

PÄLKÄNE
PARASTA AIKAA

TALOUSARVIO 2026
JA TALOUSSUUNNITELMA 2027–2028

KV 24.11.2025 § 73

Sisällysluettelo

1. Kunnanjohtajan katsaus.....	4
2. Pälkäneen kunnan toimintaympäristö.....	6
2.1 Toimintaympäristö.....	6
2.1.1 Väestö.....	6
2.1.2 Työllisyys.....	7
2.1.3 Hyvinvoinnin edistäminen.....	8
2.1.4 Ilmastotyö.....	9
2.2 Talouden lähtökohdat.....	12
2.2.1 Talousarvion rakenne ja periaatteet lainsäädännössä.....	12
2.2.2 Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden näkymät.....	13
2.2.3 Pälkäneen kunnan talouden lähtökohdat.....	16
3. Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia.....	21
4. Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028.....	24
4.1 Organisaatio.....	24
4.2 Talousarvion sitovuus ja seuranta.....	25
4.3 Tilivelvollisuus.....	26
4.4 Tuloslaskelmaosa.....	27
4.5 Investointiosa.....	36
4.6 Rahoituslaskelma.....	37
5. Käyttötalous toimialoittain ja toiminnan tavoitteet.....	39
5.1 Tarkastustoimi.....	39
5.2 Hallintopalvelut.....	40
5.3 Elinvoimapalvelut.....	42
5.4 Sivistyspalvelut.....	44
5.4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	46
5.4.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö.....	48
5.4.3 Kirjastopalvelut.....	49
5.4.4 Kulttuuripalvelut.....	50
5.4.5 Liikuntapalvelut.....	51
5.4.6 Nuorisopalvelut.....	51
5.5 Talous- ja tukipalvelut.....	52
5.6 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut.....	54
5.7 Tekniset palvelut.....	55
5.7.1 Maankäyttö ja kaavoitus.....	58

5.7.2	Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	60
5.7.3	Vesihuoltolaitos (taseyksikkö)	63
6.	Henkilöstömuutokset talousarviovuodelle 2026	66
7.	Kuntakonsernin toiminta ja talous	67
7.1	Pälkäneen Aluelämpö Oy	68
7.2	Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	70
7.3	Pälkäneen Valokuitu Oy	72
7.4	Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy	73
7.5	Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	76
8.	Investointien hankeluettelo 2026–2028.....	77

1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuoden 2026 talousarviota on valmisteltu Pälkäneellä rauhallisin mielin, vaikka globaaliin tulevaisuuteen liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Maailman tilanne jatkaa epävakaana niin Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan kuin Gazan edelleen hauraan ja tulenaran tilanteenkin vuoksi. Vaikka meillä täällä Suomessa ei ole akuuttia turvallisuusuhkaa, on valmius- ja varautumistyö kuitenkin keskeistä kunnankin toiminnassa ja tämän tiimoilta tehdään vahvaa viranomaisyhteistyötä. Kuluneen vuoden maailmanpolitiikkaan on tuonut erityisen lisänsä kauppakiistat, jotka liittyvät ennen kaikkea Yhdysvaltojen kauppakumppaneilleen asettamiin tullimaksuihin ja näiden vastatoimenpiteisiin. Suomessa talous on ollut pitkäaikaisessa matalasuhdanteessa ja talouden kasvua hidastaa erityisesti heikko yksityinen kulutus. Ostovoiman kasvu on ollut Suomessa epätasaista ja kansalaisilla on pelkoa työttömyydestä sekä epävarmuutta omasta tulevaisuudesta. Työttömyys onkin viimeisen vuoden aikana kasvanut koko Suomessa. Pirkanmaalla työttömyysaste oli 10,7 % syyskuussa 2024 ja 11,5 % syyskuussa 2025. Pälkäneellä on jo usean vuoden ajan työttömyysaste ollut yksi Pirkanmaan alhaisimpia. Syyskuussa 2024 työttömyysasteemme oli 6,2, mikä oli Pirkanmaan toiseksi matalin ja syyskuussa 2025 se oli 7,4 %, mikä oli Pirkanmaan kolmanneksi alhaisin. Pälkäneellä on tehty pitkäjänteistä ja systemaattista työtä työttömyyden vähentämiseksi.

Pälkäneen kunnan talouden näkymät ovat heikentyneet viimeisten parin vuoden aikana ja tämän johdosta talousarvion valmistelussa on ollut huomioitavana edellisen valtuuston tammikuussa 2025 päättämä talouden tasapainotusohjelma vuosille 2025 – 2028. Kyseisellä ohjelmalla on tavoitteena tasapainottaa kunnan taloutta yhteensä 2,29 miljoonalla eurolla vuoden 2028 loppuun mennessä. Vuoden 2026 osalta taloutta tasapainottavat toimet ovat yhteensä n. 800 000 euroa. Talouden suunnittelua tuleville vuosille haastaa vielä kesken oleva kuntien valtionosuusjärjestelmän muutos, jonka vaikutuksia on vaikea ennakoida. Viime vuodet ovat kuitenkin jo näyttäneet, että verotulojen merkitys kunnan toimintatuotoissa on kasvanut koko ajan. Tämän johdosta työllisyyden ja yritysten tilanteen kehityksellä on entistä suurempi merkitys, koska ne vaikuttavat keskeisesti paitsi kunnan verotulotekijöihin, niin myös työttömien määrään ja sitä myötä kunnan työllisyysenhoidon kokonaiskustannuksiin. Työllisyyspalvelut siirtyivät vuoden 2025 alussa kokonaisuudessaan kuntiin ja Pälkäneen kunnalle palvelut järjestää Tampereen seudun työllisyysalue isäntäkuntamallilla. Yhteistyössä suuremman organisaation kanssa on aina oma etsikkokaikansa, vaikka pääsääntöisesti Pälkäneelle työtä tekevät asiantuntijat ovatkin meille tuttuja henkilöitä.

Painetta kunnan talouteen luovat lähivuosina myös kunta-alan palkkaratkaisut, jotka nostavat kahden seuraavan vuoden aikana palkkoja n. 4,87 %. Talouden tasapainotusta toisaalta edesauttavat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen pienenevät lapsi- ja oppilasmäärät, joiden myötä resursseja pystytään joltain osin vähentämään ja tiivistämään. Talouden tasapainotusohjelman henkilöstötoimenpiteillä on yhteensä 14,86 henkilötyövuoden vähentävä vaikutus palkkauskustannuksiin. Tulevien vuosien ohjelma ei kuitenkaan pidä sisällään merkittäviä rakenteellisia muutoksia kunnan organisaatioon.

Pälkäneen kunnanvaltuusto hyväksyi 27.10.2025 yhtenäiskoulun ja sen lähiympäristön asemakaavamuutoksen, jonka myötä mahdollistetaan Pälkäneen kunnan historian suurimman investoinnin, uuden yhtenäiskoulun, toteuttaminen kuntakeskukseen, Kostia-areenan välittömään läheisyyteen. Mikäli päätös saa lainvoiman vuoden 2025 aikana, päästään rakentaminen aloittamaan vuonna 2026. Toisena merkittävänä investointina tulevana vuonna on Vohlisaaren kunnallistekniikka, joka mahdollistaa omarantaisten tonttien myynnin alueelta. Talouden kantokyvyn varmistamiseksi rajoitetaan tulevien vuosien investoinnit tasapainotusohjelman mukaisesti enintään 2 miljoonaan euroon yhtenäiskouluhankkeen ylittäviltä osin. Investointeja pyritäänkin priorisoimaan niiden välttämättömyyden ja toisaalta myös vaikuttavuuden näkökulmista.

Pälkäneen kunnan toimialat ovat tehneet talousarviovalmistelua vastuullisesti ja talousarvioesitys alittaa kunnanhallituksen kesäkuussa antaman raamin noin 106 000 eurolla. Toimialat ovat huomioineet esityksissään talouden tasapainotustoimenpiteet ja lisäksi tarkastelleet kriittisesti omaa toimintaansa ja tehneet oma-aloitteisestikin tasapainotustoimenpiteitä, mikäli se on ollut mahdollista.

Kuntakonsernissa tapahtuu muutoksia vuoden 2025 alusta alkaen. Pälkäneen Aluelämpö Oy:n toiminta laajenee Luopioisiin, kun yhtiö ostaa kunnalta uuden, juuri valmistuneen Luopioisten lämpölaitoksen. Uuden laitoksen myötä kunta siirtää Luopioisten alueen kiinteistönsä kaukolämpöön ja pääsee luopumaan öljylämmityksestä. Vuoden 2023 alusta voimaan astuneen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen muutoksen vaikutuksia konkretisoituu vielä tulevana vuonnakin, kun kunnassa perustettu uusi yhtiö Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy, aloittaa toimintansa. Pälkäneen Palvelukiinteistöjen tehtävänä on hallita, omistaa ja vuokrata sosiaali- ja terveydenhuollon palveluille tarkoitettuja tai mahdollisesti myös muita kiinteistöjä Pälkäneen kunnan alueella. Pirkanmaan hyvinvointialue vuokraa yhtiöltä käyttöön tiloja, joissa se tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja kuntalaisille. Hyvinvointialueen palveluverkkopäätösten ja taloudellisten säästöjen paineessa, kunnalta vuokrattavat tilat vähenevät jonkin verran. Tämä asettaa osaltaan haastetta uuden kiinteistöyhtiön kannattavuudelle etenkin, kun rakennuksiin kohdistuu jonkin verran peruskorjaus- ja kunnossapitotoimenpiteitä lähivuosina. Sote-kiinteistöistä saatavat toimintatuotot pienentyvät kuluvasta vuodesta n. 50 000 eurolla.

Kunnan kaavoituksessa on pitänyt kiirettä viime vuosina ja merkittäviä maankäytöllisiä hankkeita on työn alla myös tulevana vuonna. Kankaanmaan teollisuusalueen laajennuksen kaava on tarkoitus saada valmiiksi ja aloittaa kunnallistekniikan suunnittelutyöt alueelle sopivalla vaiheistuksella. Kunta omistaa Kostianvirran rannassa ns. entisen sahan alueen, jonka osalta aloitetaan asemakaavan muutos, kunhan tarvittavat selvitykset ja vaihtoehtojen tarkastelut on tehty. Lisäksi uuden yhtenäiskoulun lähtiessä rakentumaan, tulee tarpeelliseksi tarkastella nykyisen alakouluyksikön eli Kostian koulun alueen sekä sen lähiympäristön (mm. Haanolukas) kehittäminen ja jatkokäyttömahdollisuudet. Alueen sijainti on keskeinen kuntakeskuksen ytimessä.

Uusien valtuutettujen aloitettua työnsä kesällä 2025, on kunnassa tehty kuntastrategian päivitystyötä, joka tuodaan päätöksentekoon alkuvuodesta 2026. Kuntastrategian osalta tahtotila jatkuu selkeänä ja kunta pyrkii vahvasti panostamaan yhdessä alueen yhteisöjen kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen sekä alueen elinvoiman kasvattamiseen. Vaikka kuntataloudessa jatkunevat epävarmat ajat tulevinakin vuosina, lähete Pälkäneen kunta uuteen talousarviovuoteen vahvalta taloudelliselta pohjalta ja valmiina sopeutumaan mahdollisiin olosuhteiden muutoksiin. Kunnan taseessa oleva vahva ylijäämä, kunnan vähäinen lainakanta sekä päätetty talouden tasapainotusohjelma luovat turvaa ja perustaa tuleville vuosille epävarmoista näkymistä ja suuresta investointitaakasta huolimatta. Pälkäne haluaa vahvistaa asemaansa hyvin saavutettavana modernina maaseutukuntana, jolla on mahdollista tarjota erinomaiset puitteet hyvään elämään ja yrittämiseen.

Pälkäneellä 12.11.2025

Pauliina Pikka
kunnanjohtaja

2. Pälkäneen kunnan toimintaympäristö

2.1 Toimintaympäristö

Pälkäne sijaitsee Pirkanmaan maakunnassa ja kuuluu Tampereen seutukuntaan. Kunta sijaitsee maakunnan rajalla ja sillä on naapurikuntia Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä. Naapurikuntia ovat Hattula, Hämeenlinna, Kangasala, Padasjoki ja Valkeakoski. Etäisyys Pälkäneeltä Tampereelle on 35 kilometriä, Hämeenlinnaan 45 kilometriä, Helsinkiin 140 kilometriä ja Lahteen 90 kilometriä. Etäisyys lähimmälle lentoasemalle Tampere-Pirkkalaan on 50 kilometriä.

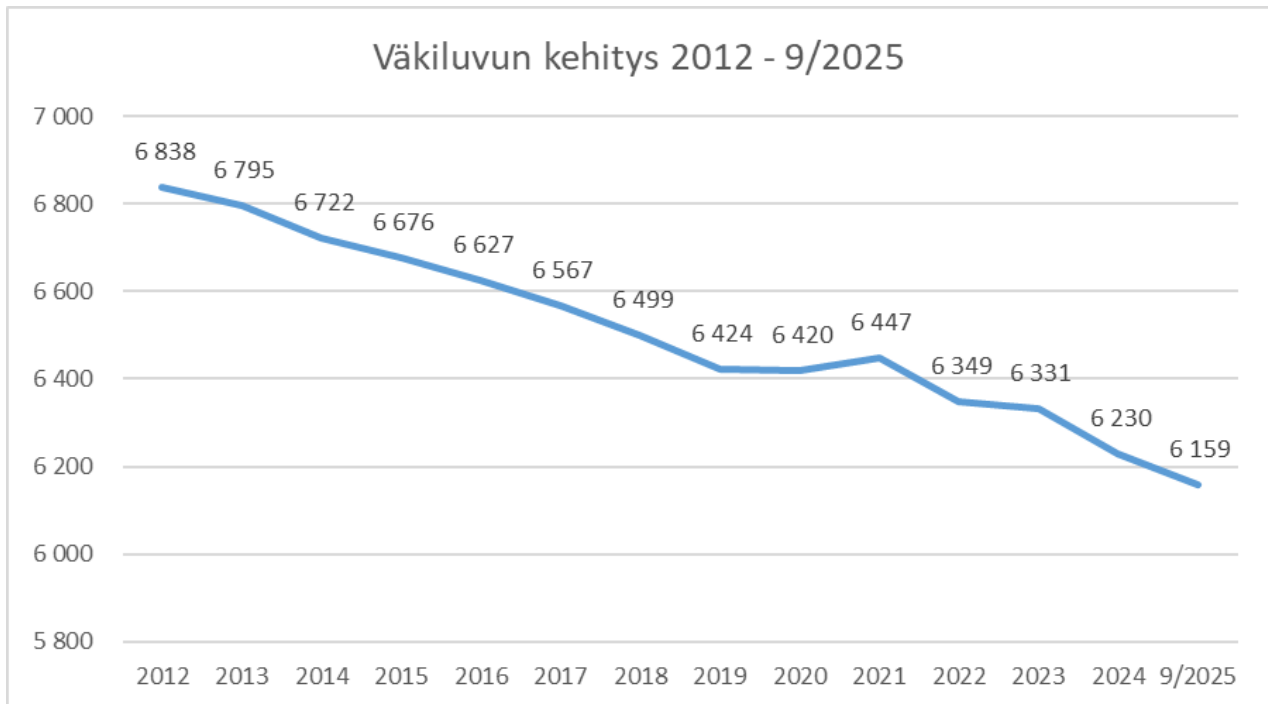
Kunnan asutus on jakautunut kolmeen suurempaan taajamaan (kunnan keskustaajama Onkkaala sekä Luopioisten kirkonkylä ja Aitoo) ja kunnan harvemmin asuttuihin kyliin. Kunnan liikenteen merkittävin yhteys on valtatie 12 Tampereelle ja Lahteen. Kunnan pinta-ala on 739 km² ja se on kokonaispinta-alaltaan Suomen 162. suurin kunta. Vesipinta-alaa on 178 km².

Pälkäneen kunta tuottaa palvelut pääosin itse. Osa kunnan palveluista järjestetään eri muodoissa toisten kuntien kanssa. Tampereen seudun työllisyysalue tuottaa kunnan työllisyyspalvelut vuoden 2025 alusta alkaen. Työllisyysalueeseen kuuluu 16 kuntaa ympäri Pirkanmaata. Kunnan ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa Tampereen kaupunki. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Tampereen ja Pälkäneen lisäksi Orivesi, Kangasala, Juupajoki, Valkeakoski, Urjala ja Akaa. Maaseutuelinkeinojen hallinnoinnista ja viranomaispalveluista Pälkäneellä on vastannut Lempäälän kunta vuoden 2023 alusta alkaen. Lomituspalvelut Pälkäneelle tuottaa Sastamalan kaupunki. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut sekä pelastuspalvelut siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestäviksi vuoden 2023 alusta alkaen.

2.1.1 Väestö

Pälkäneen kunnan keskeisenä haasteena on saada asukasmäärän lasku pysähtymään. Kuntaliitoksen jälkeen vuosina 2007–2009 Pälkäneen kunnan väkiluku kasvoi, mutta on vähentynyt vuodesta 2010 lähtien lukuun ottamatta vuotta 2021. Facta -kuntarekisterin vuoden 2024 tietojen mukaan kunnan väkiluku oli vuoden lopussa 6 230 asukasta ja syyskuun 2025 lopussa 6 159 asukasta. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2024 lopussa väestöstä 0–15-vuotiaita oli 12,7 prosenttia (2023 13,6 prosenttia), 15–64 –vuotiaita 55,8 prosenttia (2023 55,6 prosenttia) ja yli 64-vuotiaita 31,5 prosenttia (2023 30,8 prosenttia). Tilastokeskuksen tietojen mukaan väestöllinen huoltosuhde Pälkäneellä oli 80,4 % vuonna 2024 (2023 79,7 %).

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän sataa työikäistä (15–64-vuotiaat) kohden. Väestöllinen huoltosuhde heikkenee työikäisen väestönosan vähetessä suhteessa vanhimpiin ikäluokkiin samalla kun ihmisten elinajanodote kasvaa.

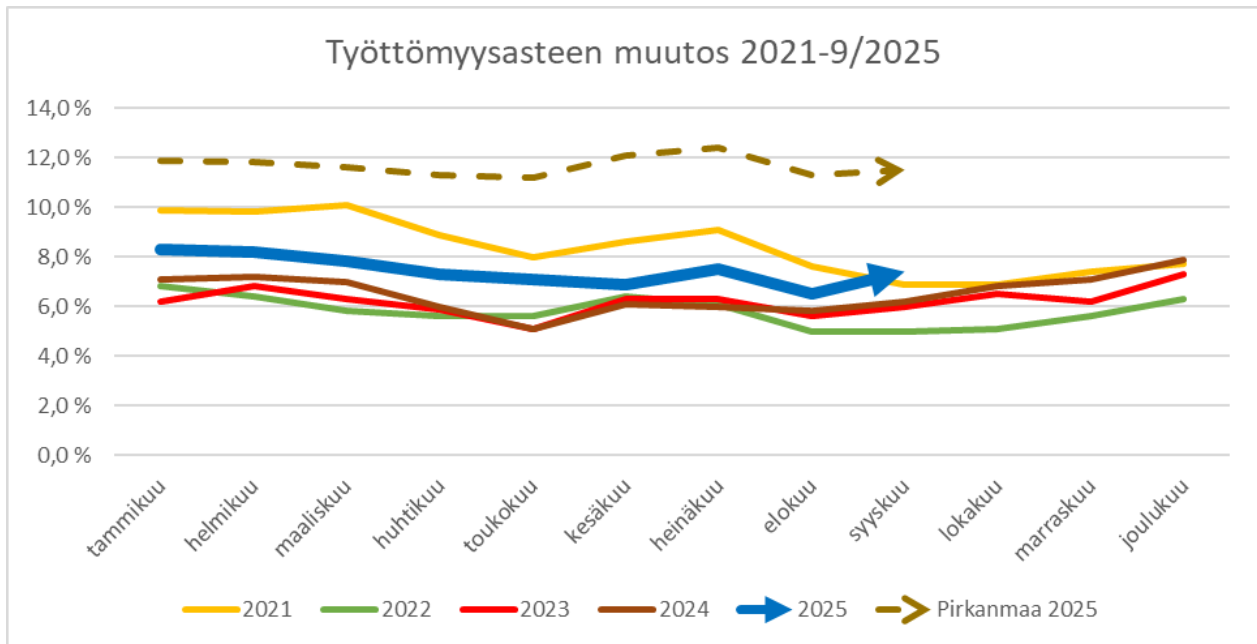

Taulukko: Pälkäneen kunnan väkiluvun kehitys 2012–9/2025 (Facta-kuntarekisteri).

2.1.2 Työllisyys

Pirkanmaan työllisyyskatsauksen mukaan Pälkäneen työttömyysaste oli syyskuun 2025 lopussa 7,4 % (207 henkilöä). Edellisvuonna työttömyysaste oli vastaavaan aikaan 6,2 % (172 henkilöä). Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 11 henkilöä (5 henkilöä syyskuussa 2024). Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä oli syyskuun lopussa 76 henkilöä, mikä on 29 henkilöä enemmän edellisvuoteen verrattuna.

Avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut vuoden 2024 syyskuuhun verrattuna 9 työpaikan verran. Avoimia työpaikkoja oli syyskuussa 21 kappaletta. Pälkäneen työttömyysaste on vaihdellut 2025 vuoden aikana 6,5 - 8,3 % välillä ja alueen yleinen työllisyystilanne on ollut koko vuoden aikana haasteellinen. Työttömyystilanne on alueen monilla sektoreilla heikko. Koko Pirkanmaan yleinen taloudellinen tilanne on edelleen hyvin haasteellinen, mutta alueen tilanteen ennakoitaan parantuvan vuoden 2026 aikana. Syyskuussa työttömyysaste koko Pirkanmaalla oli 11,5 % ja pahimmillaan työttömyysaste oli heinäkuussa 2025 peräti 12,4 %. Pälkäneen työttömyysaste on pysytellyt maakunnan tasoon nähden kohtalaisen hyvänä ja elokuussa työttömyysaste oli Pirkanmaan kunnista alhaisin (6,5 %). Työllisyysuudistuksen seurauksena työttömyysasteen muutoksella on entistä suurempi vaikutus kunnan maksamiin työttömyyden rahoitusosuuksiin. Verrattain matala työttömyysaste vaikuttaa yhtäläillä positiivisesti työttömyydestä aiheutuvien kustannusten kehityksessä.

Taulukko: Työttömyysasteen muutos Pälkäneellä 2021–9/2025 (Pirkanmaan työllisyyskatsaus).

2.1.3 Hyvinvoinnin edistäminen

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kuntalain mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Terveystaloudenlaki (1326/2010) velvoittaa kuntaa huolehtimaan terveyden ja hyvinvoinnin edellytysten huomioimisesta kaikkien hallinnonalojen toiminnassa sekä seuraamaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja toteutettuja toimenpiteitä.

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Laaja hyvinvointikertomus sisältää edellistä valtuustokautta kuvaavan kertomusosan ja käynnissä olevan valtuustokauden toiminnan painopisteitä linjaavan suunnitelmaosan. Hyvinvointikertomuksen tuottamaa tietoa voidaan käyttää kuntastrategian suunnittelun pohjana ja tieto tukee vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveystalouden palvelut siirtyivät hyvinvointialueen järjestettäväksi. Uudistuksen jälkeen vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy edelleen kunnilla. Kunnille on otettu vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Vuonna 2025 Pälkäne saa HYTE-kertoimen mukaista valtionosuuden lisäosaa 106 645 euroa.

Vuoden 2025 aikana kunnan hyvinvointityöryhmässä on valmisteltu laajaa hyvinvointikertomusta vuosille 2026–2029. Pälkäneen kunnan hyvinvointikertomuksen valmistelussa on hyödynnetty Pirkanmaan alueelli-

sen hyvinvointisuunnitelman 2023–2026 aineistoa sekä väestön terveyttä ja hyvinvointia kuvaavia indikaattoritietoja. Alkaneen valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman painopisteinä ovat osallisuuden sekä fyysisen ja henkisen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävien elintapojen tukeminen. Jokaiselle painopisteelle on koottu tavoitteita, joille on määritetty toimeenpano- ja arviointisuunnitelmat. Nämä on esitetty tarkemmin kunnan hyvinvointikertomuksessa.

Kunnan talousarviossa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista. Valitut mittarit perustuvat ajankohtaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintoihin sekä indikaattoritiedoista esiin nousseisiin haasteisiin, joiden kohentamiseksi toteutetaan toimenpiteitä vuoden 2026 aikana. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mittarit vuodelle 2026 on esitetty alla olevassa taulukossa.

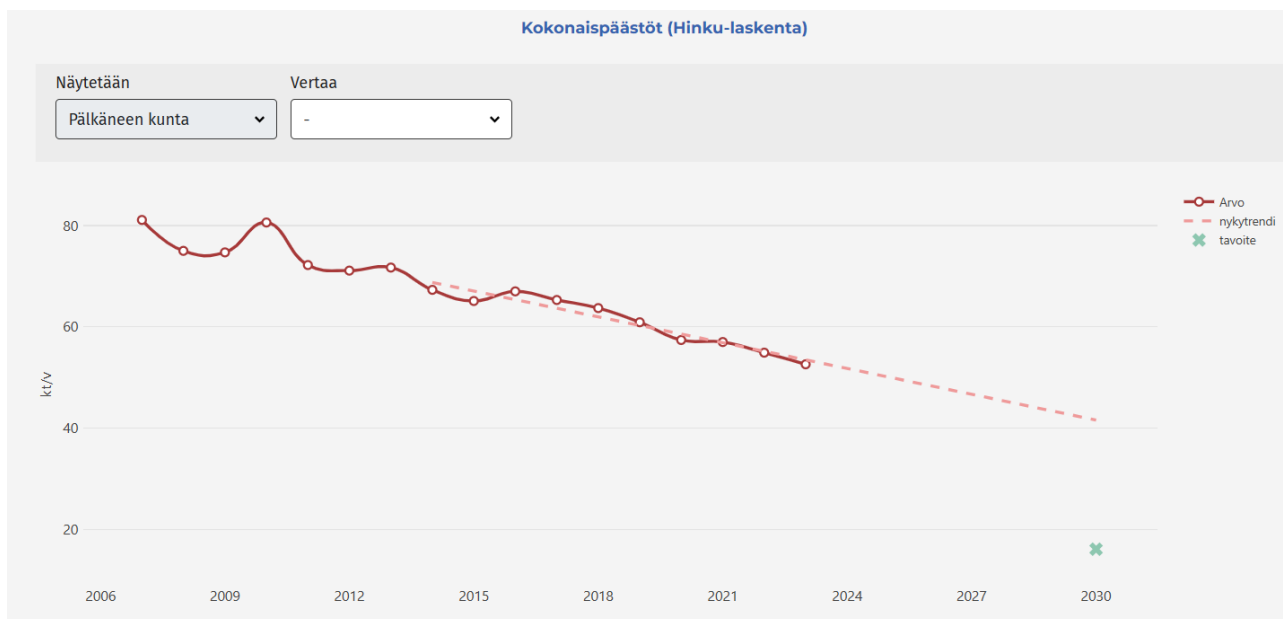
Indikaattorin tulos vuonna 2025	Pälkäne	Koko maa
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista	9 %	8 %
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	23 %	22 %
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	28 %	29 %
Luokan tai ryhmän ilmapiiri on hyvä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	38 %	50 %
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä	65	64
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä	43	69

2.1.4 Ilmastotyö

Pälkäne on vuodesta 2019 alkaen kuulunut kuntien Hinku-verkostoon. Hinku-kuntana Pälkäne on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonepäästöjen vähentämistä 80 %:lla vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Etelä-Pirkanmaan kuntien Akaan, Pälkäneen, Urjalan ja Valkeakosken yhteinen seudullinen ilmasto-ohjelma hyväksyttiin vuonna 2021. Ilmasto-ohjelman tarkoituksena on tehostaa alueen ilmastotyötä ja osallistua maakunnalliseen kehitykseen. Pirkanmaan maakunta on Hinku-maakunta ja sitoutunut tavoittelemaan hiilineutraaliutta yhdessä alueen kuntien kanssa.

Päästöjen kehitystä seurataan vuosittain Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kehittämällä laskennalla, joka on tarkoitettu Hinku-verkoston tavoitteiden seurantaan. Pälkäneen kokonaispäästöt olivat 50,7 kt CO₂e vuonna 2023 (viimeisin tieto). Tavoitetaso vuodelle 2030 on 16,2 kt CO₂e. Vuoteen 2023 mennessä päästöjä on vähennetty 37 % vertailuvuodesta 2007. Tavoite vuodelle 2030 on 80 %.

Keskeisimmät keinot päästöjen vähentämiseksi ovat energiankulutuksen vähentäminen, uusiutuvan energian käytön lisääminen sekä aurinkosähkön tuotannon mahdollistaminen. Kunnan rakennushankkeissa ja muissa toiminnoissa pyritään hiilijalanjäljen pienentämiseen sekä resurssien käytön optimoimiseen. Lisäksi ympäristö- ja ilmastokasvatusta edistetään metsäeskarin, luontoluokan sekä Suvi-hankkeen kautta. Ilmasto- ja resurssiviisaustyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä Etelä-Pirkanmaan kuntien kesken ja Pälkäneen kunta osallistuu useisiin ilmastotyötä edistäviin hankkeisiin. Pälkäneen ilmastotoimenpiteiden etenemistä voi seurata avoimessa ilmastovahti-palvelussa.

Taulukko: Pälkäneen toteutuneet kokonaispäästöt vuodesta 2007 alkaen ja nykytrendin mukainen ennuste vuoteen 2030.

Ilmastobudjetti

Ilmastobudjetti yhdistää kunnan ilmastotyön talouden suunnitteluun ja raportointiin talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä. Ilmastobudjetoinnissa talousarviossa olevat ilmasto- ja luontotoimenpiteet ja -tavoitteet kootaan yhteen. Tavoitteena on tuoda näkyväksi kuntaorganisaation toimenpiteitä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Ilmastobudjetin käyttötalous vuosina 2026–2028 (1 000 euroa)

Vastuutaho	Toimenpide	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tekniset palvelut	Rakennusten valaistuksen korvaaminen led-valoilla	10	5	5
Yhdyskuntatekniikka	Kävely- ja pyöräteiden rakentaminen		20	
Ympäristönsuojelu	Ilmastovahti	1,5	1,5	1,5
Tekniset palvelut	Kävely- ja pyöräteiden kunnossapito	20	20	20
Ruoka- ja siivouspalvelut	Lihaton lounasvaihtoehto	10	10	10

Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	Pirkanmaan ilmastoverkosto -hanke	1,5		
Ruoka- ja siivouspalvelut	Työvaatteiden hankinta ja huolto ostopalveluna	20	20	20
Ympäristönsuojelu	Etelä-Pirkanmaan ilmastoyhteistyö	9	9	9
Tekniset palvelut	Patteriverkoston tasapainotus ja säätö	5	5	
Tekniset palvelut	Taloautomaation ylläpitoon liittyvät päivitykset	10	10	10
Ympäristönsuojelu	Vieraslajien torjunta	2		

Ilmastobudjetin investointiosa vuosina 2026–2028 (1 000 euroa)

Vastuutaho	Toimenpide	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tekniset palvelut	Ulkovalaistuksen uusiminen led-valoilla	80		
Tekniset palvelut	Uusiutuvan energiatuotannon lisääminen olemassa olevissa rakennuksissa		100	
Aluelämpö	Hukkalämmönsiirtimen hankinta	10		
Tekniset palvelut	Terveysaseman ilmanvaihtokoneiden vaihto	100		
Tekniset palvelut	Uuden yhtenäiskoulun rakentaminen	4000	12000	8700
Tekniset palvelut	Nuijantalonsuojan ilmalämpöpumput	20		
Tekniset palvelut	Kiinteistöjen energiakatselmukset	60		

Muut toimenpiteet vuosille 2026–2028

Tässä taulukossa esitetään toimenpiteet, joilla on myönteisiä vaikutuksia ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, mutta joiden kustannusvaikutusta tai päästövähennysvaikutuksia ei pystytä arvioimaan.

Vastuutaho	Toimenpide	TA 2026	TS 2027	TS 2028
------------	------------	---------	---------	---------

Kaikki kunnan toiminnot	Käytetyn kaluston kierrätys	x	x	x
Kaikki kunnan toiminnot	Sähköisten palveluiden lisääminen	x	x	x
Tekniset palvelut / ympäristönsuojelu	Vieraslajien torjunta	x	x	x
Tekniset palvelut / ympäristönsuojelu	Niityt	x	x	x
Maankäyttö	Kaavojen ilmasto- ja päästövaikutusten arviointi	x	x	x
Aluelämpö	Kunnan metsien energiapuun käyttö hakkeena	x	x	x
Tekniset palvelut/ Maankäyttö	Suunnittelussa ja rakentamisessa suositetaan vettä läpäiseviä pintoja ja korvataan vettä läpäisemättömiä päällystettyjä pintoja esimerkiksi viherkaistoja.	x	x	x
Tietohallinto	Leasinglaitteiden kierron ja määrän optimointi	x	x	x
Vesilaitos	Jätevedenpuhdistamon energiatehokkuuden parantaminen	x	x	x

2.2 Talouden lähtökohdat

2.2.1 Talousarvion rakenne ja periaatteet lainsäädännössä

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan

tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona kate-
taan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä
siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyt-
tötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on
noudatettava talousarviota.

Käyttötalousosassa toimialojen määrärahat ja tuloarviot sidotaan tavoitteisiin. Valtuusto osoittaa toimieli-
melle määrärahan tai asettaa tuloarvion määrätyn tehtävän hoitamiseksi siten, että tehtävälle asetetut ta-
voitteet on mahdollista toteuttaa. Käyttötalous ja toiminnan tavoitteet esitetään toimialoitain.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo- ja rahoituksen
riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosaan yhdistellään toimialojen
toimintatulot ja toimintamenot. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikut-
teiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudje-
teissa. Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot, satunnaiset
erät ja tilinpäätössiirrot. Mainittujen erien sitovuuteen sovelletaan samoja perusteita kuin käyttötalousosan
ja investointiosan tuloarvioissa ja määrärahoissa. Tuloarvioiden alittuminen ja määrärahan ylittyminen on
käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Rahoituslaskelma osoittaa, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Rahoitusosa on jaettu
kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Siitä nähdään, miten
vuosikate ja muu tulo- ja rahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituk-
sen rahavirta. Talousarviota laadittaessa tärkeitä eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä
kassavarojen muutokset.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksot-
tuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

2.2.2 Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden näkymät

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön mukaan Suomen talous näyttäisi toipuvan haasteellisen kulu-
van vuoden jälkeen. Vuositasolla VM:n ennusteen mukaan BKT kasvaa prosentin vauhtia kulu-
van vuoden osalta ja vuonna 2026 kasvuvauhdin odotetaan kiihtyvän noin 1,5 prosenttiin ja kasvun odotetaan kiihtyvän entisestään 1,7 pro-
senttiin vuodelle 2027. Ennusteiden valossa talouden pohja näyttäisi olevan ohitettu ja tuleville vuosille en-
nakoidaan orastavaa kasvua. Yksityisen kulutuksen heikko kehitys jarruttaa edelleen BKT:n kasvua ja taustalla
vaikuttaa etenkin heikko työllisyystilanne ja epävarmat tulevaisuuden näkymät. Etenkin maailmanpolitiikan
muuttunut epävarmuus haastaa yleistä talouden elpymistä. Kuitenkin yksityisten ja julkisten investointien
odotetaan kasvattavan kysyntää entisestään. Valtion taloudessa etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon menot,
kasvaneet puolustusmenot sekä korkomenot kasvavat kovaa vauhtia vuositasolla. Julkisen talouden heikon
tilanteen odotetaan paranevan lähivuosina ja ennusteen mukaan julkisen talouden velkasuhde vakautuu vä-
liaikaisesti vuonna 2027. Työllisyyden odotetaan kääntyvän kasvuun 2026 vuoden puolelle. Työllisten määrän

odotetaan kasvavan ja työttömyyden odotetaan laskevan 9 prosenttiin vuoden 2026 aikana. (VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2025.)

Julkisen talouden näkymät syksyllä 2025

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 4,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2025. Menojen kasvun odotetaan hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien seurauksena. Menojen kasvu koostuu pääosin korko- ja puolustusmenojen kasvusta. Kevään 2025 kehysriihessä ja syksyn 2025 budjettiriihessä on tehty merkittäviä sopeutustoimia joiden vaikutukset näkyvät vuosien 2026 ja 2027 aikana. Alijäämä alkaa vähitellen supistua talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Valtio- ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta edelleen huolimatta sopeutustoimenpiteistä. Velkasuhteen arvioidaan olevan noin 87 prosenttia kuluvana vuonna. Velkasuhteen odotetaan vakiintuvan vuoden 2027 aikana, mutta tämän jälkeen on odotettavissa tasaista kasvua ja vuonna 2029 velkasuhteen ennakoidaan olevan peräti 90 prosenttia. Kestävyyssvajeen arvioidaan olevan noin 2 % suhteessa BKT:hen.

Valtionhallinto on julkisen sektorin alijäämäisin vuonna 2025. Alijäämä heikkenee kuluvana vuonna 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Taustalla vaikuttaa etenkin kasvaneet puolustusmenot, jotka heikentävät rahoitusasemaa. Keväällä 2025 päätetty puolustusmenojen nosto 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2029 mennessä nostaa menoja voimakkaasti vuosien 2028 ja 2029 aikana. Kevään ja syksyn 2025 aikana päätetyt sopeutustoimenpiteet parantavat valtionhallinnon rahoitusasemaa, mutta korkomenojen kasvu ja puolustusmenot leikkaavat kokonaisvaikutusta.

Kuntahallinnon alijäämä kasvaa kuluvana vuonna. Taustalla vaikuttaa mm. kulutusmenojen ja investointien kasvu sekä toisaalta odotettua heikompi verotulojen kehitys ja valtionosuuksiin tehtävät leikkaukset. Myös kuntapuolen palkankorotusratkaisut vaikuttavat menojen kasvun taustalla. Hyvinvointialueiden tilanne pysyy haastavana edelleenkin tänä vuonna, mutta rahoitusaseman odotetaan parantuvan rahoituksen kasvun ja sopeutustoimien yhteisvaikutuksena vuoden 2025 aikana. (VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2025.)

Kuntatalouden kehitysarvio vuodelle 2026–2029

Kuntatalouden tilanne heikkeni odotuksien mukaisesti vuonna 2024. Kuitenkin vuosi 2024 toteutui kuntataloudessa odotettua paremmin. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni vuosien 2023 ja 2024 välillä noin 0,83 miljardia euroa (-12,4 %). Hallituksen tekemät linjaukset kevään ja syksyn 2025 aikana heikentävät kuntataloutta noin 170 miljoonalla eurolla vuonna 2026 (vuoteen 2025 verrattuna). Valtionosuuksiin tulee noin 185,5 miljoonan nousu, mutta vastaavasti valtionosuuksia leikataan hallituksen kasvutoimien pohjalta 75 miljoonan euron verran. Kokonaisuudessaan kuntatalouden näkymät pysyvät edellisten vuosien tapaan heikkona. Työllisyystilanteen kohentumisen sekä talouskasvun ennakoidaan realisoituvan 2026 vuodesta alkaen voimakkaammin. Kuntataloudessa kustannuspainetta lisää erityisesti keväällä 2025 hyväksytyt palkkaratkaisut vuosille 2026–2028. Lisäksi peruspalvelujen hintaindeksin ennuste on keskimäärin 3,5–3,3 prosenttia vuodessa 2026–2029 vuosien ajan, joka osaltaan hankaloittaa kuntien sopeutuspainetta. Lisäksi kuntien sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleenneuvottelut heikentävät kuntien saamia vuokratuloja. Tulojen kehitystä heikentää lisäksi valtionapuihin kohdistuvat vähennykset. Tilanteen seurauksena kuntien tulojen ja menojen epätasapaino kasvaa, sillä kuntien vuosikatteet eivät riitä kattamaan nettoinvestointeja.

Positiivisia merkkejä on onneksi kuntien verotulojen kasvun osalta. Vuonna 2026 verotulojen odotetaan kasvavan noin 5,2 prosenttia 2025 vuoteen nähden. Etenkin kunnallisverotuoton kasvun ennakoidaan olevan

merkittävästi 2025 vuotta suurempi, yhteensä noin 600 miljoonan euron verran. Yhteisöverotuottojen kasvun ennakoitaan olevan noin 102 miljoonaa euroa ja kiinteistöverotuottojen kasvun ennakoitaan olevan noin 27 miljoonaa euroa. Verotulojen positiivinen kehitys ja kasvu pohjautuu pitkälti ennustettuun talouskasvuun ja työllisyystilanteen parantumiseen. Talouskasvun osalta joitakin orastavia merkkejä on ollut jo ilmassa syksyn 2025 aikana, mutta arvioon liittyy edelleen paljon epävarmuustekijöitä. Verotulojen kasvun arvioidaan olevan suunnitelmavuosilla hieman alle 4 prosentin luokkaa.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikentyy entisestään -1,4 miljardiin euroon vuonna 2026 ja -1,5 miljardiin vuonna 2027. Kustannuksia kasvattavat palkankorotusten ohella TE-uudistus, sillä nykyisessä mallissa kunnan työllisyystilanne heijastuu entistä voimakkaammin kunnan kustannustasoon. Pitkään jatkunut työttömyys kunnassa heikentää jatkossa entistä voimakkaammin kuntien taloudellista tilannetta. Kuitenkin kuntien sopeutustoimien pohjalta näyttäisi siltä, ettei kuntatalouden kustannukset kehity yhtä voimakkaasti verrattuna aikaisempiin ennakoihin. Viime vuosina toteutettujen sote- ja TE-uudistuksen seurauksena kuntien palvelutuotannon painopiste on siirtynyt entistä voimakkaammin opetus- ja sivistyssektorille. Monessa kunnassa tilannetta haastaa etenkin oppilasmäärän alaneminen, joka pienentää palvelutarvetta tulevaisuudessa. Vastaavasti opetuksesta aiheutuvia kustannuksia ei pystytä vähentämään samassa suhteessa. Inflaation maltillinen kehitys on auttanut kuntasektoria kustannusten hillinnässä.

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2026 noin 185,5 miljoonaa euroa vuoden 2025 tasoon nähden. Eniten valtionosuuksia kasvattavat oppimisen tuen uudistus ja perusopetuksen kolmen vuosiviikkotunnin lisäys. Uudistusten yhteisvaikutus on noin 65,5 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien nettolisäys ei kuitenkaan ole tosiasiassa yhtä suuri, sillä samaan aikaan peruspalveluiden valtionosuudesta leikataan tehtävien ja veloitteiden vähentymisen takin. Näitä vähennyksiä kohdistuu mm. työllistämismallin osalta sekä erilaisten määräaikaisten vähennysten osalta kuntien veloitteiden ja tehtävien purkuun liittyen. Lisäksi pohjissa vaikuttaa edelleen vähennyksiä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten tasauksen osalta. Pohjissa huomioidaan edelleen edeltävien vuosien määräaikaisten lisäysten takaisinperintä sekä vuodesta 2026 alkaen pysyvä 75 miljoonan euron vähennys osana hallituksen kasvutoimia. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027. Valtionosuuksien osalta on edelleen epäselvää, miten tuleva valtionosuusuudistus tulee vaikuttamaan yksittäisen kunnan saamiin valtionosuuksiin. Uudistuksen lähtökohtana on ollut se, ettei valtionosuuksiin osoitettava määräraha kasva. Lisäksi verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia edelleen vuonna 2026, tosin verotulot kasvavat vastaavasti.

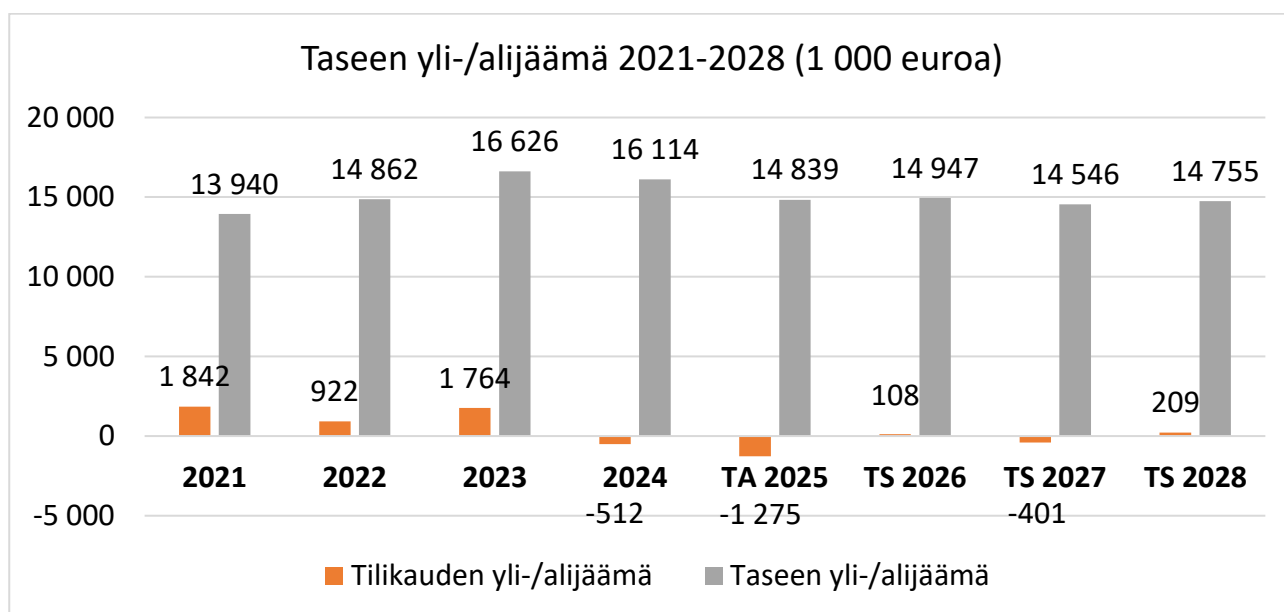
Laskennallinen talouden sopeutus paine kasvaa edelleen lähivuosina eri kokoisissa kunnissa. Nykyisten ennusteiden mukaan paine kunnallisveroprosentin korotuksiin kasvaa kaikissa kuntakokoryhmissä. Isommissa kunnissa paine painottuu etenkin vuosille 2026 ja 2027 ja vastaavasti pienemmissä kunnissa paine jakautuu tasaisesti aina vuoteen 2029 asti. Korotuspaine on etenkin pienissä väestöään menettävissä kunnissa merkittävä tulevien vuosien aikana. Lisäksi kuntien rahoitustilanteesta tulee olemaan merkittäviä haasteita. Kuntien lainakanta uhkaa kasvaa merkittävästi vuoteen 2029 mennessä. Lainakannan arvioidaan olevan noin 25,6 miljardia euroa vuonna 2029. Tästä seuraa myös merkittävä korkomenojen kasvu lähivuosien aikana. Ilmiö tulee aiheuttamaan merkittäviä haasteita koko kuntakentälle. (VM, kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025.)

2.2.3 Pälkäneen kunnan talouden lähtökohdat

Pälkäneen kunnan tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä vuosina 2019–2023. Vuoden 2024 tilinpäätös painui alijäämäiseksi kertaluonteisten poistojen ja arvonalentumisten takia. Taustalla vaikutti konsernin sisällä tapahtunut tytäryhtiön kauppa. Myös alkuperäinen talousarvio vuodelle 2025 oli hyvin haasteellinen. Alkuperäinen talousarvio oli lähes 1,3 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuoden 2025 tilinpäätösennuste ennakoi hankalasta vuodesta huolimatta hiukan ylijäämäistä tulosta, joka parantaa merkittävästi lähtökohtia ja tilannetta tulevien vuosien osalta. Voimassa olevan 2025 muutetun talousarvion alijäämä on noin 1,0 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 talousarvio ennakoidaan olevan noin 0,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilanne on huomattavasti parempi kuin vuoden 2025 talousarvion suunnitelmissa ennakoitiin, sillä 2025 vuoden alussa hyväksytty talouden tasapainotusohjelma on pienentänyt alijäämää merkittävästi ja vaikuttaa suunnitelmavuosien osalta aina 2028 vuoteen asti. Vuosien 2025–2028 tasapainotusohjelmassa tavoitellaan yhteensä noin 2,29 miljoonan euron säästöjä. Vuodelle 2026 kohdistuva vaikutus on noin 0,8 miljoonaa euroa. Tasapainotus koostuu pääosin menojen karsinnasta ja tulojen lisäyksistä mm. taksojen korotusten osalta. Lisäksi tasapainotusohjelmassa on huomioitu muutoksia kiinteistöveroprosentteihin vuodesta 2026 alkaen. Tasapainotusohjelma ei sisällä muutoksia kunnallisveroprosentteihin talousarvion ja suunnitelmavuosien osalta.

Taseen ylijäämän taso säilyy kunnan kokoon nähden vahvana aikaisempia vuosia heikommista vuosista 2024 ja 2025 huolimatta. Vaikka taseessa oleva ylijäämä ei olekaan pankkitilillä olevaa rahaa, niin siitä huolimatta vahva ylijäämä antaa lähtökohdat tulevia vuosia ajatellen. Taseen ylijäämän tilanteen kannalta on erittäin oleellista, että talouden tasapainotusohjelman toimenpiteet toteutuvat suunnitelmien mukaisesti. Tasapainotusohjelman tavoitteena on saada kunnan talous tasapainotettua suunnitelmavuosien loppuun mennessä. Ohjelman toteutusta seurataan aktiivisesti osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2025 osalta tasapainotusohjelman odotetaan toteutuvan euromääräisesti suunnitellun mukaisesti (n. 0,32 miljoonaa euroa). Alla oleva taulukko havainnollistaa ylijäämää viimeisten vuosien osalta ja lisäksi taulukko kuvastaa ylijäämän kehittymistä talousarvion ja suunnitelmavuosien osalta.

Taulukko: Taseen yli-/alijäämä 2021–2028.

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille on vaikuttanut merkittävästi kunnan rahoitukseen verotulojen ja valtionosuuksien pienenemisen myötä. Valtio perii lisäksi kunnilta takaisin vuosina 2025–2027 vuonna 2023 liikaa maksamansa valtionosuudet. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin on tehty pysyviä leikkauksia kevään ja syksyn 2025 hallituksen budjettineuvotteluissa. Samaan aikaan peruspalveluiden valtionosuuslaskennassa lasten lukumäärän väheneminen ympäri Suomea pienentää etenkin pienempien kuntien saamia valtionosuuksia. Ensimmäisen TE-uudistuksen toimintavuoden pohjalta näyttää myös selvältä, ettei uudistus ei ole kunnille kustannusneutraali, koska työllisyyspalveluiden järjestämisen kustannukset ylittävät tällä hetkellä selvästi valtiolta saadun lisääntyvän rahoituksen työllistämispalveluiden järjestämiseen.

Pälkäneen ennakollisten valtionosuuksien odotetaan laskevan noin 0,41 miljoonaa euroa vuodelle 2026 (n. -9,9 %). Suurin yksittäinen tekijä valtionosuuksien pudotukseen on peruspalveluiden valtionosuuden pieneneminen laskentatekijöiden pohjalta sekä kehysriihessä päätetty 2 % leikkaus, jonka vaikutus on noin 0,071 miljoonaa euroa vuositasolla Pälkäneen kohdalla. Kunnan valtionosuuksien loppusumma on noin 3,75 miljoonaa euroa (n. 600 €/asukas). Talousarviota valmisteltaessa on edelleen epäselvää, mikä on valtionosuus-uudistuksen tarkka euromääräinen vaikutus Pälkäneen valtionosuuksiin suunnitelmavuosien 2027–2028 osalta. Ennakkotietojen mukaan vaikutuksen ei pitäisi olla merkittävä, mutta todellinen vaikutus selviää vasta kevään 2026 aikana, kun laki saadaan ennakkoaikataulujen mukaan voimaan.

Verotulojen ennakoidaan kasvavan vuodelle 2026 noin 0,69 miljoonaa euroa vuoteen 2025 nähden. Verotulojen kasvu perustuu positiivisen ansiotulojen kehitykseen, parantuneeseen yhteisöverotulojen jako-osuuteen ja kiinteistöverotulojen kasvuun korotettujen kiinteistöveroprosenttien osalta. Verotuottojen osalta etenkin kunnallisverotulojen kertymä on ollut Pälkäneen kunnan kohdalla jonkin verran ennakoitua parempaa johtuen verrattain hyvästä työllisyystilanteesta. Kokonaisuudessaan verorahoitus (valtionosuudet ja verotulot) kasvaa vuodelle 2026 noin 0,28 miljoonaa euroa kuluvan vuoden tasosta (n. 1,4 %).

Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton laatimaa kuntakohtaista veroennustekehikkoa, vuoden 2024 alustavia verotustietoja, Verohallinnon ennakollisia yhteisöveron jako-osuustietoja ja valtionosuuksissa Kuntaliiton sekä valtiovarainministeriön ennakollisia valtionosuuslaskelmia. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia on vastaavasti arvioitu kunnan suorite- ja oppilasmäärien perusteella. Valtionosuuden lopullinen määrä vuodelle 2026 tarkentuu kuitenkin vasta joulukuussa 2025. Taloussuunnitelmavuosien 2027–2028 ennakolliset valtionosuuslaskelmat perustuvat pääosin valtiovarainministeriön syksyn kuntatalousohjelman painelaskelmakehikon arvioihin.

Toimintatuottojen kokonaismäärä pienentyy noin 0,9 miljoonaa euroa vuodelle 2026. Taustalla vaikuttaa eniten soteikiinteistöjen yhtiöittäminen, jonka seurauksena soteikiinteistöistä saatavat tulot siirtyvät kunnan tytäryhtiölle. Toimintatuottojen kokonaissumman ennakoidaan olevan noin 3,69 miljoonaa euroa vuonna 2026. Tulopuolella myyntituottojen osalta on merkittävää kasvua johtuen erilaisista taksan- ja hinnankorotuksista. Vastaavasti tukien ja avustusten osalta tuloarviot ovat noin 0,18 miljoonaa euroa pienemmät, sillä 2026 vuoden osalta palkkatukituottoja ei toteudu TE-uudistuksesta johtuen enää yhtä paljon kuin ennen. Lisäksi vuoden 2026 osalta hankkeista saatavat tuet toteutuvat aikaisempaa pienempänä. Muiden toimintatuottojen alla vuokratuotot jäävät yhtiöittämisestä johtuen pienemmäksi.

Toimintakulujen kokonaismäärä pienentyy noin 0,73 miljoonaa euroa vuonna 2026. Taustalla vaikuttaa talouden tasapainotusohjelman (n. 0,8 miljoonaa euroa) toimenpiteet sekä yhtiöittämisen myötä kustannusten siirtyminen kunnan tytäryhtiölle. Toimintakulujen loppusumma on noin 21,9 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Henkilöstökulujen osalta kasvua on noin vain noin 0,047 miljoonaa euroa (+0,4 %). Palveluiden ostojen loppusumma pienenee noin 0,27 miljoonaa euroa ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden loppusumma noin 0,45 miljoonaa euroa. Avustusten loppusumma kasvaa hiukan 2025 vuoden tasosta ja muiden toimintakulujen loppusumma vastaavasti pienenee noin 0,1 miljoonaa euroa vuodelle 2026.

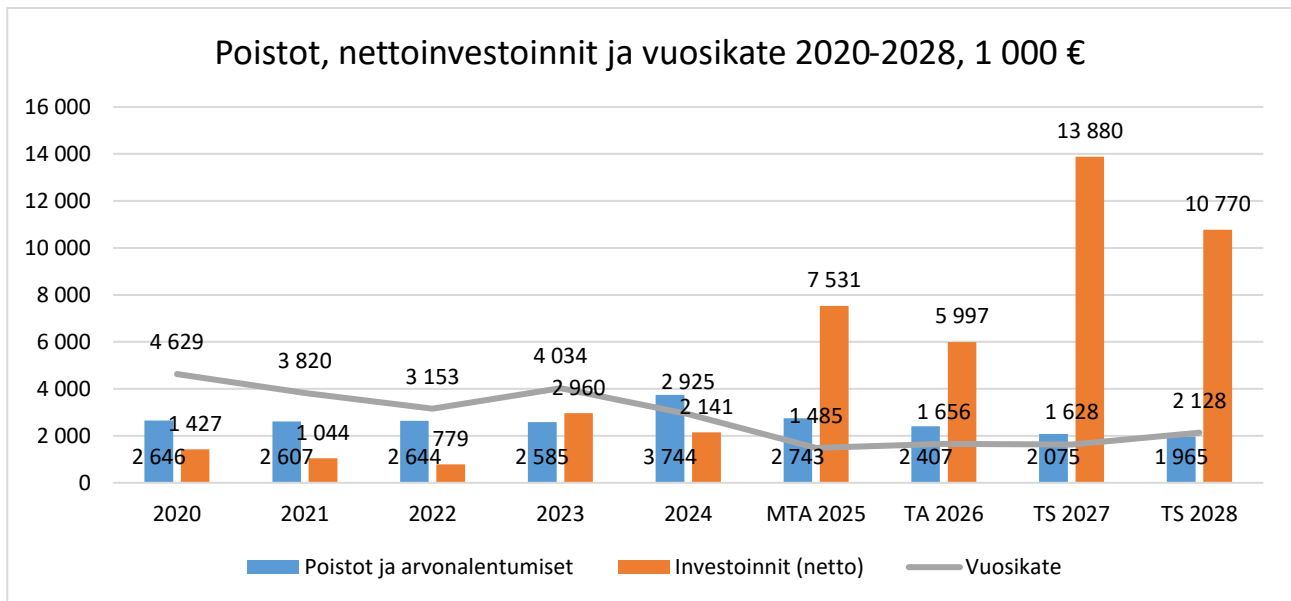
Lopputuloksena toimintakate kasvaa noin 0,16 miljoonaa euroa vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden. Kasvu on kokonaisuudessaan hyvin maltillinen ja muutokset huomioiden lopputulos on maltillinen. Rahoitustuottojen- ja kulujen arvioidaan toteutuvan kokonaisuutena noin 0,1 miljoonaa euroa positiivisena, mutta suunnitelmavuosien osalta tilanne heikkenee odotetusti kouluhankkeen etenemisen myötä. Poistot ja arvonalentumiset pienentyvät kokonaisuudessaan 2025 vuoden tasoon nähden noin 0,3 miljoonaa euroa. Taustalla vaikuttaa investointimenojen odotettua pienempi toteutuminen sekä yhtiöittäminen. Poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostuu 0,75 miljoonaa euroa tappiolliseksi. Poistoeron osalta vuosi 2026 on poikkeuksellinen, sillä yhtiöittämisen seurauksena poistoeroa tullaan purkamaan yksittäisestä kohteesta merkittävä määrä tilikaudelle. Poistoeron purkamisen seurauksena suunnitelmavuosien poistoeron määrä pienenee vuositasolla merkittävästi. Kokonaisuudessaan tilikauden ylijäämän ennakoidaan olevan noin 0,1 miljoonaa euroa.

Vastaavasti taloussuunnitelmavuosi 2027 on tilikauden osalta 0,4 miljoonaa euroa alijäämäinen, mutta tilanne kohenee 2028 vuodelle ja silloin tilikauden ylijäämän odotetaan olevan noin 0,2 miljoonaa euroa. Näin ollen taloussuunnitelma 2026–2028 on noin 0,08 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilikauden yli-/alijäämän tilanne on kohentunut merkittävästi talouden tasapainotusohjelman toimeenpanon seurauksena. Suunnitelmavuosien osalta lukuihin liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta ja esimerkiksi uuden kouluhankkeen eteneminen vaikuttaa investointien ja lainamäärän kasvun lisäksi merkittävästi käyttötalouden osalta rahoituskulujen ja poistojen määrän kasvuun. Lisäksi valtionosuusuudistuksen lopullinen kuntakohtainen vaikutus selviää vasta kevään 2026 aikana.

Vuoden 2026 investointimenojen kokonaissumman odotetaan olevan noin 6,0 miljoonaa euroa, josta kouluhankkeen osuus on noin 4 miljoonaa euroa. Investointimenot ovat vuosien 2026–2028 osalta yhteensä noin 30,7 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuosien 2027–2028 osalta tilanne tarkentuu kouluhankkeen etenemisen myötä. Kouluhanke on kokonaisuudessaan talousarviossa ja suunnitelmavuosilla investointihankkeista kaikkein merkittävin ja määrällisesti selvästi suurin. Taloussuunnitelmassa kouluhankkeen lisäksi muita investointeja arvioidaan tehtävän vuosittain noin 2 miljoonalla eurolla.

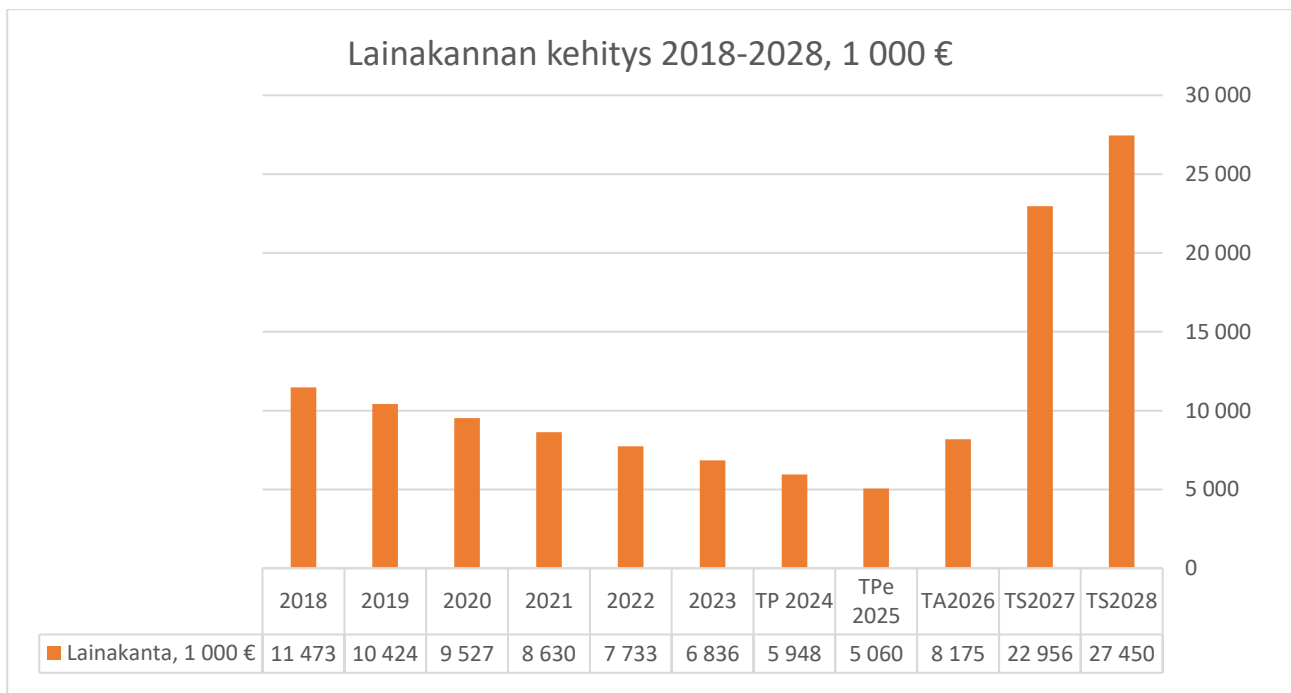
Tulevien vuosien investointien vuoksi kunnan lainamäärä kasvaa reilusti tulevina vuosina. Rahoituslaskelman pohjalta uutta pitkäaikaista lainaa nostetaan 2026 vuonna 4 miljoonaa euroa, 2027 vuonna 16 miljoonaa euroa ja 2028 vuonna 6 miljoonaa euroa. Vahvan kassan ansiosta lyhytaikaisiin lainoihin ei esitetä lisäyksiä vuosille 2026–2028. Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 2026 vuonna n. 0,89 miljoonaa euroa, 2027 vuonna n. 1,22 miljoonaa euroa ja 2028 vuonna n. 1,5 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisen lainan nostotarve ja lopullinen summa riippuu kouluhankkeen etenemisestä. Etenkin suunnitelmavuosien 2027–2028 osalta tilanne tarkentuu kouluhankkeen kilpailutusvaiheen jälkeen, kun investoinnin tarkempi kustannustaso ja aikataulutus selviää. Kunnan maksuvalmius pysyy kokonaisuudessaan hyvällä tasolla koko talousarvion ja suunnitelmavuosien ajan.

Taloussuunnitelmakaudella toiminnan ja investointien rahavirta on yhteensä noin -25,6 miljoonaa euroa miinuksella eli investoinnit joudutaan rahoittamaan pääosin lainarahalla. Investoinnit tullaan rahoittamaan taloussuunnitelmakaudella kassavarojen ja pitkäaikaisten lainojen avulla.

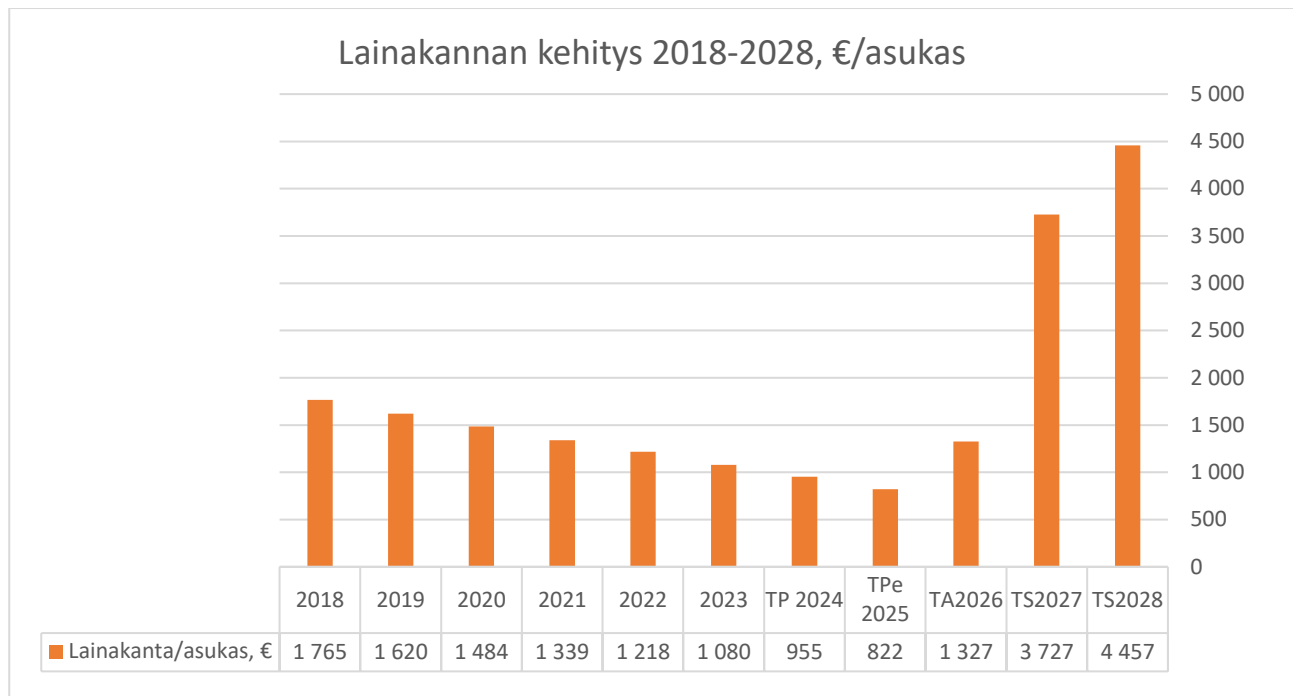

Taulukko: Poistot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2020–2028.

Tilinpäätösennusteen 2025 mukaisesti lainakanta on arviolta vuoden lopussa n. 5,06 miljoonaa euroa, eli n. 820 euroa asukasta kohden. Vuodelle 2025 ei ole tarvetta nostaa uutta pitkäaikaista lainaa, joten lainakanta pienenee 2025 vuoden loppuun asti. Lainakanta lähtee selvään kasvuun vuosien 2026–2028 aikana ja taloussuunnitelmavuosilla pitkäaikaista lainaa nostetaan arviolta n. 26 miljoonaa euroa. Lainamäärä asukasta kohti pysyttelee kuitenkin maltillisella tasolla vielä vuoden 2026 ajan. Manner-Suomen kuntien asukaskohtainen lainakanta oli 2024 vuoden tilinpäätösten pohjalta n. 3430 euroa asukasta kohden, joten Pälkäneen taso säilyy keskiarvon tuntumassa vielä vuoden 2027 ajan, ennakoiden mukaan kuitenkin hiukan yli keskiarvon. Kuntien lainakannan odotetaan kasvavan yleisestikin taloussuunnitelmakaudella noin 7–5 prosentin vauhtia VM:n syksyn 2025 kuntatalousohjelman arvioiden mukaan.

Taulukko: Pälkäneen kunnan lainamäärän kehitys 2018–2028.

Taulukko: Kunnan lainamäärän kehitys 2018–2028, €/asukas.

3. Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia

Pälkäneen kunnanvaltuusto on 7.12.2022 § 93 hyväksynyt Pälkäneen kunnalle uuden kuntastrategian ”Pälkäne parasta aikaa 2030”. Kuntastrategiassa on määritelty se tahtotila, johon pyritään ja ne tavoitteet, joiden kautta tuo tahtotila saavutetaan. Strategian toimeenpano tapahtuu talousarviossa määriteltyjen toimenpiteiden kautta.

Pälkäneen kuntastrategian tahtotila, tavoitteet ja painopistealueet:

Hyvinvoinnin, elinvoiman ja kestävän kehityksen painopistealueiden sisältö on määritelty seuraavasti:

HYVINVOINTI	ELINVOIMA	KESTÄVÄ KEHITYS
Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy <i>Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakoiden ja syrjäytymistä ehkäisten. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen <i>Pälkäne on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset yhteisöt tukevat kunnan elinvoiman kehittymistä ja positiivista yrityskulttuuria. Kunnan palvelut ja toimintaympäristöt tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset yritykset ja paikallisyhteisöt ovat tärkeä voimavara.</i>	Kunnan talous on tasapainossa <i>Kunnan käyttötalous saadaan tasapainoon ja vahvistetaan kunnan investointikykyä elinvoimaa ja tulevaa kehitystä tukeviin investointeihin. Talouteen liittyvissä päätöksissä arvioidaan niiden vaikutusta toimintaan ja talouteen pitkällä aikavälillä.</i>
Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Positiivinen muuttovirta <i>Pälkäneen vetovoima on hyvä ja kuntaan muuttaa enemmän uu-</i>	Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja

<i>Kuntalaisia tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen, hyvinvointia tukevaan elämäntapaan. Kunta tarjoaa liikunnan ja kulttuurin palveluita ja toimintaympäristöjä mahdollistamalla monipuolisen hyvinvoinnista huolehtimisen.</i>	<i>sia asukkaita kuin kunnasta muutetaan pois. Kunta saa monipuolisesti uusia asukkaita eri ikäryhmistä. Kuntaa ja sen asumismahdollisuuksia markkinoidaan vahvasti potentiaalisille uusille asukkaille.</i>	<i>Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan Etelä-Pirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia.</i>
Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi <i>Pälkäneen kunnan henkilöstö on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva. Työtä ja työympäristöjä kehitetään aktiivisesti ja työssä viihdytään.</i>	Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen <i>Kunta edistää toiminnallaan monipuolisten asumismahdollisuuksien ja -ympäristöjen kehittämistä ja ideointia paikkakunnalle sekä markkinoi eri asumismuotoja ja tontteja aktiivisesti.</i>	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia <i>Kunta toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa kuntalaisten kanssa niin kuntalais- ja kyläiltojen, kuulemistilaisuuksien kuin sähköisenkin vuorovaikutuksen osalta.</i>

DIGITALISAATIO

Pälkäneellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kuntalaisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

Pälkäneen kunta kuuluu Suomen hinku-kuntien verkostoon (hiilineutraalit kunnat) ja on liittynyt JETS-sopimukseen (Julkisen alan energiatehokkuussopimus). Vanha Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS) päättyy 2025 vuoden lopussa. Etelä-Pirkanmaan yhteistä ilmastostrategiaa toteutetaan ja ympäristötoimista raportoidaan vuonna 2022 käyttöön otetun Ilmastovahti-palvelun kautta. Pälkäneen kunnalla on yhteinen ilmastoasiantuntijan resurssi Akaan, Urjalan ja Valkeakosken kanssa.

STRATEGIAN MITTARISTO

Mittaristo	TP 2024	TAVOITETASO 2030
Asukasluku	6 230	6 400 tai suurempi
Tuloveroprosentti	8,9	alle kuntien keskiarvon (v. 2023 ka = 8,50)
Kunnan lainamäärä/asukas	955 € (31.12.2024)	alle kuntien keskiarvon
Konsernin lainamäärä/asukas	1 713 €	(v. 2024 TP-arvioiden ka = 3 380 € / €)
Myytujen asuintonttien määrä/vuosi	2 (v. 2024)	10
Nettomuutto	-50 (2024)	Positiivinen nettomuutto
Valokuituliittymien määrä	1 091 (2024)	1 300
Yritysten määrä	669	700
Perustettujen yritysten määrä/vuosi	31 (2024)	40
Yrityksissä olevien työpaikkojen määrä	977 (2023, htv)	1 100
Työttömyysprosentti	7,9 % (12/2024)	6 % tai pienempi
Kuntalaisten kokonaistyytyväisyys asteikolla 1-5	3,4 (kysely 2024)	4
Kunnan henkilöstön yleisarvosana työnantajalle asteikolla 1-5	3,9 (v. 2024)	4
*Ilmastopäästöjen määrän väheneminen vuoteen 2007 verrattuna	- 35 %	- 80 %
Hiilineutraaliuteen tähtäävät uudet toimintatavat tai teot/vuosi	2	3
TEA-viisareiden yhteisarvosana	61	Maan keskiarvoa parempi (70)
Kuntalaisten osallistaminen – tilaisuudet ja kyselyt/vuosi	16 (2024)	10
Kuntalaiskyselyyn vastanneiden määrä	222 (2024)	650

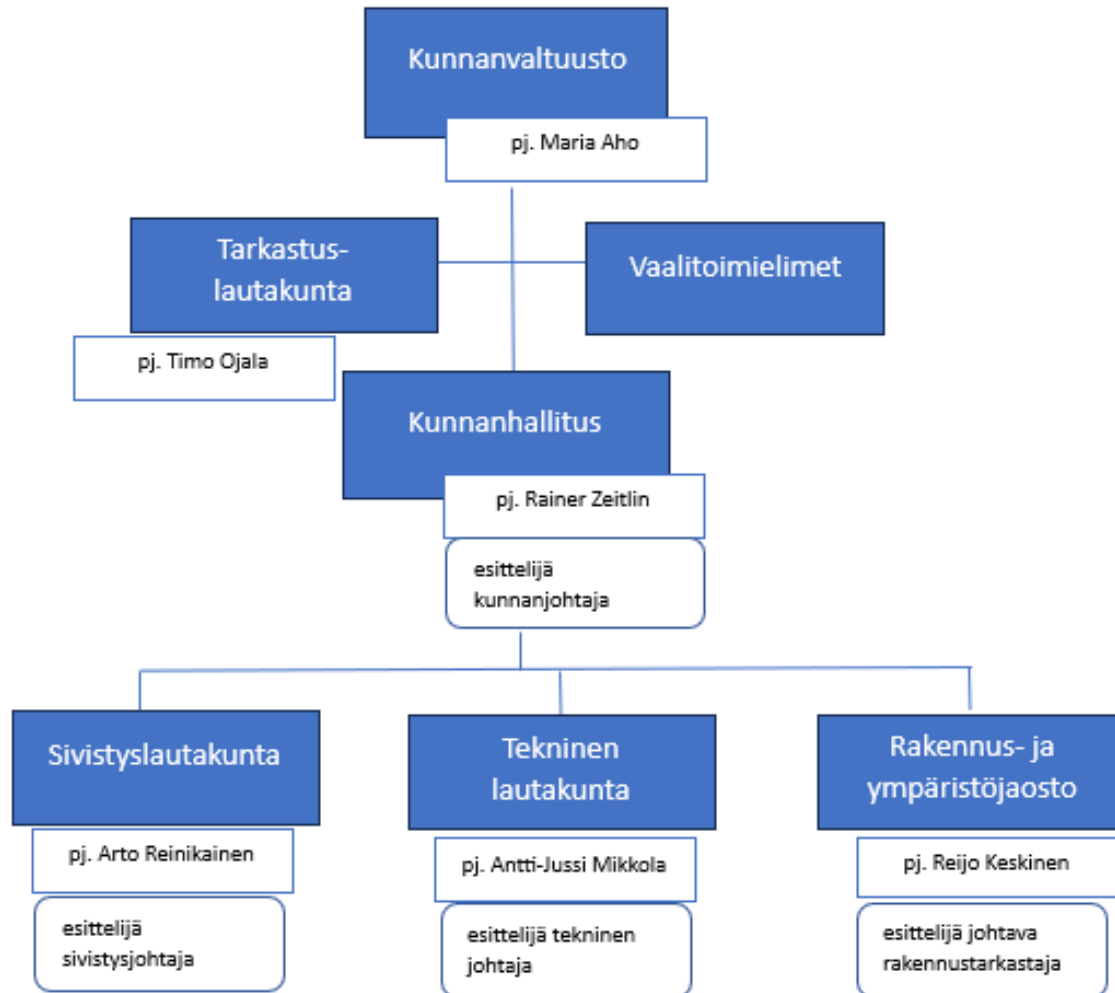

Strategian toteutumista arvioidaan paitsi talousarviossa asetettujen tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden kautta, niin myös strategialle määritellyn mittariston avulla. Strategian mittaristoa tarkastellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä ja se tarkistetaan kerran valtuustokaudessa kuntastrategian tarkastamisen yhteydessä. Kuntastrategiaan on tehty valtuustokauden välitarkastelu kunnanvaltuustossa 28.11.2023 § 58. Kuntastrategiaa tullaan tarkastelemaan ja päivittämään osittain loppuvuoden 2025 ja alkuvuoden 2026 aikana.

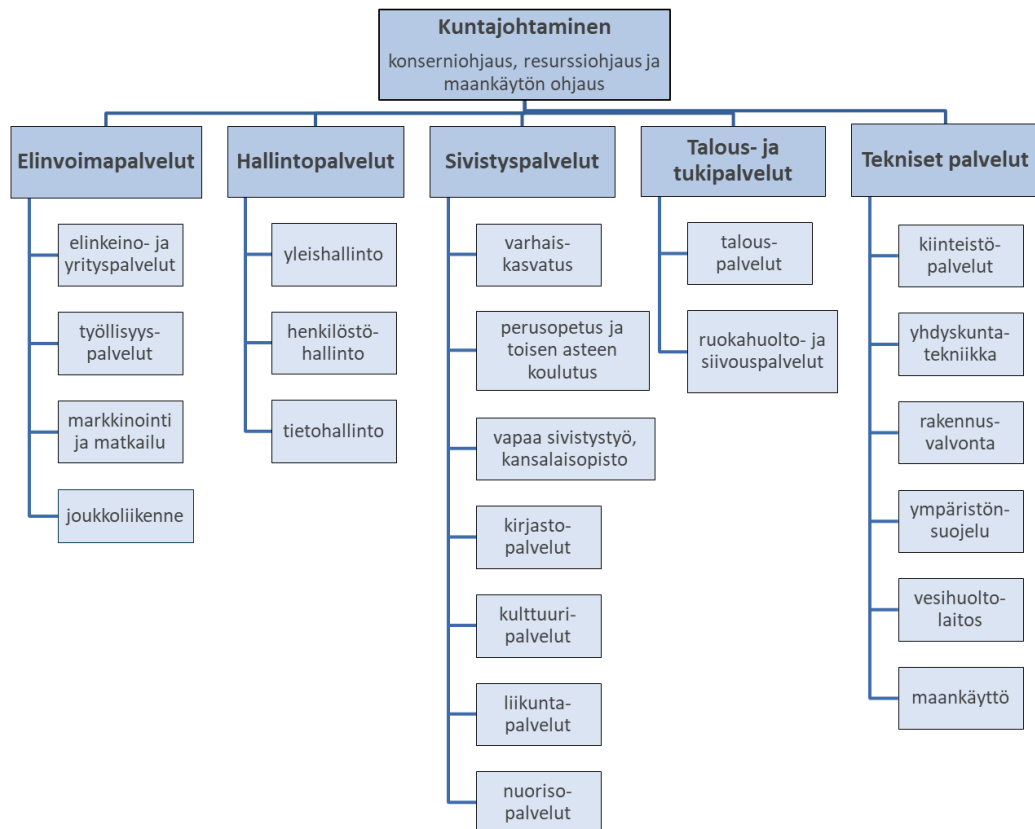
4. Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

4.1 Organisaatio

Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstöorganisaatio

4.2 Talousarvion sitovuus ja seuranta

Valtuustolle toimitettava talouden ja toiminnan seuranta toteutetaan neljännesvuosittain. Kunnanhallitus antaa seurannasta yksityiskohtaiset ohjeet talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Merkittävimpien konserniyhtiöiden talouden ja toiminnan seuranta toteutetaan puolivuositteittain kunnan puolivuotiskatsauksen yhteydessä.

Pälkäneen kunnan talousarvion käyttötalousosa sisältää ulkoiset menot ja tulot. Vuoden 2026 toimialojen määrärahat nettona ovat valtuustoon nähden sitovia, taloussuunnitelmavuosien 2027 ja 2028 osalta määrärahat ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Talousarviovuoden aikana ilmenevät määrärahojen ylityspaineet ja mahdolliset tulosarvioiden alitukset tulee tuoda esiin talouden seurantaraporteissa. Mikäli kuitenkin määrärahaylityksiä ja tulovajauksia ennakoidaan niitä estävistä toimenpiteistä huolimatta tulevan tilikaudella, tulee asianomaisen toimielimen tehdä esitys kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle lisämäärärahan myöntämisestä/tuloarvion muuttamisesta. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana.

Sitovuustasot valtuustoon nähden:

SITOVAT MÄÄRÄRAHA-ARVIOT VUODELLE 2026, ulkoiset (€)

Käyttötalousosa:

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus, netto)

Tarkastustoimi	-29 970
Hallintopalvelut	-1 023 546
Talous- ja tukipalvelut	-2 353 385
Maankäyttö ja kaavoitus	-102 815
Elinvoimapalvelut	-1 874 444
Sivistyspalvelut	-10 620 320
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	-180 000
Tekniset palvelut	-2 271 323
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	-277 577
Vesihuoltolaitos	507 065

Tuloslaskelmaosa:

Rahoitustulot ja –menot, netto	102 500
Verotulot	16 034 000
Valtionosuudet	3 745 623

Investointiosa:

Investointitulot ja –menot, netto	-5 997 000
-----------------------------------	------------

Rahoitusosa:

Antolainauksen muutokset	300 000
Lainakannan muutokset	3 115 000
Oman pääoman muutokset	0

4.3 Tilivelvollisuus

Kuntalaki ja muu lainsäädäntö asettavat vaatimuksia kunnan luottamushenkilöiden, johdon ja esimiesten johtamistyölle sekä alaisensa toiminnan valvonnalle. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta muiden luottamushenkilötoimielinten jäsenet sekä johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja ja elinvoimajohtaja. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat toimintayksiköiden esimiehet sekä hallintosäännössä määrätyt toimielinten esittelijät.

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi. Tilintarkastuskertomuksessa voidaan kohdistaa häneen muistutus, ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä ja myös tekemättä jättämisestä. Tilivelvollisella on siis vastuu johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta ja jatkuvasta kehittämisestä. Sisäinen

valvonta tarkoittaa toimintatapoja, joilla varmistetaan toiminnan lainmukaisuus, resurssien optimaalinen käyttö sekä johtamiseen käytettävän tiedon riittävyys. Riskejä arvioimalla tunnistetaan ja arvioidaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia riskejä. Sen jälkeen korjataan tarvittaessa toimintaa ja tehdään päätöksiä riskien hallitsemiseksi.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja antaa kultakin tilikaudelta valtuustolle tilintarkastuskertomuksen. Kertomuksessa esitetään, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle eli tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

4.4 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosa, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
PÄLKÄNEEN KUNTA							
TOIMINTATULOT	9 424 708	8 912 553	30 375	8 942 928	7 990 701	8 154 655	8 082 868
Myyntitulot	4 765 375	4 514 990	44 375	4 559 365	4 845 845	4 877 845	4 902 845
Maksutulot	333 387	313 600		313 600	344 590	344 590	344 590
Tuet ja avustukset	650 406	384 391		384 391	206 551	278 337	190 800
Muut toimintatuotot	3 675 540	3 699 572	-14 000	3 685 572	2 593 715	2 653 883	2 644 633
TOIMINTAMENOT	-25 677 004	-27 104 779	95 733	-27 009 046	-26 217 016	-26 116 332	-26 157 219
Henkilöstömenot	-12 256 401	-12 497 627	37 000	-12 460 627	-12 507 788	-12 564 478	-12 509 853
Palvelujen ostot	-8 020 053	-8 590 212	-46 267	-8 636 479	-8 314 263	-8 091 611	-8 135 832
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 355 836	-2 597 101	105 000	-2 492 101	-2 038 448	-2 078 452	-2 115 626
Avustukset	-572 756	-811 307		-811 307	-853 385	-870 119	-887 121
Muut toimintamenot	-2 471 958	-2 608 532		-2 608 532	-2 503 132	-2 511 672	-2 508 787
TOIMINTAKATE	-16 252 296	-18 192 226	126 108	-18 066 118	-18 226 315	-17 961 677	-18 074 351
VEROTULOT	15 402 067	15 345 000		15 345 000	16 034 000	16 309 000	16 839 000
VALTIONOSUUDET	3 627 508	3 983 783	171 882	4 155 665	3 745 623	3 755 593	4 212 050
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	148 183	50 000		50 000	102 500	-475 000	-849 000
Korkotulot	198 504	23 000		23 000	31 500	20 000	20 000
Muut rahoitustulot	166 541	181 000		181 000	223 000	63 000	63 000
Korkomenot	-104 735	-150 000		-150 000	-148 000	-554 000	-928 000
Muut rahoitusmenot	-112 128	-4 000		-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
VUOSIKATE	2 925 462	1 186 557	297 990	1 484 547	1 655 808	1 627 916	2 127 699
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 743 878	-2 742 504		-2 742 504	-2 406 933	-2 135 274	-1 968 553
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 681 451	-2 742 504		-2 742 504	-2 406 933	-2 135 274	-1 968 553
Kertaluonteiset poistot	-198 600						
Arvonalentumiset	-863 826						
TILIKAUDEN TULOS	-818 416	-1 555 946	297 990	-1 257 956	-751 125	-507 358	159 146
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	306 367	281 107		281 107	859 028	106 722	50 039
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-512 050	-1 274 840	297 990	-976 850	107 903	-400 636	209 185

	TP 2024	Alkuperäinen TA 2025	TA- muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	2027	2028
Tuloslaskelma, ulkoiset erät							
Käyttötalousosa							
TOIMINTATUOTOT	5 154 682	4 553 988	30 375	4 584 363	3 694 819	3 858 773	3 786 986
Myyntituotot	2 605 252	2 272 877	44 375	2 317 252	2 659 733	2 691 733	2 716 733
Maksutuotot	333 387	313 600	0	313 600	344 590	344 590	344 590
Tuet ja avustukset	650 406	384 391	0	384 391	206 551	278 337	190 800
Muut toimintatuotot	1 565 638	1 583 120	-14 000	1 569 120	483 945	544 113	534 863
TOIMINTAKULUT	-21 406 978	-22 746 214	95 733	-22 650 481	-21 921 134	-21 820 450	-21 861 337
Henkilöstökulut	-12 256 401	-12 497 627	37 000	-12 460 627	-12 507 788	-12 564 478	-12 509 853
Palvelujen ostot	-5 890 820	-6 372 239	-46 267	-6 418 506	-6 148 826	-5 926 174	-5 970 395
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 329 382	-2 572 961	105 000	-2 467 961	-2 017 773	-2 057 777	-2 094 951
Avustukset	-572 756	-811 307	0	-811 307	-853 385	-870 119	-887 121
Muut toimintakulut	-357 619	-492 079	0	-492 079	-393 362	-401 902	-399 017
TOIMINTAKATE	-16 252 296	-18 192 226	126 108	-18 066 118	-18 226 315	-17 961 677	-18 074 351
VEROTULOT	15 402 067	15 345 000	0	15 345 000	16 034 000	16 309 000	16 839 000
VALTIONOSUUDET	3 627 508	3 983 783	171 882	4 155 665	3 745 623	3 755 593	4 212 050
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	148 183	50 000	0	50 000	102 500	-475 000	-849 000
Korkotuotot	176 766	23 000	0	23 000	31 500	20 000	20 000
Muut rahoitustuotot	86 289	181 000	0	181 000	223 000	63 000	63 000
Korkokulut	-82 997	-150 000	0	-150 000	-148 000	-554 000	-928 000
Muut rahoituskulut	-31 876	-4 000	0	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
VUOSIKATE	2 925 462	1 186 557	297 990	1 484 547	1 655 808	1 627 916	2 127 699
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 743 878	-2 742 504	0	-2 742 504	-2 406 933	-2 135 274	-1 968 553
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 681 451	-2 742 504	0	-2 742 504	-2 406 933	-2 135 274	-1 968 553
Kertaluonteiset poistot	-198 600	0	0	0	0	0	0
Arvonalentumiset	-863 826	0	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-818 416	-1 555 946	297 990	-1 257 956	-751 125	-507 358	159 146
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	306 367	281 107	0	281 107	859 028	106 722	50 039
Poistoeron muutos	306 367	281 107	0	281 107	859 028	106 722	50 039
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-512 050	-1 274 840	297 990	-976 850	107 903	-400 636	209 185

Tuloslaskelma on kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa. Tuloslaskelman sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot (netto), satunnaiset erät sekä tilinpäätössiirrot.

Toimintatuotot

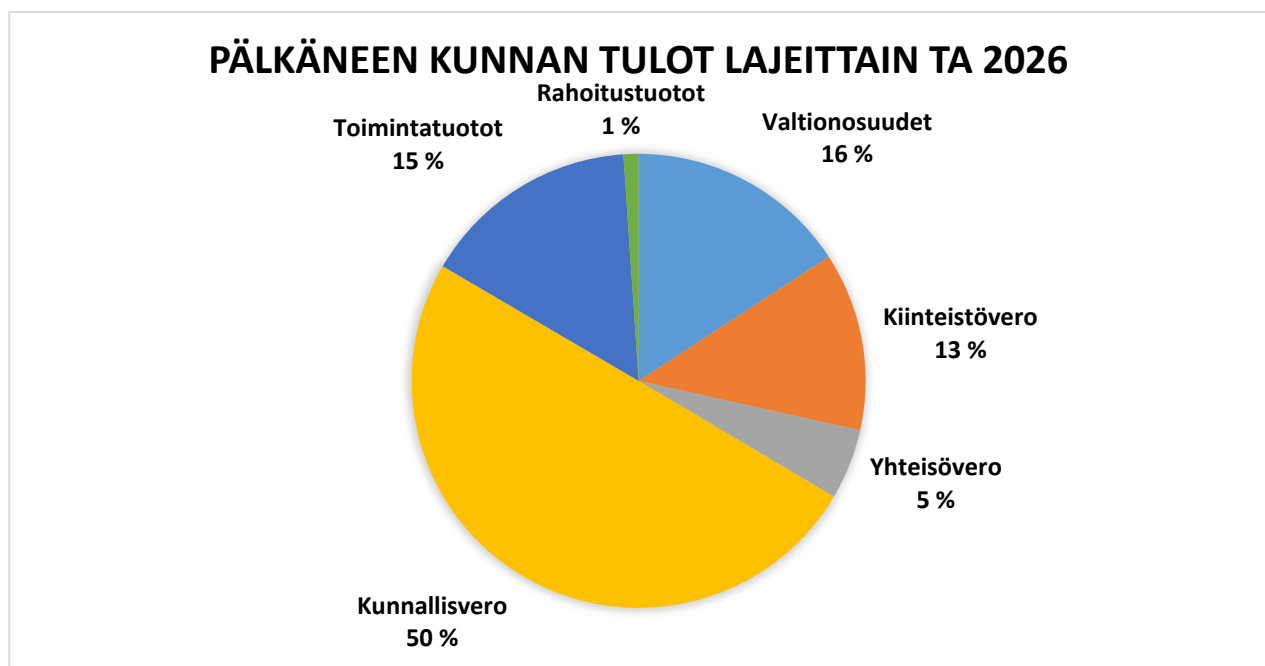
Ulkoisen toimintatuottojen kokonaissumma tippuu vuoden 2026 talousarviossa noin 0,9 miljoonaa euroa 2025 vuoden talousarvioon nähden. Taustalla vaikuttaa pääosin sote kiinteistöjen yhtiöittäminen, koska toimintatuotot ovat jatkossa yhtiöllä.

Myyntituottojen odotetaan kasvavan noin 0,34 miljoonaa euroa vuoden 2025 muutetun (MTA 2025) talousarvion tasosta. Myyntituottoja arvioidaan kertyvän noin 2,66 milj. euron verran. Taustalla vaikuttaa eniten mm. taksojen korotukset vesimaksuissa.

Maksutuotot kasvavat hiukan vuoden 2025 tasosta. Kasvu on noin 0,031 miljoonaa euroa ja noin 9 % 2025 vuoteen nähden. Kokonaisuudessaan maksutuottoja odotetaan kertyvän vuonna 2026 noin 0,345 miljoonaa euroa. Nousu koostuu pääosin valvonta- ja tarkastusmaksutuottojen kasvusta rakennusvalvonnan osalta.

Tukien ja avustuksien arvioidaan laskevan merkittävästi 2025 vuoden tasoon nähden. Pudotus on noin 0,178 miljoonaa euroa vuoden 2025 talousarvioon nähden. Taustalla vaikuttaa mm. palkkatukituen pienentyminen TE-uudistuksesta johtuen. Lisäksi hankkeisiin liittyvien tukien odotetaan toteutuvan merkittävästi 2025 vuotta pienempänä, koska useita hankkeita päättyy vuoden 2025 aikana.

Muut toimintatuotot pienentyvät peräti 1,099 miljoonaa euroa 2025 vuoden alkuperäiseen talousarvioon nähden. Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen vaikuttaa summaan eniten, sillä jatkossa tuotot ohjautuvat kunnan tytäryhtiölle. Lisäksi vuoden 2025 aikana toteutuneet kiinteistöjen myynnit pienentävät muiden toimintatuottojen kokonaissummaa vuokratuottojen osalta.

Taulukko: Pälkäneen kunnan tulot lajeittain vuonna 2026.

Toimintakulut

Ulkoisten toimintakulujen odotetaan pienentyvän vuonna 2026 noin 0,73 miljoonalla eurolla (3,2 %) kuluvan vuoden muutettuun talousarvioon nähden. Toimintakulujen arvioidaan olevan noin 21,9 miljoonaa euroa vuonna 2026. Muutoksen taustalla vaikuttaa sotekiinteistöjen yhtiöittäminen sekä käynnissä olevan tasapainotusohjelman toimeenpano. Talouden tasapainotusohjelman vaikutus on 2026 vuoden osalta noin 0,8 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut ovat yhteensä noin 12,5 miljoonaa euroa vuonna 2026. Henkilöstökulujen nousuun on varattu noin 3 % korotus (n. 0,3 miljoonaa euroa) vuoden 2025 tasoon nähden. Henkilöstökulujen kokonaissummaa pienentää sopeutustoimien kautta tulevat säästöt sekä mm. KEVA:n tasausmaksun pienentyminen. Talousarviossa ja suunnitelmavuosilla on huomioitu kunta-alan voimassa olevat sopimuskorotukset ajalle 1.6.2025-1.2.2028. Sopimuskauden päättymisestä johtuen vuoden 2028 korotusvaikutusten lopullinen suuruus selviää vasta myöhemmin. Sopimuskauden pituus on yhteensä 34 kuukautta ja perusratkaisun palkan korotukset ovat vuosien 2025–2027 aikana 7,37 prosenttia ja kehittämisohjelman vaikutus vuosien 2026–2028 aikana 1,8 prosenttia. Käytännössä perusratkaisun palkankorotusten vaikutus on vuosittain noin 2,4–

2,5 prosentin luokkaa ja kehittämisohjelman vuosittain vaikutus noin 0,4–1 prosenttia. Palkankorotusten kokonaisvaikutus on näin ollen merkittävä ja voimassa oleva sopimusratkaisu tulee nostamaan tasaisesti henkilöstökuluja tulevien vuosien aikaan. Vuoden 2025 aikana kunnissa käyttöön otettu tasopalkkajärjestelmä on huomioitu talousarviossa ja suunnitelmavuosilla. Uudistus ja sen vaikutukset on käytännössä katettu kehittämisohjelmaerien kautta. Talouden tasapainotusohjelman vaikutukset on huomioitu suunnitelmavuosilla.

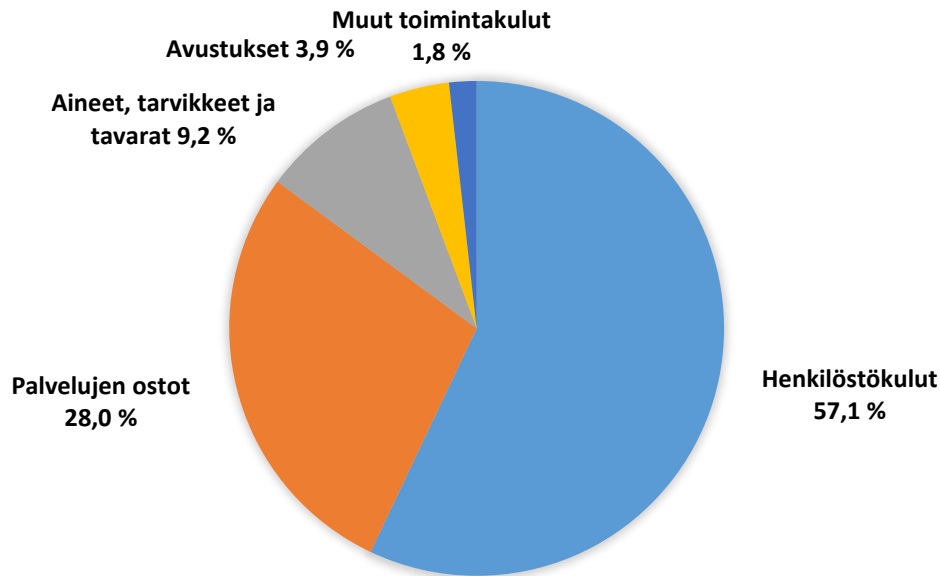
Palvelujen ostot pienentyvät vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden noin 0,27 miljoonaa euroa. Palveluiden ostojen loppusumma on vuonna 2026 arviolta 6,15 miljoonaa euroa. Suurimpana yksittäisenä tekijänä on sopeutusohjelman kautta tulevat säästötoimenpiteet. Toimenpiteiden seurauksena palveluiden ostot pienentyvät noin 4 prosenttia vuoden 2025 tasoon nähden. Muutos tulee käytännössä tiliryhmän sisällä usean yksittäisen tekijän seurauksena. Suunnitelmavuosille on varattu maltillinen, yhteensä noin 2 % indeksikorotus kattamaan yleistä hintojen nousua. Tasapainotusohjelma vaikuttaa merkittävästi suunnitelmavuosien summaan ja tästä syystä etenkin vuosien 2027–2028 palveluiden ostojen loppusumma pienenee merkittävästi.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kulut pienentyvät noin 0,55 miljoonaa euroa (n. 22 %) kuluvan vuoden alkuperäiseen talousarvioon nähden. Aineiden, tarvikkeiden kokonaissumma on vuonna 2026 noin 2,0 miljoonaa euroa. Taustalla vaikuttaa sotekiinteistöjen yhtiöittäminen sekä pienentyneet energiakustannukset. Lämmityksen ja sähkön kulutuksen pienentymisen kautta on saatu merkittävää säästöä kustannuksissa.

Avustusten määrän ennakoidaan kasvavan hiukan 2025 vuoden talousarvion tasosta. Avustusten ennakoidaan olevan noin 0,85 miljoonaa euroa 2026 vuonna. Kasvua on noin 0,02 miljoonaa euroa (5 %) 2025 vuoteen nähden. Kasvu koostuu käytännössä varauksesta kunnan maksamien työttömyysosuuksien nousuun. Kunnan rahoitusosuus vaihtelee vuoden aikana kunnan työllisyystilanteesta johtuen ja tarkkaa arvioita on mahdotonta ennustaa. Vuoden 2026 talousarvion summaa on arvioitu 2025 vuoden kertymän ja työllisyystilanteen kehittymisen perusteella. Nousu on kuitenkin perusteltu, sillä vuoden 2025 toteumien osalta esimerkiksi tammikuun rahoitusosuus perustui vielä vanhoihin kustannusperusteisiin ennen TE-uudistusta.

Muut toimintakulut ovat arvioilta noin 0,4 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja tiliryhmän loppusumma on noin 0,1 miljoonaa euroa 2025 vuotta pienempi. Taustalla vaikuttaa mm. vuokratulujen pienentyminen sopeutus toimien seurauksena. Muihin toimintakuluihin on budjetoitu muun muassa kiinteistöjen vuokratuloja sekä erilaisia koneiden ja laitteiden vuokratuloja

PÄLKÄNEEN KUNNAN MENOT LAJEITTAIN TA 2026

Taulukko: Pälkäneen kunnan menot lajeittain vuonna 2026.

TOIMINTAKATE

Toimintakate on vuonna 2026 noin -18,23 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkenee noin 0,16 miljoonaa euroa vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden. Heikennys on kuitenkin maltillinen kokonaistilanne huomioiden. Tasapainotusohjelman vaikutus on joka tapauksessa toimintakatteeseen merkittävä.

Verotulot

Kunnanvaltuusto päätti vuoden 2026 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit 27.10.2025 kokouksessaan. Vuoden 2026 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit Pälkäneellä ovat:

- tuloveroprosentti 8,90 %
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,10 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,54 %
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,16 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,00 %
- maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,30 %

Verotulojen budjetoinnissa käytetään apuna Kuntaliiton veroennustekehikkoa, Verohallinnon ennakkollisia yhteisöveron jako-osuuksia sekä vuoden 2024 alustavia verotustietoja.

1 000 €	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji						
Kunnallisvero	11 091	11 545	11 016	11 807	11 996	12 461
Muutos %	-49,4	4,1	-4,6	7,2	1,6	3,9
Yhteisövero	1 301	1 077	1 028	1 190	1 294	1 359
Muutos %	-36,6	-17,2	-4,6	15,7	8,7	5,0
Kiinteistövero	2 550	2 779	2 871	3 012	3 019	3 019
Muutos %	1,1	9,0	3,3	4,9	0,2	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	14 941	15 402	14 915	16 009	16 308	16 838
Muutos %	-43,6	3,1	-3,2	7,3	1,9	3,3

Taulukko: Kuntaliiton veroennustekehikko 9/2025 (1 000 euroa)

Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan kunnan verotulojen ennakoidaan kasvavan vuodelle 2026 noin 0,69 miljoonaa euroa (4,5 %) vuoden 2025 talousarvioon nähden. Veroennustekehikko ennakoii Pälkäneen osalta vuoden 2025 tulokertymän hiukan alakanttiin. Taustalla vaikuttaa mm. positiivisempi työllisyystilanne koko- maan tilanteeseen nähden. Vuoden 2026 verotulojen arvioissa on huomioitu talouden tasapainotustoimen- piteinä olleet korotukset kiinteistöveroprosentteihin vakituisten asuntojen sekä muiden kuin vakituisten asuinrakennusten osalta. Korotuksilla saavutetaan noin 131 000 euron tulolisäys vuodesta 2026 alkaen ja korotus on yhteensä 0,06 prosenttiyksikköä kummankin erän osalta. Ansiotulovähennyksen poistuminen kunnallisverotuksesta nostaa kunnallisveron tuottoa vuodesta 2025 alkaen. Yhteisöverotuottojen ennuste tarkentuu, kun lopulliset yhteisöveron jako-osuudet varmistuvat.

Valtionosuudet

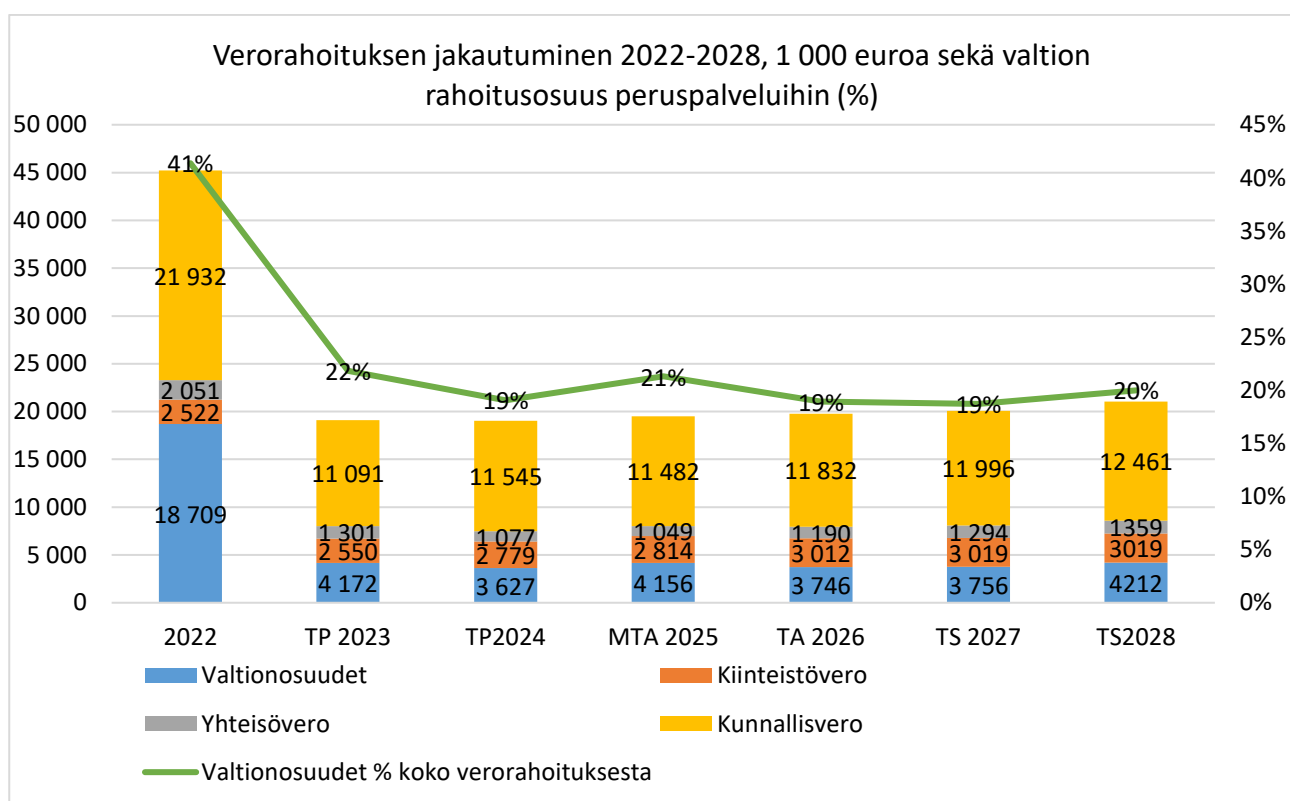
Valtionosuuksien arvioidaan olevan kokonaisuudessaan noin 3,75 miljoonaa euroa vuonna 2026. Valtion- osuuksien kokonaismäärä pienenee vuoden 2025 muutetun talousarvion loppusummasta noin 0,41 miljoonaa euroa (n. 9,9 %). Valtionosuuksien arvioinnissa on käytetty hyväksi VM:n ja Kuntaliiton syyskuun 2025 ennakoita 2026 vuoden valtionosuuksista. Lisäksi valtionosuuksissa on tarkennettu opetus- ja kulttuuritoi- men valtionosuuksia tiedossa olevien suoritelmien kautta. Niin kutsuttu OKM:n valtionosuuden loppu- summa selviää vasta vuodenvaihteessa. Käytännössä suurin yksittäinen tekijä valtionosuuksien euromäärän muutoksessa on peruspalveluiden valtionosuuden pienentyminen vuodelle 2026. Suunnitelmavuosien (2027–2028) valtionosuuksien arviointi on haastavaa, koska valtionosuusuudistuksen lopulliset muutokset ja kuntakohtaiset eurovaikutukset eivät ole vielä tiedossa. Lopullinen vaikutus selviää vasta lain voimaantulon yhteydessä. Ennakkotietojen perusteella uudistuksen vaikutus Pälkäneen valtionosuuksiin ei ole merkittävän suuri, mutta lopullista vaikutusta ei voi arvioida ennen kuin tarkemmat laskelmat ovat valmistuneet.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjastojen, yleisen kulttuuritoimen ja taiteen perusopetuksen tehtäväalueet. Lisäksi kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyt- töön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kan- nustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunnan hyvinvointisuunnitelmassa on määritelty mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.

Kunnan valtionosuudet ovat kokonaisuudessaan yleiskatteellista rahoitusta, eli jokainen kunta päättää käytännössä itse rahan käytöstä, eikä valtionosuuksien käyttöä ole korvamerkitty tietyn palvelun käyttöön. Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä toimii osana kuntien valtionosuusjärjestelmää. Järjestelmällä rahoitetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, osaa esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutusta, ammatillista peruskoulutusta, oppisopimuskoulutusta, ammatillista lisäkoulutusta ja kansanopistoissa, kansalaisopistoissa, kesäyliopistoissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja opintokeskuksissa järjestettyä vapaan sivistystyön koulutusta. Lisäksi järjestelmä kattaa ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminnan ja opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen, kuntien liikuntatoimen ja nuorisotyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden toiminnan.

Valtionosuuksien yhteydessä maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille kotikuntakorvauksia. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja –menoihin, eivätkä ne sisälly kirjanpidollisesti valtionosuuksiin siitä huolimatta, että ne maksetaan valtionosuuksien yhteydessä.

Taulukko: Verorahoituksen jakautuminen 2022–2028 sekä valtion peruspalveluiden rahoitusosuuden muutos.

Rahoitustuotot ja –kulut ovat arviolta noin 0,1 miljoonaa euroa 2026 vuonna. Vuoden 2025 talousarvioon tullaan tekemään muutoksia vielä loppuvuoden 2025 aikana, joten luvut eivät ole tällä hetkellä täysin vertailukelpoiset. Vuoden 2026 osalta ennakoidaan kotiutettavan kunnan sijoituksia ja tulovaikutus rahoitustuotoihin on n. 0,12 miljoonaa euroa. Tiliryhmässä näkyy jo 2026 vuoden sekä etenkin suunnitelmavuosien 2027–2028 kohdalla tulevaan kouluhankkeeseen varautuminen. Korkokuluissa tulee tapahtumaan merkittävä nousu vuosien 2026–2028 aikana, koska hanketta tullaan rahoittamaan lainarahalla ja lainasta aiheutuvat korkokulut tulevat maksettavaksi. Arvioiden mukaan etenkin vuoden 2028 korkokulut tulevat olemaan merkittävän suuret. Tulevien vuosien lainat tullaan käytännössä nostamaan investointeja varten, sillä kunnan nykyinen rahoitustilanne on vakaa. Kunnan tämänhetkiset lainat ovat lähes kokonaan kiinteäkorkoisia ja kokonaislainamäärän ennustetaan laskevan edelleen kuluvan vuoden 2025 loppuun asti edellisten vuosien tapaan. Muutos lainamäärässä ja korkokuluissa tulee näkymään vasta 2026 vuodesta alkaen.

VUOSIKATE

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos, joka ilmoittaa tulorahoituksen riittävyyden pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvien poistojen kattamiseen. Vuosikatteella tulisi keskimäärin kattaa vähintään suunnitelman mukaisten poistojen määrä, jotta uusien investointien omarahoitus voidaan turvata. Kunnan vuosikate kattaa poistoista noin 69 prosenttia vuonna 2026. Taloussuunnitelmavuosina 2026–2027 vuosikatteen ennakoidaan paranevan merkittävästi, sillä vuonna 2027 vuosikate kattaa noin 78 prosenttisesti poistot ja 2028 vuosikate on yli 108 prosenttia. Poistot tulevat käytännössä kasvamaan merkittävästi kouluhankkeen valmistumisen jälkeen ja niiden vaikutus riippuu hankkeen kokonaiskustannuksista ja valmistumisajankohdasta. Talouden tasapainotusohjelmassa pysyminen on erittäin tärkeää tulevien suunnitelmavuosien kannalta.

Suunnitelman mukaisissa poistoissa noudatetaan kunnanvaltuuston päätöksen (8.2.2016 § 6) mukaista poistosuunnitelmaa. Poistotason ennakoidaan pysyvän vuosina 2025–2027 noin 2,4–1,9 miljoonassa eurossa. Vuoden 2028 jälkeen poistotaso tulee kasvamaan vuositasolla arviolta 0,8–0,9 miljoonaa euroa kouluinvestoinnin valmistumisen seurauksena.

Tilikauden tulos on talousarvion mukaan 0,75 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilikauden tulos on kuitenkin esimerkiksi vuoden 2025 muutettua talousarviota huomattavasti parempi (n. 0,5 miljoonaa euroa). Tilikauden tulos paranee huomattavasti suunnitelmavuosien aikana ja tuloksen ennakoidaan olevan 2028 vuonna positiivinen.

Poistoeroa puretaan aiemmin muodostettujen investointivarausten ja sen mukaisten investointien suunnitelman mukaisten poistojen suhteessa. Tilikauden ylijäämän/alijäämän parantamiseen käytettävä poistoeron vähennys on pienentynyt vuodesta 2021 alkaen selvästi. Poistoeron määrä tulee muuttamaan merkittävästi vuodesta 2026 alkaen. Taustalla vaikuttaa sotekiinteistöjen yhtiöittäminen, sillä yhtiöittämisen kohteena oleva kiinteistö poistuu kunnan taseesta ja samalla purkautuu kiinteistöön kohdistuva poistoero vuodelle 2026. Muutoksen vaikutus on kertaluonteisesti noin 0,70 miljoonaa euroa 2026 vuonna ja muutos pienentää suunnitelmavuosien poistoeron määrää merkittävästi. Poistoeroa on ollut taseessa 2024 tilinpäätöksessä n. 1,3 miljoonaa euroa ja poistoeroa riittää vähennettäväksi tuloslaskelmassa arviolta vuoteen 2030 asti, jolloin nykyisten investointivarausten poistoero on käytetty kokonaan.

Tilikauden ylijäämä/alijäämä

Poistoeron muutoksen jälkeen vuoden 2026 ylijäämä on noin 107 000 euroa. Taloussuunnitelmavuodet 2027 ja 2028 ovat kokonaisuudessaan noin 191 000 euroa alijäämäisiä. Suunnitelmavuosien osalta kokonaisuuteen liittyy edelleen paljon epävarmuutta ja muuttuvia tekijöitä. Suunnitelmavuosien tilanne tarkentuu etenkin 2026 vuoden aikana, kun valtionosuusudistuksen lopullinen vaikutus selviää.

Informatiiviset tunnusluvut

	TP2024	TA/TPe 2025	TA2026	TS2027	TS2028
Toimintatuotot/ toimintamenot, %	37	33	20	21	21
Vuosikate/ poistot, %	78	43	69	78	108
Vuosikate, €/asukas	470	190	269	264	345
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	16 114	14 839	14 947	14 546	14 755
Ylijäämä, €/asukas	2 587	2 409	2 427	2 362	2 396
Lainakanta, 1 000 €	5 948	5 060	8 175	22 956	27 450
Lainakanta, €/asukas	955	822	1 327	3 727	4 457
Investointien tulorahoitus-% (100 x vuosikate/investointien omahan- kintameno)	137	20	28	12	20

TA2026 ja TS2027-2028 asukasmääränä on käytetty vuoden 2025 syyskuun lopun asukasmäärää.

4.5 Investointiosa

Investointiosassa esitetään määrärahat käyttöomaisuuden hankintaan. Käyttöomaisuus aktivoidaan taseeseen ja poistetaan tuloslaskelman kautta vuosikuluina valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuustoon nähdén sitova taso on esitetty sinisellä korostuksella.

INVESTOINTISUUNNITELMA 2026-2028	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennusinvestoinnit					
Menot	725 324	703 000	4 350 000	12 135 000	9 760 000
Tulot					
Netto	725 324	703 000	4 350 000	12 135 000	9 760 000
Yleiset alueet ja liikuntapaikat					
Menot	84 071	91 000	100 000	170 000	20 000
Tulot					
Netto	84 071	91 000	100 000	170 000	20 000
Kaavateiden investoinnit					
Menot	1 122 088	1 164 000	970 000	1 090 000	690 000
Tulot					
Netto	1 122 088	1 164 000	970 000	1 090 000	690 000
Vesihuoltolaitoksen investoinnit					
Menot	275 702	770 000	515 000	100 000	150 000
Tulot					
Netto	275 702	770 000	515 000	100 000	150 000
Muut investoinnit					
Menot	67 205	130 000	162 000	165 000	100 000
Tulot	133 780	120 000	100 000	100 000	100 000
Netto	66 576	10 000	62 000	65 000	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Menot	2 274 390	2 858 000	6 097 000	14 030 000	10 870 000
Tulot	133 780	120 000	100 000	100 000	100 000
Netto	2 140 610	2 738 000	5 997 000	13 880 000	10 770 000

4.6 Rahoituslaskelma

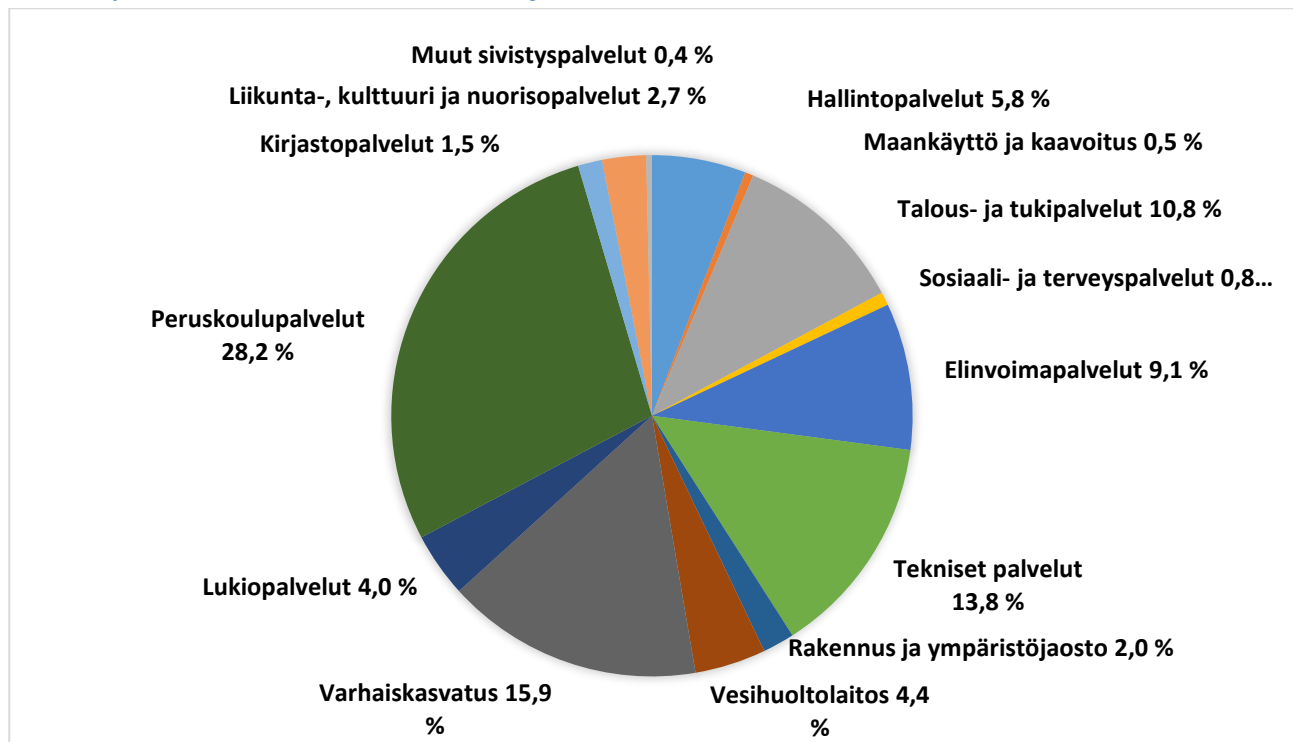
Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelmassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Talousarvion rahoitusosa esitetään rahoituslaskelmakaavan muodossa, mikä on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osa koostuu toiminnan ja investointien rahavirroista. Toiminnan ja investointien rahavirrasta nähdään, miten vuosikate ja muu tulorahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen.

Talousarvion rahoitusosa päättyy riviin ”rahavarojen muutos”. Laskelman ulkopuolelle on jätetty talousarviovuoden ja suunnitelmakauden aikana tapahtuvat toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihtomaisuuden ja saamisten muutokset sekä korottomien velkojen muutokset. Näiden erien muutosten arvioiminen on hyvin hankalaa talousarviota laadittaessa. Tiedossa olevat, merkittävät maksuvalmiuden muutokset suunnitelmakaudella, esimerkiksi pitkäaikaisten saamisten muutokset (valtionosuusrahoitusten, kauppahintasaamisten tai lainasaamisten muutokset) voidaan merkitä omaksi rivikseen rahoituslaskelmaan.

Rahoituslaskelman sitovuustaso on antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset ja oman pääoman muutokset (merkattu sinisellä).

Rahoituslaskelma, euroa	TP 2024	Muutettu TA 2025/ *Ennuste	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 925 463	1 949 000	1 655 808	1 627 916	2 127 699
Tulorahoituksen korjauserät	-66 382	-215 000	-100 000	-100 000	-100 000
	2 859 081	1 734 000	1 555 808	1 527 916	2 027 699
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 274 390	-5 590 000	-6 097 000	-14 030 000	-10 870 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	200 162	2 859 000	100 000	100 000	100 000
	-2 074 227	-2 731 000	-5 997 000	-13 930 000	-10 770 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	784 854	-997 000	-4 441 192	-12 402 084	-8 742 301
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainauksen lisäykset	-12 450	-1 000	-300 000	0	0
Antolainauksen vähennykset	55 682	0	0		
Antolainauksen muutokset	43 232	-1 000	-300 000	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		4 000 000	16 000 000	6 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-888 480	-888 000	-885 000	-1 219 000	-1 506 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0			
Lainakannan muutokset	-888 480	-888 000	3 115 000	14 781 000	4 494 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	331 145				
Saamisten muutos	-45 298	3 293 000			
Korottomien velkojen muutos	150 413	0	-123 000		
Muut maksuvalmiuden muutokset	436 260	3 293 000	-123 000	0	0
Rahoituksen rahavirta	-408 988	2 404 000	2 692 000	14 781 000	4 494 000
Vaikutus rahavaroihin	375 866	1 407 000	-1 749 192	2 378 916	-4 248 301
Rahavarat 31.12.	4 715 111	6 122 111	4 372 919	6 751 835	3 553 534
Rahavarat 1.1.	4 339 246	4 715 111	6 122 111	4 372 919	6 751 835
	375 865	1 407 000	-1 749 192	2 378 916	-4 248 301

5. Käyttötalous toimialoittain ja toiminnan tavoitteet

Taulukko: Pälkäneen kunnan toimintakulujen jakautuminen (ulkoiset kulut ilman poistoja) palveluittain vuonna 2026.

5.1 Tarkastustoimi

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Tarkastustoimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTAKULUT	-25 263	-30 868	-29 970	-30 970	-30 970
Henkilöstökulut	-2 851	-4 968	-5 070	-5 070	-5 070
Palvelujen ostot	-22 369	-25 650	-24 650	-25 650	-25 650
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-44	-250	-250	-250	-250
TOIMINTAKATE	-25 233	-30 868	-29 970	-30 970	-30 970

Kunnan tarkastustoimen järjestämisestä vastaa tarkastuslautakunta, johon kuuluu 7 jäsentä. Tarkastuslautakunta kokoontuu noin 6 kertaa vuodessa.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävä on;

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;

- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

5.2 Hallintopalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Hallintopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	279 945	184 000	222 460	247 460	222 460
Myyntituotot	104 596	14 000	122 000	147 000	122 000
Tuet ja avustukset	108 425	70 000			
Muut toimintatuotot	66 924	100 000	100 460	100 460	100 460
TOIMINTAKULUT	-1 356 309	-1 332 575	-1 246 006	-1 275 524	-1 229 670
Henkilöstökulut	-638 971	-643 634	-621 661	-655 762	-600 914
Palvelujen ostot	-579 687	-565 100	-555 720	-548 434	-557 361
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-28 454	-35 400	-13 120	-14 382	-13 648
Avustukset	78 000	-3 000	-3 000	-3 060	-3 121
Muut toimintakulut	-136 199	-85 441	-52 505	-53 886	-54 626
TOIMINTAKATE	-1 076 364	-1 148 575	-1 023 546	-1 028 064	-1 007 210

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: hallintojohtaja Mikko Salmela ja kunnanjohtaja Pauliina Pikka

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Hallintopalveluiden toimiala vastaa kunnan luottamushenkilöhallinnosta sekä yleis- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamisesta. Lisäksi toimiala vastaa kunnan ICT-palveluiden tuottamisesta ja vaalien järjestämisestä. Toimialan keskeisiä tehtäviä ovat kunnanhallituksen ja –valtuuston päätösten valmistelu ja täytäntöönpano, palkka-, palvelussuhde- ja lakiasiat, sopimushallinta, strategia- ja kehittämissuunnittelu sekä kuntajohtaminen.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Sähköisen asianhallinnan ja sähköisten työnkulkujen kehittämistä ja käyttöönottoa jatketaan. Tiesuojan ja tietoturvan osalta toteutetaan kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet. Kunnan yleiseen varautumissuunnitteluun ja toimialojen varautumisen yhteensovittamiseen luodaan toimintamalleja.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2026

Osana talouden tasapainotustyötä kunnanviraston asiakaspalvelun aukioloa supistetaan viidestä päivästä kahteen päivään viikossa. Asiakaspalvelun resurssia kohdennetaan talouspalveluihin ja päivähoitolaskutukseen. Myös henkilöstön koulutuspalveluja vähennetään irtisanomalla verkkokoulutussopimus. ICT-palveluissa pyritään edelleen karsimaan päällekkäisiä/tarpeettomia järjestelmiä sekä tehostamaan toimintoja.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Kunnan työyksiköissä panostetaan varhaiseen tukeen ja hyvään työergonomiaan. Henkilöstöhallinto tukee esimiehiä työkykyjohtamisessa. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa kehitetään.	Terveysprosentti 2025<2026 (hlöt) Mielenterveys-perusteiset poissaolot 2025>2026 (hlöt/pvt) KELA korvausluokka II kustannukset 2025>2026
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa	Sähköisiä työmenetelmiä ja prosesseja kehitetään manuaalisen työn vähentämiseksi ICT-palveluissa edistetään tietosuojan ja tietoturvan kehittämissuunnitelman toteutusta	Toteutetut toimenpiteet väh. 3 kpl Toteutetut toimenpiteet väh. 3 kpl

Hallintopalvelut (sis. vaalit), ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	383 816	286 423	0	286 423	362 143	387 143	362 143
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	108 425	70 000	0	70 000	0	0	0
Muut toimintatuotot	66 924	100 000	0	100 000	100 460	100 460	100 460
Toimintatuotot	559 165	456 423	0	456 423	462 603	487 603	462 603
<i>josta sisäiset</i>	279 220	272 423	0	272 423	240 143	240 143	240 143
Henkilöstökulut	-638 971	-643 634	0	-643 634	-621 661	-655 762	-600 914
Palvelujen ostot	-594 572	-577 758	0	-577 758	-566 312	-559 026	-567 953
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 454	-35 400	0	-35 400	-13 120	-14 382	-13 648
Avustukset	-78 000	-3 000	0	-3 000	-3 000	-3 060	-3 121
Muut toimintakulut	-90 658	-127 612	0	-127 612	-99 989	-101 370	-102 110
Toimintakulut	-1 425 654	-1 387 404	0	-1 387 404	-1 304 081	-1 333 600	-1 287 746
<i>josta sisäiset</i>	-69 344	-54 829	0	-54 829	-58 076	-58 076	-58 076
Toimintakate	-866 489	-930 981	0	-930 981	-841 478	-845 997	-825 143
<i>josta sisäiset</i>	209 876	217 594	0	217 594	182 067	182 067	182 067
		0	0	0	0	0	0
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-1 179 316	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 708 608	-930 981	0	-930 981	-841 478	-845 997	-825 143

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.3 Elinvoimapalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Elinvoimapalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	233 873	162 521	119 621	121 337	33 800
Myyntituotot	19 343	13 700	13 200	13 200	13 200
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	206 829	143 521	106 421	108 137	20 600
Muut toimintatuotot	7 700	5 300			
TOIMINTAKULUT	-1 039 475	-2 078 773	-1 994 065	-2 024 554	-1 953 430
Henkilöstökulut	-569 346	-432 933	-324 400	-330 890	-250 180
Palvelujen ostot	-249 609	-1 102 826	-1 077 295	-1 088 988	-1 099 279
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 754	-29 000	-26 500	-27 030	-25 279
Avustukset	-159 976	-471 307	-523 000	-533 460	-544 129
Muut toimintakulut	-36 788	-42 707	-42 870	-44 186	-34 563
TOIMINTAKATE	-805 602	-1 916 252	-1 874 444	-1 903 217	-1 919 630

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: elinvoimajohtaja Sirkku Mäkelä

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Elinvoimapalveluiden toimiala sisältää elinkeinopalveluiden kokonaisuuden, joka vastaa yrityspalveluista, kunta- ja tonttimarkkinoinnista, matkailusta ja joukkoliikennepalveluista. Lisäksi toimiala sisältää työllisyyspalveluiden kokonaisuuden.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Työnantaja- ja yrityspalveluiden saavutettavuutta lisätään yrityskäynneillä ja muulla tiedottamisella. Pälkäneen alueen yrityksille tarjotaan elinkeinopalveluita. Matkailun kehittämistoimenpiteissä Lakeland Villages -alueen kehittäminen jatkuu Kangasalan ja Kuhmoisten kanssa.

Pälkäneen työttömyysprosentti on säilynyt hyvällä tasolla, tähän pyritään myös vuoden 2026 aikana. Yhteistyötä tehdään Tampereen työllisyysalueen ja kunnan elinkeinopalveluiden välillä. Työllisyyden kustannusten kehitystä seurataan aktiivisesti yhdessä työllisyysalueen ja kunnan talouspalveluiden kanssa. Kunnan rahoitusosuutta työllisyyskustannuksiin liittyen on lisätty vuodelle 2026, koska 2025 vuoden seurannan ja työllisyystilanteen kehittymisen osalta kustannusten on arvioitu kasvavan 2025 vuoden tasoon nähden Taustalla vaikuttaa rahoitusosuuksien laskutuksen tasaantuminen.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2026

Työllisyyspalvelut toteuttaa Oiva Pälkäne -hanketta, joka on saanut rahoituksen ESR+ Euroopan sosiaalirahastosta. Oiva Pälkäne -hankkeen tavoitteena on kehittää uudenlaista toimintaa työvoiman ulkopuolella oleville työkäisille pälkäneläisille osallisuuden lisäämiseen, työllistymiseen ja kouluttautumiseen sekä osaavan työvoiman saamiseen työnantajille. Taustalla vaikuttaa rahoitusosuuksien laskutuksen tasaantuminen.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
ELINVOIMA: Pälkäneen vetovoima on hyvä ja kuntaan muuttaa enemmän uusia asukkaita kuin kunnasta muutetaan pois. Kunta saa monipuolisesti uusia asukkaita eri ikäryhmistä. Kuntaa ja sen asumismahdollisuuksia markkinoidaan vahvasti potentiaalisille uusille asukkaille.	Positiivinen muuttovirta	Otetaan käyttöön uusien, kuntaan muuttaneiden asukkaiden huomioiminen	Käyttöön otettu uusi toimintamalli K/E
ELINVOIMA: <i>Pälkäne on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Yrittäjien tyytyväisyys kunnan yrityspalveluihin mukaan lukien työnantajapalvelut.	Tavoitteena vähintään arvosana 8

yhteisöt tukevat kunnan elinvoiman kehittymistä ja positiivista yrityskulttuuria. Kunnan palvelut ja toimintaympäristöt tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset yritykset ja paikallisyhteisöt ovat tärkeä voimavara.		Kunnan työttömyysprosentti on viiden alhaisimman kunnan joukossa Pirkanmaalla	Työttömyysprosentti neljän alhaisimman joukossa K/E
---	--	--	--

Elinvoimapaalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	19 401	13 700		13 700	13 200	13 200	13 200
Maksutuotot							
Tuet ja avustukset	206 829	143 521		143 521	106 421	108 137	20 600
Muut toimintatuotot	7 700	5 300		5 300			
Toimintatuotot	233 931	162 521		162 521	119 621	121 337	33 800
josta sisäiset	58						
Henkilöstökulut	-569 346	-432 933		-432 933	-324 400	-330 890	-250 180
Palvelujen ostot	-253 881	-1 107 345		-1 107 345	-1 081 560	-1 093 253	-1 103 544
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 754	-29 000		-29 000	-26 500	-27 030	-25 279
Avustukset	-159 976	-471 307		-471 307	-523 000	-533 460	-544 129
Muut toimintakulut	-77 646	-82 545		-82 545	-90 974	-92 290	-82 667
Toimintakulut	-1 084 604	-2 123 130		-2 123 130	-2 046 434	-2 076 923	-2 005 799
josta sisäiset	-45 129	-44 356		-44 356	-52 369	-52 369	-52 369
Toimintakate	-850 673	-1 960 609		-1 960 609	-1 926 813	-1 955 586	-1 971 999
josta sisäiset	-45 071	-44 356		-44 356	-52 369	-52 369	-52 369
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	-909 566	-1 960 609	0	-1 960 609	-1 926 813	-1 955 586	-1 971 999

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.4 Sivistyspalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Sivistyspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS2028
TOIMINTATUOTOT	993 398	916 657	916 028	976 028	976 028
Myyntituotot	545 060	600 827	635 733	635 733	635 733
Maksutuotot	197 471	181 600	183 590	183 590	183 590
Tuet ja avustukset	243 391	128 000	90 500	150 500	150 500

Muut toimintatuotot	7 476	6 230	6 205	6 205	6 205
TOIMINTAKULUT	-11 197 373	-11 469 706	-11 536 348	-11 384 028	-11 350 028
Henkilöstökulut	-8 437 786	-8 690 136	-8 915 134	-8 932 909	-8 967 435
Palvelujen ostot	-2 149 179	-2 113 005	-2 007 299	-1 825 214	-1 744 440
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-305 898	-356 820	-312 150	-318 132	-324 270
Avustukset	-221 797	-217 000	-207 385	-211 599	-215 831
Muut toimintakulut	-82 713	-92 745	-94 380	-96 175	-98 052
TOIMINTAKATE	-10 203 976	-10 553 049	-10 620 320	-10 408 000	-10 374 000

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkitty sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja Tiina Kivinen

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Sivistyspalveluiden toimialaan kuuluu kasvatus- ja opetuspalveluiden kokonaisuus: varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, lukiokoulutus sekä vapaa sivistystyö. Näiden lisäksi toimialaan kuuluvat kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinointi. Kansalaisopistopalvelut ostetaan Valkeakoski-opistolta.

Kaikille lapsille ja nuorille taataan kasvatukselliset, opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet. Kaikessa toiminnassa painotetaan lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitystä tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksenä. Hyvinvointityössä painotetaan terveellisten elintapojen merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edellytyksenä.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Toiminnan painopisteenä on kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen monipuolisten, laadukkaiden ja houkuttelevien palveluiden avulla. Sivistystoimialan eri sektoreiden yhteisenä tavoitteena on lisätä ymmärrystä elintapojen vaikutuksesta hyvinvointiin ja terveyteen sekä mahdollistaa ja kannustaa kuntalaisia huolehtimaan omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnistaan.

Erityisesti painotetaan lähiluonnon hyvinvointia, terveyttä ja oppimista tukevien vaikutusten hyödyntämistä luontolähtöistä toimintaa sekä luonnon virkistyskäytön mahdollisuuksia ja saavutettavuutta lisäämällä. Kuntalaisia halutaan kannustaa myös lukemisen pariin. Monialaisen lukutaitotiimin valmisteleva Lukutaitotyön ohjelma otetaan käyttöön vuoden 2026 aikana. Samoin liikuntapalveluiden toimenpideohjelma valmistuu käyttöönotettavaksi vuoden 2026 aikana.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä on keskeistä hyvä yhteistyö ja vuorovaikutus Pirhan toimijoiden kanssa. Yhteistyön muodot ovat selkeytyneet ja vakiintuneet vähitellen Pirhan saadessa omaa organisaatiotaan muotoutumaan. Erityisesti opiskeluhuollon osalta yhteistyö ja vuorovaikutus on säännöllistä ja jäsenyntyä. Vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin varsin vähäiset hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden takia. Opiskeluhuollon henkilöstössä on vaihtuvuutta ja palvelun saatavuudessa ollut katkoksia rekrytointivaikeuksien ja -viivästyksien takia.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen järjestäminen muuttui 1.8.2025 alkaen. Osa määräyksistä astuu voimaan 1.8.2026 alkaen. Oppimisen tuen uusi järjestämistapa vaatii kouluilla uudenlaista toimintakulttuuria, joten muutos on vaativa. Vuoden 2026 painopisteenä esi- ja perusopetuksessa on uuden oppimisen tuen järjestämistavan omaksuminen ja uusien toimintatapojen vakiinnuttaminen.

Toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista merkittävin liittyy yleiseen turvallisuustilanteen heikentymiseen. Sivistyspalveluissa ollaan päivittämässä toimialan varautumissuunnitelmaa. Kouluilla jalkautetaan jatkuvan ryhmäytymisen toimintatapaa, jolla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja kouluyhteisöön kiinnittymistä. Koulurakennusten teknisiä valmiuksia erilaisiin uhka- ja vaaratilanteisiin reagoimisessa esitetään parannettavaksi investointiohjelmassa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2026

Paikallisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen resursseja sopeutetaan pienenevään lapsi- ja oppilasmäärään. Valmistavaan opetukseen varataan edelleen resurssi.

Starttipajan toiminta loppuu vähäisen asiakas- ja osallistujamäärän takia. Lainsäädännön muutokset ovat vaikuttaneet Starttipajatoiminnan mielekkyyteen mahdollisten asiakkaiden näkökulmasta. Alle 25-vuotiaita työttömiä nuoria on Pälkäneellä varsin vähän.

5.4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Luontotoiminnan Metsätähdet aloitti jo neljännen toimintakautensa syksyllä 2025. Toiminta on herättänyt paljon mielenkiintoa myös kuntarajojen ulkopuolella. Se on yksi kuntamme vetovoimatekijä. Profiloituminen luontotoiminnan vahvaksi osaajaksi ja aktiiviseksi hyödyntäjäksi palvelutuotannossa on myös kuntastrategian mukainen elinvoima- ja vetovoimatekijä koko sivistyspalveluissa. Luontotoiminta edistää elinvoiman lisäksi uuden kuntastrategian kahta muutakin kärkiteemaa: hyvinvointia ja kestävä kehitystä. Tavoitteenamme on ollut luontopainotteisen toiminnan laajentaminen useampaan varhaiskasvatuksen/esiopetuksen yksikköön. Viirikukon päiväkodissa aloitti syksyllä 2025 esiopetusryhmä, joka tekee tiivistä luontopainotteista yhteistyötä Metsätähtien kanssa. Myös muissa yksiköissä/ryhmissä luontopainotteinen toiminta on saanut oman painotuksensa. Näin luontotoiminnasta on tullut osa koko Pälkäneen varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa.

Suomen hallitus on tehnyt lakimuutos esityksen laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 16 §:n muuttamisesta. Esityksen mukaan olisi tarkoitus luopua opetustoimen hintaindeksistä ja Tilastokeskukselle voitaisiin antaa mahdollisuus lakata tuottamasta kuntataloutta koskevaa opetustoimen hintaindeksiä. Jatkossa varhaiskasvatuksen enimmäismaksun ja pienimmän perittävän maksun tarkistamisessa käytettäisiin kuntien peruspalveluiden hintaindeksiä. Lakimuutosta esitetään voimaan 1.1.2026 alkaen. Muutos ei vaikuta nyt syksyllä 2025 tehtävään ja 1.8.2026 voimaan astuvaan varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen indeksitarkistukseen. Esityksen mukaisesti se tehdään vielä nykyisen lainsäädännön mukaisten indeksien mukaisesti. Ensimmäinen esitetyn lainsäädännön perusteella tehtävä indeksitarkistus tehdään vuoden 2027 lopussa ja se astuu voimaan 1.8.2028.

Alle kolmevuotiaiden lasten osuus varhaiskasvatuksessa on tasaantunut. Syyskuun 2025 tilanteen mukaan 1–3-vuotiaita on saman verran (82 lasta) kuin edellisellä vuonna. Näyttää siltä, että vuonna 2026 heidän

osuutensa pysyisi korkeintaan samana. Painetta lisäryhmille ei tällä hetkellä ole. Syntyvyyden aleneminen vaikuttaa jo nyt selvästi erityisesti Onkkaalassa olevien vapaiden varhaiskasvatuspaikkojen määrään. Lapsimäärän aleneminen edellyttää palveluverkon jatkuvaa tarkastelua.

Varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskysely lasten vanhemmille tehdään vuoden 2025 lopulla. Tulokset saadaan vuoden 2026 alkupuolella. Lasten kotihoidon tuen määrä pienenee. Tällä hetkellä kotihoidossa olevia lapsia kunnassamme on 51. Edellisenä vuonna 2024 heitä oli 58. Vuodelle 2026 kotihoidontukeen on budjetoitu 160 000 euroa (2025 168 000 euroa). Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen määrään ei tule suurta muutosta (2026 143 000 eur).

Varhaiskasvatus on mukana sivistystoimen lukutaitotiimissä. Sen tavoitteena on innostaa lukemiseen niin lapsia kuin heidän perheitään. Toiminta kuuluu opetushallituksen lukutaito-ohjelmaan, Lukevaan varhaiskasvatukseen.

Esiopetus

Syksyllä 2026 aloittavia esioppilaita tulee lokakuun 2025 tiedon mukaan olemaan 55 (syksyllä 2025 esioppilaita oli 44). Esiopetusryhmät vuonna 2026: Kostian esiopetus, Luontotoiminnan esiopetus Metsätähdet, Luopioisten esiopetus ja Viirikukon esiopetus. Esiopetusta annetaan 700 h/lukuvuosi.

Kostian esiopetuksen toinen ryhmä poistui 1.8.2025 alkaen. Ensi vuoden syksyllä esioppilaiden määrä kasvaa 11 lapsella, mikä edellyttää esiopetusryhmien 2026–2027 tarkastelua uudelleen keväällä 2026. Kunnan lapsimäärän vähentyessä mm. Kostian esiopetuksen tiloihin on ollut mahdollista järjestää perusopetuksen puolen oppilaille läksyenlukupaikka ja tilat erityisopettajalle. Esiopetuksen tuen uudistus astui voimaan 1.8.2025. Tämä tulee työllistämään esiopetuksen henkilökuntaa, kun opetlemme uutta toimintamallia ja kehitämme toimintakulttuuriamme.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Pälkäneen kunnan henkilöstö on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva. Työtä ja työympäristöjä kehitetään aktiivisesti ja työssä viihdytään.	Työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä lisääviä toimenpiteitä hyvinvoinnin, viihtyvyyden ja motivaation tueksi.	2–4 yhteisöllistä tilaisuutta /vuosi K/E Henkilöstökysely
Digitalisaatio	Pälkäneellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kunta-laisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestävä kehityksen edistämiseksi.	Ohjaamme, opastamme ja kasvatamme lapsia ja heidän perheitään myönteiseen, turvalliseen ja vastuulliseen sosiaalisen median käyttöön.	Vastuullinen sosiaalisen median käyttö otetaan osaksi Vasu-keskusteluita. K/E

VARHAISKASVATUS, TOIMINTAMUOTOKOHTAISET, ULKOISET KULUT

Yksikkö/toimintamuoto	TP 2024 henkilöstö- kulut	TP 2024 toiminta- kulut	TA 2025 henkilöstö- kulut	TA 2025 toiminta- kulut	TA 2026 henkilöstö- kulut	TA 2026 toiminta- kulut
Varhaiskasvatuksen keskitetyt palvelut	249 021	296 738	385 575	427 091	402 618	439 818
Päiväkodit	1 799 903	1 838 454	1 788 619	1 838 454	1 855 305	1 933 305
Ryhmäperhe- ja perhepäivähoito	198 795	307 761	207 418	317 005	219 770	234 570
Esiopetus+2.vuotinen esiopetus ja niiden täydentävä varhaiskasvatus	600 049	712 189	565 721	681 953	623 132	720 632
Yhteensä	2 847 768	3 155 142	2 947 333	3 264 503	3 100 825	3 328 325

5.4.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Kouluyhteisöön kiinnittymisen vahvistaminen jatkuvan ryhmäytymisen menetelmin.	Ilmapiirikyselyn tulokset: Ilman yhtään kaveria ja yksinäiseksi itSENSÄ tuntevien määrä vähenee. Vertailukohdana kysely 1/2025-2026 ja 2/2026-2027.

Yksikkö	TP 2024 henkilöstö- kulut	TP 2024 toi- minta-kulut	TA 2025 henkilöstö- kulut	TA 2025 toiminta- kulut	TA 2026 hen- kilöstö-kulut	TA 2026 toiminta- kulut
Aitoon koulu	240 193	312 927	212 671	315 249	229 881	332 481
Kirkonkylän koulu	267 556	385 433	272 754	398 280	246 396	371 396

Yhtenäiskoulu, 1-6	1 801 470	2 245 808	1 827 171	2 301 913	1 755 736	2 219 786
Yhtenäiskoulu, 7-9	1 480 173	1 801 639	1 567 066	1 929 210	1 590 829	1 943 979

Yksikkökohtaiset menot (netto), euroa/oppilas

Yksikkö	TP2024	TA2025	TA 2026	Oppilaita 20.9.2024	Oppilaita 20.9.2025	Oppilaita 1.8.2026*
Aitoon koulu	16 883	20 199	22 008	28	28	25
Luop Kk koulu	12 736	15 868	16 135	45	34	38
Yhtenäiskoulu 1-6	9 848	10 756	11 020	297	279	261
Yhtenäiskoulu 7-9	11 407	12 909	13 722	180	179	166
Oppilaita yh- teensä				550	520	490

*ennuste

5.4.3 Kirjastopalvelut

Kuntastrategian paino- piste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Kuntalaisten hyvinvoin- tia tukevien palvelujen kehittäminen eri ikäryh- mät huomioiden</i>	Kuntalaisia tuetaan ja kannustetaan hyvin- vointia tukevaan elä- mäntapaan.	Uusi yhteistyötoimi vä- hintään kahden kump- panin kanssa nuorten lukemisen edistä- miseksi. Mahdollisia kumppaneita lukio, ylä- koulu, Anna Tapion koulu, Aitoon koulutus- keskus tai nuorisotyö. Toimina esim. kirjapake- tit, vinkkaus, lukuhaaste tai kirjakierros.	Yhteistyötoimien toteu- tuminen ja määrä (väh. 2 kpl)

Tunnuslukuja:

2024	Pälkäne	Maaseutumaiset kunnat	Koko maa
Kirjaston palkkaamat htv:t / 1000 asukasta	0,64	0,83	0,68

Kokonaislainaus / asukasluku	16,42	14,14	15,33
Toimintakulut / kokonaislainaus	3,71	5,48	4,29
Toimintakulut / asukas	60,94	77,53	65,78
Henkilöstökulut / asukas	29,54	37,62	32,60

Tilastoja Pälkäneen kirjaston toimipaikoista:

Toimipaikka	Lainat 2023	Lainat 2024	Lainat / palveluaukiolotunti 2024	Fyysiset käynnit 2024 ja käynnit / palveluaukiolotunti
Pääkirjasto	83838	83333	48,1	46001 ja 26,5
Luopioisten kirjasto	16966	17153	33,8	13060 ja 25,8
Aitoon lainaus-asema	1919	2094	11,9	3169 ja 18,1
Laitikkalan lainaus-asema	523	570	5,7	317 ja 3,2
Sappeen lainaus-asema	459	528	6,5	240 ja 3
Kirjastoauto, Kuohijoki	282	391	58,6	81 ja 12,1
	103987 + 34 kaukolainaa = 104021	104069 + 42 kaukolainaa = 104111		

Lisäksi Pälkäneen laskennallinen osuus Piki-kirjastojen yhteisten e-kirjojen lainoista vuonna 2024 oli 1182 ja keväällä aloittaneen E-Kirjaston kirjalainoja oli pälkäneläisillä 525. E-lehtien käyttökertoja oli 7061, joista E-Kirjaston lehtilainoja 2723.

5.4.4 Kulttuuripalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittämisen eri ikäryhmät huomioiden	Taidekokoelmien kartointus ja niiden saattaminen kuratoidusti kuntalaisten nähtäväksi	Taidekokoelmat on kartoitettu ja saatettu kuntalaisten nähtäville K/E

5.4.5 Liikuntapalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Matalan kynnyksen liikuntapaikat ja -alueet kannustavat kuntalaisia liikkumaan	Rajalansaaren luontopolun suunnitteluun ja toteutukseen osallistuminen
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Harrastukset ja liikuntapalvelut löytyvät yhdestä paikasta sekä niistä viestittäminen on saavutettavaa	Harrastuskalenterin käyttöönotto

5.4.6 Nuorisopalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Nuorisovaltuusto toteuttaa yhdessä nuorisopalveluiden kanssa kampanjan teemana uni, ravinto ja liikkuminen	Kampanja tavoittaa 500 lasta ja nuorta K/E
	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Nuorisopalvelut järjestää kaksi liikuntapainotteista maksutonta päiväleiriä	Kaksi leiriä toteutuu, osallistujia 40 kpl K/E

Sivistyspalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	545 060	600 827	38 375	639 202	635 733	635 733	635 733
Maksutuotot	197 471	181 600		181 600	183 590	183 590	183 590
Tuet ja avustukset	243 391	128 000		128 000	90 500	150 500	150 500
Muut toimintatuotot	7 476	6 230		6 230	6 205	6 205	6 205
Toimintatuotot	993 398	916 657	38 375	955 032	916 028	976 028	976 028
<i>josta sisäiset</i>							
Henkilöstökulut	-8 437 786	-8 690 136		-8 690 136	-8 915 134	-8 932 909	-8 967 435
Palvelujen ostot	-4 101 544	-4 161 841	-46 267	-4 208 108	-4 038 193	-3 856 108	-3 775 334
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-305 898	-356 820		-356 820	-312 150	-318 132	-324 270
Avustukset	-221 797	-217 000		-217 000	-207 385	-211 599	-215 831
Muut toimintakulut	-1 981 736	-2 012 305		-2 012 305	-1 988 617	-1 990 411	-1 992 289
Toimintakulut	-15 048 762	-15 438 102	-46 267	-15 484 369	-15 461 479	-15 309 159	-15 275 159
<i>josta sisäiset</i>	-3 851 389	-3 968 396		-3 968 396	-3 925 131	-3 925 131	-3 925 131
Toimintakate	-14 055 364	-14 521 445	-7 892	-14 529 337	-14 545 451	-14 333 131	-14 299 131
<i>josta sisäiset</i>	-3 851 389	-3 968 396		-3 968 396	-3 925 131	-3 925 131	-3 925 131
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-5 174	-3 231		-3 231	-3 231		
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 718 863	-14 524 675	-7 892	-14 532 567	-14 548 681	-14 333 131	-14 299 131

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.5 Talous- ja tukipalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Talous- ja tukipalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	76 764	16 360	19 930	37 000	37 000
Myyntituotot	21 370		10 300	17 300	17 300
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	55 393	16 360	9 630	19 700	19 700
Muut toimintatuotot					
TOIMINTAKULUT	-2 321 157	-2 439 127	- 2 343 315	-2 306 001	-2 345 262
Henkilöstökulut	-1 444 556	-1 513 187	-1 457 825	-1 403 794	-1 425 596
Palvelujen ostot	-424 019	-427 685	-470 475	-449 289	-458 033
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-448 466	-491 630	-437 653	-445 408	-453 976
Avustukset					
Muut toimintakulut	-4 116	-6 625	-7 362	-7 510	-7 657
TOIMINTAKATE	-2 244 393	-2 381 258	-2 353 385	-2 269 001	-2 308 262

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toiminta tuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: talousjohtaja Aatu Laamanen

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Talous- ja tukipalveluiden toimiala sisältää laskentapalveluiden, keskitettyjen hankintapalveluiden, ruoka- ja siivouspalveluiden sekä asiakaspalvelun määrärahat. Talouspalvelut tukevat kunnan ja kuntakonsernin strategista johtamista sekä toimialojen ja kuntakonsernin toimintaa taloushallinnon rutiini- ja asiantuntijapalveluilla. Talouspalvelut tuottavat virallisen talousraportoinnin kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle, vastaavat taloustietojen lakisääteisestä raportoinnista Valtiokonttorille sekä toteuttavat johdon raportoinnin kehittämistä. Talouspalvelut koordinoivat yhteistyötä ulkoisen palveluntuottajan Numera Palvelut Oy:n (entinen Sarastia Oy) kanssa taloushallinnon asioissa. Ruoka- ja siivouspalvelut tuottavat ruokapalvelua kunnan varhaiskasvatukselle sekä kouluille ja lisäksi siivouspalvelua kunnan eri kohteisiin ympäri kunnan aluetta.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Talouspalveluiden painopisteenä on kunnan kokonaistaloudellinen seuranta ja ohjaus yhdessä muiden toimialojen ja toimintayksiköiden kanssa. Talouspalveluissa seurataan tarkasti tulevaa hankintalain lopullista

esitystä ja varaudutaan lain vaatimiin muutoksiin. Lisäksi 2026 vuoden aikana valmistaudutaan tulevaan valtionosuusuudistukseen ja sen vaikutuksiin kunnan talouteen. Talouspalveluissa seurataan tarkasti työllisyysalueen aiheuttamia kustannuksia, kun ensimmäinen kokonainen vuosi on takana. Pälkäneen kunnalla ja kunnan tytäryhtiöillä on meneillään ja tulossa merkittäviä investointeja, joiden taloudellisten vaikutusten huomioiminen on erityisen tärkeää koko kuntakonsernin näkökulmasta. Talous- ja tukipalveluiden toimialalla varaudutaan uuden kouluhankkeen aloitukseen 2026 vuoden aikana. Hankkeella on merkittävät taloudelliset vaikutukset koko kuntaan. Hanke vaikuttaa lisäksi ruoka- ja siivouspalveluiden resurssitarpeeseen.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2026

Talouspalveluiden osalta yhden henkilötövuoden poistuminen hallinto- ja talouspalveluiden työnkuvien tarkastelun kautta. Talouspalveluiden toimintaa tehostetaan edelleen ja eri prosesseja, kuten laskutusta tullaan automatisoimaan 2026 vuoden aikana. Ruoka- ja siivouspalveluiden osalta talouden tasapainotusohjelman toimenpiteiden toimeenpano, erityisruokavaliokäytäntöiden päivitys ja tilakohtaisen omavalvontasuunnitelman laatiminen ja käyttöönotto kohteittain.

TALOUS- JA TUKIPALVELUIDEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET 2026

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Talouden tasapainotusohjelman toteutumisen seuranta ja tasapainotusohjelman vuosittaisessa tavoitteessa pysyminen.	Talouden tasapainotusohjelman euromäärätavoite (n. 800 000 €) toteutuu 2026 vuonna. K/E
	Kunnan talous on tasapainossa.	Kunnan talouteen liittyvien palveluiden automatisointi ja sähköisyyden parantaminen.	Kunnan vastaanottamien ostolaskujen sähköisyysaste on yli 95 % ja kunnan lähettämien myyntilaskujen sähköisyysaste on yli 40 %.
HYVINVOINTI: <i>Pääläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Ruoka- ja siivouspalveluille kohdennettu henkilöstökysely.	Henkilöstökysely toteutettu. Kyselyn tulokset käyty henkilöstön kanssa läpi ja mahdolliset jatkotoimenpiteet päätetty. K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Erityisruokavaliokäytäntöiden päivittäminen ja henkilöstön kouluttaminen.	Erityisruokavaliokäytänteet päivitetty ja otettu käyttöön. Henkilöstön koulutus järjestetty. K/E

	Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Tilakohtaisen omavalvontasuunnitelman laatiminen uusia palvelukuvauksia sekä laatusoja vastaavaksi ja sen käyttöönotto.	Tilakohtainen omavalvontasuunnitelma laadittuna ja laadun tarkkailu toteutuu suunnitelman mukaisesti. K/E
--	---	---	---

Talous- ja tukipalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	1 835 978	1 910 584		1 910 584	1 906 561	1 913 561	1 913 561
Maksutuotot							
Tuet ja avustukset	55 393	16 360		16 360	9 630	19 700	19 700
Muut toimintatuotot							
Toimintatuotot	1 891 372	1 926 944		1 926 944	1 916 191	1 933 261	1 933 261
<i>josta sisäiset</i>	1 814 608	1 910 584		1 910 584	1 896 261	1 896 261	1 896 261
Henkilöstökulut	-1 444 556	-1 513 187	37 000	-1 476 187	-1 457 825	-1 403 794	-1 425 596
Palvelujen ostot	-437 701	-441 368		-441 368	-478 219	-457 033	-465 777
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-448 466	-491 630		-491 630	-437 653	-445 408	-453 976
Avustukset							
Muut toimintakulut	-89 194	-90 301		-90 301	-92 439	-92 587	-92 734
Toimintakulut	-2 419 916	-2 536 486	37 000	-2 499 486	-2 466 136	-2 398 822	-2 438 083
<i>josta sisäiset</i>	-98 759	-97 359		-97 359	-92 821	-92 821	-92 821
Toimintakate	-528 544	-609 542	37 000	-572 542	-549 945	-465 561	-504 822
<i>josta sisäiset</i>	1 715 849	1 813 225		1 813 225	1 803 440	1 803 440	1 803 440
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	12 366	-609 542	37 000	-572 542	-549 945	-465 561	-504 822

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.6 Sosiaali- ja terveystaloudet

Sosiaali- ja terveystaloudet pitävät sisällään ympäristöterveydenhuollon palvelut, jotka Tampereen kaupunki järjestää.

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Sosiaali- ja terveystaloudet	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	5 695				
Myyntituotot	5 695				
TOIMINTAKULUT	-187 628	-191 639	-180 000	-183 600	-187 272
Henkilöstökulut	-4 644	-3 336			
Palvelujen ostot	-183 102	-188 303	-180 000	-183 600	-187 272
Muut toimintakulut	118				
TOIMINTAKATE	-181 932	-191 639	-180 000	-183 600	-187 272

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja Pauliina Pikka

5.7 Tekniset palvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Tekniset palvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	2 070 885	1 708 090	778 780	838 948	829 698
Myyntituotot	556 687	221 850	401 500	401 500	401 500
Tuet ja avustukset	30 660	16 150	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 483 538	1 470 090	377 280	437 448	428 198
TOIMINTAKULUT	-3 798 668	-3 649 897	-3 050 103	-3 074 584	-3 192 435
Henkilöstökulut	-657 319	-683 015	-620 468	-661 684	-674 918
Palvelujen ostot	-1 676 053	-1 308 580	-1 237 930	-1 197 760	-1 278 482
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 158 461	-1 290 811	-895 100	-913 002	-931 258
Avustukset	-112 983	-120 000	-120 000	-122 000	-124 040
Muut toimintakulut	-193 852	-247 491	-176 605	-180 138	-183 737
TOIMINTAKATE	-1 727 783	-1 941 807	-2 271 323	-2 235 366	-2 362 737

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate). Talousarviossa ja suunnitelmavuosilla on huomioitu talouden tasapainottamisohjelman velvoitteet.

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Teknisten palveluiden toimialan päätehtävänä on rakentamisen valvonnan, ympäristönsuojelun, katu- ja liikenneverkoston, kunnan kiinteistöjen rakentamisen- ja ylläpidon, maankäytön suunnittelun, vesihuoltolaitoksen sekä teknisen huollon hoitaminen, kehittäminen ja yhteensovittaminen kunnassa siten, että kuntalaisilla on nyt ja tulevaisuudessa terveellinen, turvallinen, virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö. Toimialan tehtävänä on osaltaan huolehtia, että kunnan järjestämät palvelut pystytään järjestämään asianmukaisesti hoidetussa ympäristössä ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja kehittyminen on turvattu. Metsäomaisuuden hoitamisesta vastaa tämän valtuustokauden tekninen lautakunta (KH päätös 20.10.2025) metsätöimikunnan sijaan.

Toimiala jakaantuu teknisen lautakunnan sekä ympäristö- ja rakennusjaoksen alaiseen toimintaan. Lisäksi toimialan palveluista maankäyttö on kunnanhallituksen alaista toimintaa. Liikunta- ja vapaa-aikatoimen yllä-

pito- ja kiinteistökulut kuuluvat teknisen lautakunnan alaisuuteen, toiminta sen sijaan sivistystoimen alaisuuteen. Vesihuoltolaitos on kunnan kirjanpidosta eriytetty taseyksikkö, jonka johtokuntana toimii tekninen lautakunta.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Teknisten palveluiden toiminnan painopiste tulee painottumaan uuden koulurakennuksen rakentamiseen, mikäli alueen asemakaavamuutos saa lainvoiman kunnanhallituksen 20.10.2025 valtuustolle tekemän esityksen mukaisesti. Koulu toteutetaan KVR hankkeena.

Kiinteistökehityksessä energiaseurannan kehittäminen ja toimenpiteiden toteuttaminen käyttötalouden ja investointiohjelman puitteissa HINKU- ja JETS tavoitteiden mukaisesti jatkuu.

Uusi vesihuoltolaki astuu voimaan 1.6.2026. Vesihuoltolaitoksen toiminnan turvaaminen tulevaisuudessa ja siihen liittyvä omaisuudenhallintasuunnitelman laadinta (lakisääteinen velvoite) tulee olemaan vesihuoltolaitoksen painopiste. Laki edellyttää myös varautumissuunnitelmien tarkentamista ja huoltovarmuuden turvaamista. Myös vesihuollon alueet tulee päivittää (tavoitteena 2027) ja selkeyttää liittymisvelvollisuutta. Laitoksen on kyettävä huolehtimaan vesihuollosta ja vastaamaan toimintavarmuudesta pitkällä aikavälillä. Uusi laki edellyttää, että talouden ylläpitoa tulee tehostaa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2026

Sote kiinteistöt

Toimitilojen vuokrauksen jatkaminen hyvinvointialueille ajanjakson jälkeen edellyttää toiminnan yhtiöittämistä. Velvoite perustuu kuntalain (410/2015) 126 §:ään, jonka mukaan kunnan harjoittaessa tehtäviään kilpailutilanteessa markkinoilla toimintamuodon on oltava osakeyhtiö, osuuskunta, yhdistys tai säätiö. Kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy:n perustamisesta. PPK Oy tulee ottamaan hallintaansa Kukkiakodon, Haaparinteen, Luopioisten terveysaseman ja Pälkäneen terveysaseman kiinteistöt. Tekniset palvelut tulevat huolehtimaan kiinteistönhoidosta, kuten tähänkin saakka solmittavalla palvelusopimuksella. Talousarviossa on huomioitu järjestelyn vaikutukset.

Luopioisten Lämpölaitos

Luopioisten loppuvuodesta 2025 valmistuvan lämpölaitos siirtyy kiinteistökaupalla Pälkäneen Aluelämpö Oy:n hoidettavaksi 1.1.2026 alkaen.

TEKNISTEN PALVELUIDEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Kunnan viimeisille öljylämmitteisille kiinteistöille on tehty toimintasuunnitelmat (toteutukset huomioidaan 2027-30 talousarvioon)	Suunnitelmat on tehty (K/E)
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat.</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy. Kunta tarjoaa liikunnan ja kulttuurin palveluita ja toimintaympäristöjä mahdollistamalla monipuolisen hyvinvoinnista huolehtimisen.	Leikkipaikkojen kartotukset on tehty 2025. Leikkipaikkoja on kunnassa yhteensä 23 yleisillä puistoalueilla sekä koulujen ja päiväkotien yhteydessä. Tavoitteena on laadukaat leikkipaikat, edellyttää myös poistettavien leikkipaikkojen tarkastelun.	Toteutus- ja investointisuunnitelma on laadittu vuosille 2027-30 (K/E)
ELINVOIMA JA KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Pälkäne on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset yhteisöt tukevat kunnan</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen Kunnan käyttötalous saadaan tasapainoon	Kunnan maaomaisuuteen kuuluu vuokrattavat vuokrapellot. Peltojen sopimuskaudet ovat olleet 1-2 vuoden mittaisia. Vuokrapelloille laaditaan salkutus kunnan maankäyttötavoitteet huomioiden. Salkkuun kirjataan myytävät, vuokrattavat ja pidettävät kiinteistöt.	Salkku laadittu 4/2026 mennessä (K/E)
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	JETS 2026-35 toimintasuunnitelman laatiminen	Toimintasuunnitelma on laadittu ja hyväksytty (K/E)

Tekniset palvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TA 2026/TP 2024 -%	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat								
Myyntituotot	561 066	221 850	6 000	227 850	401 500	71,6 %	401 500	401 500
Maksutuotot	0					0,0 %		
Tuet ja avustukset	30 660	16 150		16 150		0,0 %		
Muut toimintatuotot	3 593 440	3 586 542	-14 000	3 572 542	2 487 050	69,2 %	2 547 218	2 537 968
Toimintatuotot	4 185 165	3 824 542	-8 000	3 816 542	2 888 550	69,0 %	2 948 718	2 939 468
<i>josta sisäiset</i>	2 114 281	2 116 452		2 116 452	2 109 770	99,8 %	2 109 770	2 109 770
Henkilöstökulut	-657 319	-683 015		-683 015	-620 468	94,4 %	-661 684	-674 918
Palvelujen ostot	-1 805 385	-1 433 883		-1 433 883	-1 341 593	74,3 %	-1 301 153	-1 382 145
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 184 915	-1 314 951	105 000	-1 209 951	-915 775	77,3 %	-933 677	-951 933
Avustukset	-112 983	-120 000		-120 000	-120 000	106,2 %	-122 000	-124 040
Muut toimintakulut	-206 084	-256 089		-256 089	-188 785	91,6 %	-192 317	-195 917
Toimintakulut	-3 966 685	-3 807 938	105 000	-3 702 938	-3 186 621	80,3 %	-3 210 832	-3 328 953
<i>josta sisäiset</i>	-168 018	-158 041		-158 041	-136 518	81,3 %	-136 518	-136 518
Toimintakate	218 480	16 604	97 000	113 604	-298 071	-136,4 %	-262 114	-389 485
<i>josta sisäiset</i>	1 946 263	1 958 411		1 958 411	1 973 252	101,4 %	1 973 252	1 973 252
Laskennalliset kustannukset								
Poistot ja arvonalentumiset	-1 947 772	-2 085 536		-2 085 536	-1 762 316	90,5 %	-1 523 331	-1 393 169
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 848 167	-2 068 932	97 000	-1 971 932	-2 060 387	111,5 %	-1 785 445	-1 782 654

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona. Teknisten palveluiden 2025 vuoden TA-muutokset näkyvät vasta myöhemmin tilinpäätöksessä vuoden 2025 osalta.

5.7.1 Maankäyttö ja kaavoitus

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Maankäyttö ja kaavoitus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	6 112	10 000	10 000	10 000	10 000
Myyntituotot	-137				
Maksutuotot	6 133	10 000	10 000	10 000	10 000
Tuet ja avustukset	116				
TOIMINTAKULUT	-155 361	-125 423	-112 815	-115 070	-117 373
Henkilöstökulut	-55 663	-59 195	-63 858	-65 134	-66 441
Palvelujen ostot	-98 659	-65 400	-48 057	-49 018	-49 996
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-528	-150	-200	-204	-208
Muut toimintakulut	-512	-678	-700	-714	-728
TOIMINTAKATE	-149 250	-115 423	-102 815	-105 070	-107 373

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja Pauliina Pikka ja tekninen johtaja Harri Apell

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin.</i>	<i>Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakoiden ja syrjäytymistä ehkäisten. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat asukasyhmitt.</i>	Sahan alueen uusien asuin- sekä virkistysmahdollisuuksien tarkastelu ja asemakaavatyö.	Tarvittavat selvitykset ja vaihtoehtojen tarkastelu on tehty ja tahtotila asetettu niin, että asemakaavamuutos voidaan aloittaa vuoden 2026 aikana. K/E
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Nykyisen Kostian koulun alueen ja sen lähiympäristön kehittäminen ja jatkokäyttömahdollisuuksien tarkastelu.	Tahtotila määritelty ja tarvittavat selvitykset tehty. K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja</i>	Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan Etelä-Pirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia.	Kestävän kehityksen arvojen huomioiminen alueiden suunnittelussa ja kaavoituksen kehittämisessä, esim. kestävän liikkumisen ratkaisut ja toteutusvaiheen hiilipäästöjen minimoiminen.	Kestävän kehityksen arvot huomioitu vuonna 2026 työn alla olevissa kaavoissa. K/E

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Vuonna 2026 käynnistyvissä asemakaavahankkeissa vaikutetaan merkittävästi Onkkaalan kyläkuvaan ja elinvoimaisuuteen, joiden ylläpitäminen on tärkeää koko kunnan elinvoimalle. Useammassa hankkeessa tutkitaan kunnan omistamien rakentamattomien alueiden tai jo rakennettujen kiinteistöjen ja näiden tonttien jatkokäyttöä. Uusia kaavoja vielä kaavoittamattomille alueille ei tänä vuonna ole näköpiirissä.

Kankaanmaan teollisuus- ja yritysalueen kaavoituksen valmistuessa alkaa sen ensimmäisen osan toteuttaminen ja markkinoiminen.

Maankäytön suunnittelussa ja kaavoitustyössä huomioidaan kestävän kehityksen arvot tavoiteltaessa kunnan hiilineutraaliutta. Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisällä tämä tarkoittaa esimerkiksi kestävän liikkumisen edistämistä ja päästövaikutusten huomiointia kunnan kiinteistöomaisuutta ja rakennusten jatkokäyttöä arvioitaessa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2026

Toimialalla ei ole merkittäviä henkilöstömuutoksia. Toimialan talousarviossa on huomioitu talouden tasapainotusohjelman mukaisesti 14 000 euron vähennys asiantuntijapalveluiden ostoissa.

Maankäyttö ja kaavoitus, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	-137						
Maksutuotot	6 133	10 000		10 000	10 000	10 000	10 000
Tuet ja avustukset	116						
Muut toimintatuotot							
Toimintatuotot josta sisäiset	6 112	10 000		10 000	10 000	10 000	10 000
Henkilöstökulut	-55 663	-59 195		-59 195	-63 858	-65 134	-66 441
Palvelujen ostot	-100 848	-67 417		-67 417	-49 889	-50 850	-51 828
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-528	-150		-150	-200	-204	-208
Avustukset							
Muut toimintakulut	-6 638	-7 148		-7 148	-6 826	-6 840	-6 854
Toimintakulut josta sisäiset	-163 677	-133 911		-133 911	-120 773	-123 028	-125 331
Toimintakate josta sisäiset	-157 566	-123 911		-123 911	-110 773	-113 028	-115 331
Toimintakate josta sisäiset	-8 316	-8 487		-8 487	-7 958	-7 958	-7 958
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	-161 313	-123 911	0	-123 911	-110 773	-113 028	-115 331

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.7.2 Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	142 475	135 360	153 000	153 000	153 000
Myyntituotot	3 054	3 000	2 000	2 000	2 000
Maksutuotot	129 784	122 000	151 000	151 000	151 000
Tuet ja avustukset	9 636	10 360			
TOIMINTAKULUT	-378 117	-467 834	-430 577	-439 096	-447 878
Henkilöstökulut	-251 106	-280 093	-246 627	-251 436	-256 343
Palvelujen ostot	-97 742	-148 074	-153 250	-156 458	-159 821
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 137	-21 850	-22 850	-23 220	-23 597
Muut toimintakulut	-18 132	-17 816	-7 850	-7 982	-8 117
TOIMINTAKATE	-235 643	-332 474	-277 577	-286 096	-294 878

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell ja johtava rakennustarkastaja Arttu Jokinen

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Rakennus- ja ympäristöjaosto huolehtii sekä luontaisen että rakennetun elinympäristön monimuotoisuuden, viihtyvyyden, kauneusarvojen, terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvän rakentamistavan säilymisestä ja edistämisestä. Jaoston toimialaan kuuluu myös ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun ja rakentamisen ohjauksen ja neuvonnan järjestäminen sekä lakisääteinen rakentamisen valvonta. Jaosto hoitaa eri laeissa ja muualla rakennusvalvontaviranomaiselle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle määrätty tehtävät, ellei niitä ole hallintosäännössä delegoitu rakennus- ja ympäristöjaoston alaiselle viranhaltijalle.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Ympäristöyksikön toiminnan painopisteenä on laadukkaiden, luotettavien ja oikein mitoitettujen viranomaispalvelujen tuottaminen.

Rakennusvalvonnassa keskeisiä painotuksia ovat sähköisten palvelujen ja toimintatapojen kehittäminen, mikä sisältää mm. kuntarekisteritoimittajan kilpailuttamisen, asiointin ja arkistoinnin sähköistämisen sekä prosessien tehostamisen. Vuoden 2026 alusta voimaan tuleva käsittelyaikatakuu edellyttää, että rakentamislupahakemukset ratkaistaan kolmen kuukauden kuluessa niiden vastaanottamisesta. Tämä edellyttää resursien huolellista kohdentamista ja toimintatapojen yhtenäistämistä. Samalla tietomallipohjaisen lupakäsittelyn ja rakennusten hiililaskennan osaamista tulee syventää ja luoda käytännön soveltamismenettelyjä. Rakennusjärjestyksen päivitys valmistellaan vuoden 2026 aikana.

Lisäksi valmistautuminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (Ryhti/RYTJ) käyttöönottoon jatkuu, sillä sen vaiheittainen käyttöönotto edellyttää kunnissa teknisiä ja toiminnallisia muutoksia viimeistään vuoden 2029 määräaikaan mennessä. Arkistoinnin osalta Pälkäneen paperiarkisto digitointiin sähköiseen muotoon vuoden 2025 aikana, ja hyvien kokemusten pohjalta myös Luopioisten arkiston digitointia on syytä harkita.

Ympäristönsuojelun puolella keskeisiä painopisteitä ovat vuonna 2025 käynnistetyn pohjavesien suojelusuunnitelman päivityksen loppuunsaattaminen vuoden 2026 alussa sekä vesistöjen seurannan jatkaminen yhteistyössä Aito Suvi ry:n kanssa. Seurannan perustana on Kokemaenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen laatima Pälkäneen vesistöjen seurantaohjelma vuosille 2023–2027.

Ilmastotyöhön sisältyvät Etelä-Pirkanmaan kuntien yhteisen ilmastoasiantuntijan ja Ilmastovahti-palvelun kustannukset. Lisäksi talousarviossa halutaan mahdollistaa paikallisia toimenpiteitä, joilla edistetään kunnan hiilineutraaliustavoitteita.

Henkilöstön osalta vuoden 2025 lopulla palkataan teknisten palveluiden ja ympäristöyksikön yhteinen asiantuntijasihteeri. Resurssien tasapainoinen käyttö ja kohdentaminen on välttämätöntä, jotta yksikkö pystyy vastaamaan lupamäärien vaihteluihin ja uuden lainsäädännön mukaisiin määräaikoihin.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2026

Vuonna 2026 toimialan toimintaympäristöön vaikuttavat useat merkittävät muutokset. Rakentamislupahakemusten käsittelylle säädetty kolmen kuukauden määräaika tulee voimaan vuoden alusta, mikä edellyttää

resurssien tarkkaa kohdentamista ja toimintatapojen yhtenäistämistä seuraamusten välttämiseksi. Rakennusten ja rakennuspaikkojen hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen raportointivelvollisuus lisää viranhaltijoiden osaamistarvetta ja edellyttää käytännön menettelyiden kehittämistä.

Toiminnan taloudellisia edellytyksiä tukee se, että maksutuottojen arvioidaan säilyvän vähintään vuoden 2025 tasolla. Talousarvion kannalta riskinä on kuitenkin lupamäärien mahdollinen väheneminen. Palvelujen kustannuskehitystä puolestaan kiihdyttää useampi tekijä: Lupapisteen palveluiden hintojen noin 2 prosentin korotus sekä kuntarekisterin noin 4,5 prosentin nousu vuoden 2026 alusta. Lisäksi kunta-alan palkkaratkaisu kasvattaa kustannuksia arviolta 2,5 prosenttia verrattuna vuoden 2024 tasoon.

Toimialan henkilöstöön ja osaamiseen vaikuttavat myös rakentamislain uudet pykälät, jotka aiheuttavat koulutustarvetta viranhaltijoille sekä lisäävät kustannuspainetta ohjelmistojen muutosten ja päivitysten vuoksi. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (Ryhti/RYTJ) vaiheittainen käyttöönotto tulee edellyttämään teknisiä ja toiminnallisia muutoksia kunnan järjestelmissä. Lisäksi talousarviossa on varauduttu uuden työntekijän palkkaamiseen yhdessä teknisten palveluiden kanssa, jotta pystytään vastaamaan toiminnan kasvaviin vaatimuksiin ja lupamäärien vaihteluihin.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Rakennusjärjestyksen päivitystyön saattaminen loppuun voimaan tulevan rakentamislain ja sen muuttamisesta annetun lain vaatimusten mukaiseksi ja Pälkäneen kunnan ominaispiirteet huomioivaksi.	Toteutunut (K/E)
	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa työhyvinvointia järjestämällä vähintään yksi yhteinen työhyvinvointipäivä vuodessa sekä pitämällä säännölliset kehityskeskustelut jokaisen työntekijän kanssa.	Toteutunut (K/E)
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset</i>	Positiivinen muuttovirta	Rakennuslupien käsittelyaikatakuun (3 kk) toteutuminen; tavoitteena käsitellä käsittelyvalmiit uudisrakentamisen luvat keskimäärin alle 21 vuorokaudessa.	Toteutunut (K/E)

ovat tärkeä voimavara.			
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Rakennusvalvonnan taksan tarkistaminen vuoden 2026 aikana siten, että maksut vastaavat yleistä kustannuskehitystä ja toiminnan kustannusvastaavuutta.	Toteutunut (K/E)
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Suositaan aloituskoosten pitämistä etänä.	Toteutunut (K/E)

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	3 054	3 000		3 000	2 000	2 000	2 000
Maksutuotot	129 784	122 000		122 000	151 000	151 000	151 000
Tuet ja avustukset	9 636	10 360		10 360			
Muut toimintatuotot							
Toimintatuotot	142 475	135 360		135 360	153 000	153 000	153 000
<i>josta sisäiset</i>	2 150						
Henkilöstökulut	-251 106	-280 093		-280 093	-246 627	-251 436	-256 343
Palvelujen ostot	-97 742	-148 074		-148 074	-154 806	-158 014	-161 377
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 137	-21 850		-21 850	-22 850	-23 220	-23 597
Avustukset	0						
Muut toimintakulut	-18 132	-17 816		-17 816	-24 412	-24 544	-24 679
Toimintakulut	-378 117	-467 834		-467 834	-448 695	-457 215	-465 996
<i>ulkoiset</i>	-354 966	-446 609	0	-446 609	-430 577	-439 096	-447 878
<i>josta sisäiset</i>	-23 151	-21 224		-21 224	-18 118	-18 118	-18 118
Toimintakate	-235 643	-332 474		-332 474	-295 695	-304 215	-312 996
<i>josta sisäiset</i>	-21 001	-21 224		-21 224	-18 118	-18 118	-18 118
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset							
Tehtävän kokonaiskustannukset	-273 910	-332 474	0	-332 474	-295 695	-304 215	-312 996

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.7.3 Vesihuoltolaitos (taseyksikkö)

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Vesihuoltolaitos	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 347 687	1 421 000	1 475 000	1 475 000	1 525 000
Myyntituotot	1 351 732	1 419 500	1 475 000	1 475 000	1 525 000
Tuet ja avustukset	-4 045	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	1 500	0	0	0

TOIMINTAKULUT	-970 778	-981 595	-967 935	-987 292	-1 007 018
Henkilöstökulut	-194 159	-187 129	-252 745	-257 798	-262 955
Palvelujen ostot	-416 990	-432 700	-394 150	-402 033	-410 061
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-357 641	-347 050	-309 950	-316 149	-322 465
Muut toimintakulut	-1 988	-14 716	-11 090	-11 312	-11 537
TOIMINTAKATE	376 909	439 405	507 065	487 708	517 982

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell

VESIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	<i>Kunnan käyttötalous saadaan tasapainoon ja vahvistetaan kunnan investointikykyä elinvoimaa ja tulevaa kehitystä tukeviin investointeihin. Talouteen liittyvissä päätöksissä arvioidaan niiden vaikutusta toimintaan ja talouteen pitkällä aikavälillä.</i>	Uuden vesihuoltolain mukainen omaisuudenhallintasuunnitelma on laadittu.	Omaisuudenhallintasuunnitelma on laadittu (K/E).
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelma. Uuden vesihuoltolain mukaisesti laitosten tulee tarkentaa varautumissuunnitelmiaan esimerkiksi häiriötilanteiden ja kyberturvallisuuden osalta huomioiden huoltovarmuus ja yhteiskunnan kriittisten toimintojen turvaamiseen.	Varautumissuunnitelma on laadittu (K/E).

Vesihuoltolaitos, ulkoiset ja sisäiset	TP 2024	TA 2025	TA Muutokset 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot	1 407 396	1 480 106		1 480 106	1 524 708	1 524 708	1 574 708
Liikevaihto	1 411 441	1 478 606		1 478 606	1 524 708	1 524 708	1 574 708
Muut tulot	-4 045	1 500		1 500			
Toimintamenot	-976 698	-987 468		-987 468	-972 826	-992 183	-1 011 909
Materiaalit ja palvelut	-780 551	-785 623		-785 623	-708 991	-723 073	-737 417
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-357 641	-347 050		-347 050	-309 950	-316 149	-322 465
Palvelujen ostot	-422 910	-438 573		-438 573	-399 041	-406 924	-414 952
Henkilöstön menot	-194 159	-187 129		-187 129	-252 745	-257 798	-262 955
Muut menot	-1 988	-14 716		-14 716	-11 090	-11 312	-11 537
Toimintakate	430 698	492 638		492 638	551 882	532 525	562 799
Rahoitustulot- ja menot	-16 325						
Muut rahoitustulot	3 631						
Korkomenot sisäiset	-21 738						
Muut rahoitusmenot	1 782						
Vuosikate	414 373	492 638		492 638	551 882	532 525	562 799
Poistot ja arvonalentumiset	-611 615	-653 737		-653 737	-641 386	-611 942	-575 385
Suunnitelman mukaiset poistot	-611 615	-653 737		-653 737	-641 386	-611 942	-575 385
Tilikauden tulos	-197 242	-161 099		-161 099	-89 504	-79 417	-12 586
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	9 274	9 274		9 274	7 507	399	356
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-187 968	-151 825		-151 825	-81 997	-79 018	-12 230

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona. Vesilaitoksen 2025 vuoden TA-muutokset näkyvät vasta myöhemmin tilinpäätöksessä vuoden 2025 osalta.

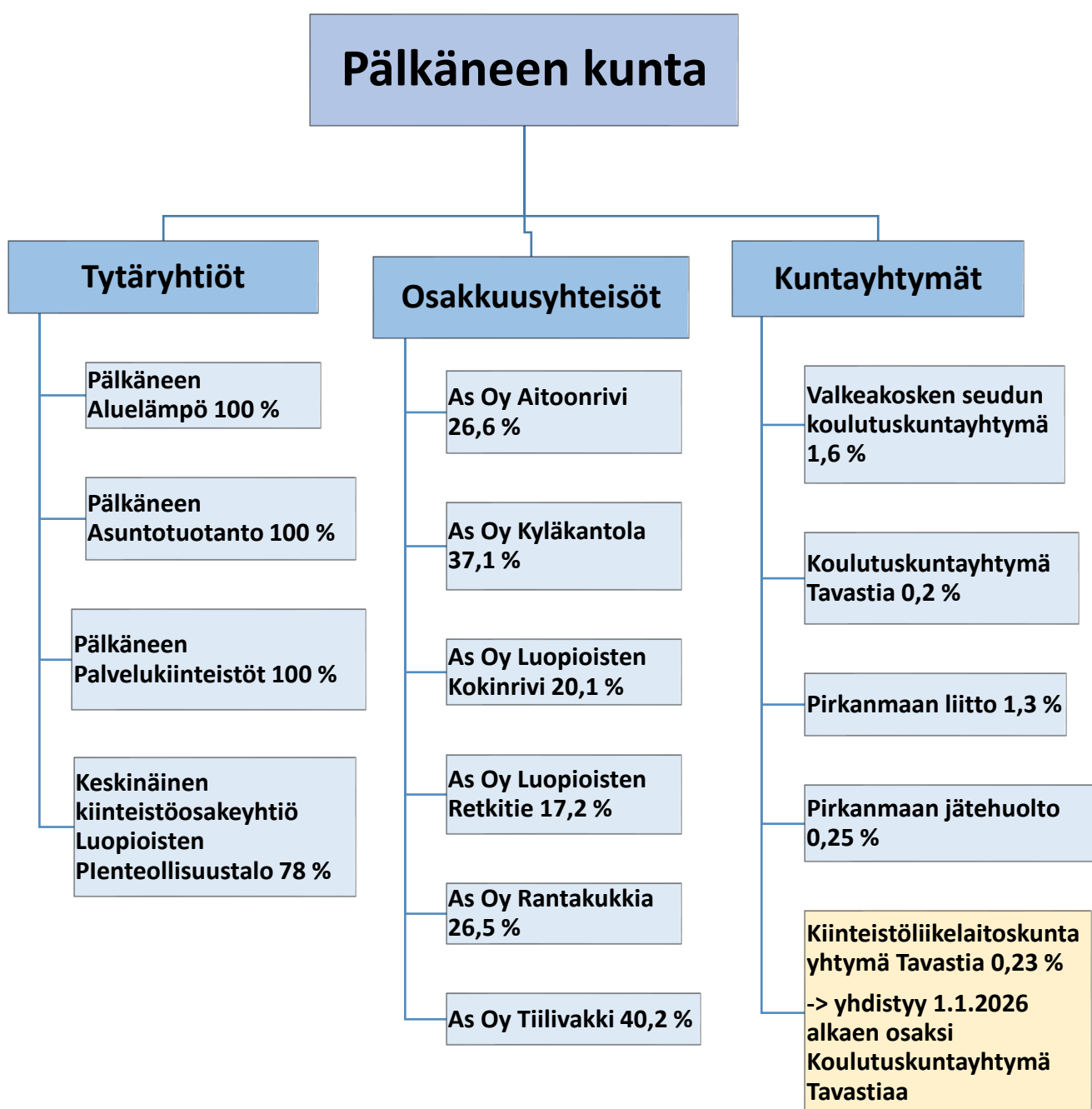
6. Henkilöstömuutokset talousarviovuodelle 2026

HENKILÖSTÖMUUTOKSET JA VÄHENNYKSET TALOUSARVIOVUODELLE 2026

Toimiala: Hallintopalvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)
Toimiala: Talous- ja tukipalvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)
Tukipalveluiden yt-vaikutus 2025–2026 vuosilta	1,2	n. 42 000 €
Hallinnon/talouspalveluiden työnkuvien tarkastelu, yhden tehtävän vähentäminen (eläköityminen)	1,0	n. 35 000 €
Palkkatukityöllistetyn työsuhteen loppuminen talouspalveluissa	1,0	n. 50 000 €
Talous- ja tukipalvelut yhteensä	3,2	n. 127 000 €
Toimiala: Sivistyspalvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)
Luokanopettaja (syksystä 2025 alkaen)	0,5	n. 30 000 €
Starttipajaohjaaja (03/26 alkaen)	0,8	n. 16 000 €
Sivistyspalvelut yhteensä	1,3	n. 46 000 €
Toimiala: Elinvoimapaalvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)
Toimiala: Tekniset palvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)
Kunta yhteensä	4,5	n. 173 000 €

7. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Pälkäneen kuntakonserni muodostuu emokunnasta sekä sen tytäryhtiöistä ja osakkuusyhteisöistä. Pälkäneen kunnalla on viisi tytäryhtiötä: Pälkäneen Aluelämpö Oy, Pälkäneen Asuntotuotanto Oy, Pälkäneen Valokuitu Oy, Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy sekä Keskinäinen kiinteistöyhtiö Luopioisten pienteollisuustalo. Sotekiinteistöjen yhtiöittämisen seurauksena konserniin perustettiin uusi tytäryhtiö, Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy syksyn 2025 aikana. Näiden yhtiöiden toiminta ja toiminnan painopisteet on kirjattu tämän kappaleen alaluvuissa. Tämän lisäksi kunta on mukana viidessä kuntayhtymässä sekä kuudessa asunto-osakeyhtiössä. Kuntakonsernin rakenne:

7.1 Pälkäneen Aluelämpö Oy

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Pälkäneen Aluelämpö Oy on kunnan 100 %:sti omistama lämpöyhtiö, jonka toimialana on lämmön kehittäminen sekä jakelu liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti kohtuullista hintatasoa noudattaen. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä. Yhtiön juuret ulottuvat vuoteen 1980 ja yhtiö on siitä lähtien tuottanut kaukolämpöä Onkkaalan kylän alueelle. Vuoden 2026 alusta toiminta laajenee Luopioisiin sinne valmistuvan uuden lämpölaitoksen myötä.

Asiakkaita vuoden 2025 lopulla kaukolämmön piirissä on 40. Lämmönjakopiirin pituus on noin 6,8 km. Vuonna 2026 Luopioisten kaukolämmön myötä asiakasmäärä kokonaisuudessaan on 53 ja runkoverkkoa on 8,7 kilometriä.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET JA TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUONNA 2026

Toiminnan painopiste on Luopioisten toiminnan käynnistäminen. Vuoden alkaessa toiminta käynnistyy noin puolella teholla. Kesään mennessä loput, nyt tiedossa olevat kiinteistöt ovat liittyneet lämpöverkkoon. Ensimmäisen toimintavuoden aikana saadaan tarkemmin arvioitua laitoksen kapasiteetti laajempiin liittymismahdollisuuksiin.

Tavoitteet mittareineen vuodelle 2026

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Paikallisyhteisöt ja yrittäjät ovat tärkeä voimavara.	Aluelämpö vakiinnuttaa toiminnan Luopioisten alueella	Kaukolämpölaitos on aloittanut toimintansa Luopioisten alueella. Yhteistyösopimuksista ainakin kolme on tehty paikallisten yrittäjien kanssa.
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Huoltovarmuus ja toiminnan turvaaminen energiatuotannossa on yhteiskunnan kannalta tärkeää.	Yhtiölle on laadittu varautumis- ja huolto-varmuussuunnitelma.
KESTÄVÄ KEHITYS/Digitalisaatio: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Onkkaalan alueen asiakaskulutuksen seuranta tapahtuu kerran kuukaudessa lukemalla mittarit manuaalisesti paikan päällä.	Asiakkaiden digitaalinen kulutusseuranta on toteutettu kiinteistöihin, joihin se on mahdollista toteuttaa.

Pälkäneen Aluelämpö Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Mittari			
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemon avustuksia	toteutui	toteutuu	ei toteudu
Yhtiön tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Liikevaihto	903 066	1 021 422	1 240 800
Liiketoiminnan muut tuotot	1 448	1 300	1 300
Materiaalit ja palvelut	-613 027	-669 738	-699 600
Henkilöstökulut	-24 105	-23 649	-25 509
Poistot ja arvonalentumiset	-84 522	-97 000	-162 600
Liiketoiminnan muut kulut	-109 235	-120 794	-164 450
Liikevoitto (-tappio)	73 622	111 541	81 641
Rahoitustuotot ja -kulut	-37 373	-24 000	-103 034
Tilinpäätössiirrot	0	0	0
Tuloverot	-7 250	-19 000	0
Tilikauden voitto/tappio	29 000	68 541	-21 394
Lainat rahoituslaitoksilta 31.12.2026	677 777	747 222	2 920 000
Lainat kunnalta	0	0	0
Takaukset kunnalta	677 777	747 222	3 000 000
Taseen loppusumma	2 612 913	2 734 352	5 028 000

Vuoden 2026 tilikausi tulee olemaan tappiollinen. Luopioisten lämpölaitoksen toiminta ei käynnisty vuoden aikana täydellä kapasiteetillä. Uuden lämpölaitoksen poistot on laskettu 30 vuoden poistoajalle. Vuodelle 2026 ei ole laskettu kulutusmaksuihin hinnannousua, tämä on aiemmin yhtiön hallituksen sopima tavoite. Kassa ei kuitenkaan päädy miinukselle, koska liittymismaksuilla n. 200.000 euroa kerrytetään kassavaroja.

Käyttötaloudessa kohdistamattomiin korjaustöihin on varauduttu 30.000 eurolla.

Investointitarpeita vuodelle 2026 ei ole tiedossa.

Oman hakkeen tuotannon käynnistäminen on alkanut nihkeästi. Vuoden 2026 pyritään hankkimaan varantoa tuleville vuosille ja tuottamaan omaa haketta pääasiassa Luopioisten lämpölaitokselle.

Yhtiön omavaraisuusaste on ollut viime vuodet vahva. 2024 tilinpäätöstietoihin perustuen omavaraisuusaste on 43%, joka on hyvä ja kuvaa yhtiön vakavaraisuutta ja kykyä kestää taloudellisia riskejä. Luopioisten lämpölaitoksen rahoittaminen lainalla laskee omavaraisuuden tyydyttäväksi.

Huomioita tuleville vuosille 2027–2031

Yhtiön selkeä tavoite tulee olla toimintatuottojen kasvattaminen vastaamaan liiketoiminnan kulujen ja rahoituksen kulurakennetta sekä turvaamaan lainanmaksukykyä.

7.2 Pälkäneen Asuntotuotanto Oy

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy on kunnan 100 %:sti omistama asunto-osakeyhtiö, jonka toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnan alueella.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja, sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnassa.

Yhtiön vuokra-asunnot sijaitsevat Pälkäneen keskusta-alueella, Aitoossa sekä Luopioisissa. Kiinteistöjä yhtiöllä on yhteensä 19 kpl (2 rakennusta purettavia) ja niiden asuntomäärä on yhteensä 202 kpl.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Vuoden 2026 painopisteenä on ennen kaikkea syksyllä 2025 päätetyn liiketoimintasuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toimeenpano. Keskeisenä tavoitteena on saada yhtiön talous tasapainoon.

YHTIÖN TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUONNA 2025

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
ELINVOIMA: <i>Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen kehittäminen</i>	<i>Kunta edistää toiminnallaan monipuolisten ja riittävien asumismahdollisuuksien ja -ympäristöjen kehittämistä ja ideointia paikkakunnalle sekä markkinoi eri asumuotoja ja tontteja aktiivisesti.</i>	Kutojantie 4 peruskorjauksen suunnittelu ja toteutus ja sen myötä hyväkuntoisten vuokra-asuntojen määrän kasvattaminen asuntosalikussa.	Peruskorjaus toteutunut K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunnan talous on tasapainossa.</i>	<i>Kunnan käyttötalous saadaan tasapainoon ja vahvistetaan kunnan investointikykyä elinvoimaa ja kehitystä tukeviin investointeihin.</i>	Käyttöasteen nostaminen 88 %:n tasolle ja sen myötä kassavirran tervehdyttäminen. Kulurakenteen läpikäynti ja karsiminen.	Toteutunut käyttöaste 2026 vuoden lopussa 88 % K/E Toteutuneen ylijäämän määrä vuodelta 2026

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Mittari			
Liikevaihto	1 362 621	1 491 184	1 370 972
Muut kiinteistön tuotot			
Henkilöstökulut	-85 466	-97 432	-98 406
Poistot ja arvonalentumiset	-107 095	-80 000	-98 650
Liiketoiminnan muut kulut	-1 196 385	-116 1455	-1 130 910
Liikevoitto (-tappio)	-22 508	232 297	43 006
Rahoitustuotot ja -kulut	-42 152	-219 054	-38 800
Tilinpäätössiirrot	64 760	-214 822	0
Tuloverot	-100		841
Tilikauden voitto/tappio	0	13 243	6 284
Yhtiön tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Lainat rahoituslaitoksilta	1 651 693	1 671 632	1 520 185
Lainat kunnalta	39 250	39 250	39 250
Takaukset kunnalta	1 180 148	1 180 000	1 180 000
Taseen loppusumma	4 268 836	4 500 000	4 200 000
Omavaraisuusaste, %		18 %	19,4 %

7.3 Pälkäneen Valokuitu Oy

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Pälkäneen Valokuitu Oy on myynyt vuonna 2024 valokuituinfrastruktuurinsa ja sen myötä liiketoimintansa GlobalConnect Oy:lle. Yhtiön tavoite on saattaa loppuun liiketoiminnan siirtoon liittyvät toimenpiteet vuoden 2025 loppuun mennessä. Yhtiölle ei myöskään määritellä vuodelle 2026 erityisiä toiminnallisia tavoitteita, koska yhtiön varsinainen liiketoiminta on päättynyt.

Pälkäneen Valokuitu Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Mittari			
Vakituisten asuntojen liittymäpenetraatio %	20 %	18 %	0
Asuntojen, mökkien ja yritysten liittymäpenetraatio %	10 %	12 %	0
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	kyllä	kyllä	kyllä
Yhtiö toteuttaa voimassa olevaa liiketoimintasuunnitelmaa		ei, suunnitelma tulee päivittää	ei ole liiketoimintasuunnitelmaa vuodelle 2026
Yhtiön tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Liikevaihto	524 677	100 000	0
Liiketoiminnan muut tuotot			
Materiaalit ja palvelut	-340 316	-100 000	0
Henkilöstökulut	64 997		
Toimituskulut	0		
Poistot ja arvonalentumiset	-121 005		
Liiketoiminnan muut kulut	-261 251		
Liikevoitto (-tappio)	922 132	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-162 237	0	0
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	759 895	0	0
Tilinpäätössiirrot	0	0	0
Tuloverot	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio	759 895	0	0
Liittymismaksut	0	0	0
Vieras pääoma	5 800 269	0	0
Lainat rahoituslaitoksilta	2 355 951	0	0
Lainat kunnalta	3 444 318	0	0
Takaukset kunnalta	2 350 270	0	0
Taseen loppusumma	6 929 958	700 000	850 000

7.4 Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Palvelukiinteistö Oy on kunnan 100 % omistama osakeyhtiö, jonka toimialana on omistaa, hankkia omistukseensa tai vuokraoikeuden nojalla hallita kiinteistöjä, sekä omistaa ja hallita kiinteistöillä olevia tai niille rakennettavia rakennuksia, joita yhtiö voi joko myydä tai luovuttaa vuokralle joko kokonaan tai osittain osana toimintaansa. Yhtiö on perustettu syksyllä 2025.

Yhtiön vuokraa Pälkäneen alueella kiinteistöjä Pirkanmaan hyvinvointialueelle sekä toimitiloja ulkopuolisille toimijoille. Yhtiöllä on yhteensä neljä kiinteistöä seuraavissa osoitteissa: Pälkäneen terveysasema (os. Keskustie 1), Luopioisten terveysasema (os. Pereentie 3), Kukkiakodon palveluasumisyksikkö (os. Vohlisaarentie 1) ja Haaparinteen kuntoutumiskodit (os. Vohlisaarentie 3). Yhtiön kiinteistöjen koko on noin 5400 neliötä (Brutto-ala m²).

Yhtiön varsinainen toiminta alkaa 1.1.2026, jolloin kiinteistöomaisuus siirtyy kunnan omistuksesta yhtiölle. Pälkäneen kunnan tekniset palvelut tuottavat kiinteistöjen huoltopalvelut yhtiölle.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET JA TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUONNA 2026

Yhtiön toiminnan painopisteenä on yhtiön varsinaisen liiketoiminnan käynnistäminen ja yhtiön toimintaprosessien vakiinnuttaminen. Yhtiön pysyvä hallitus tullaan valitsemaan myöhemmin vuoden 2026 aikana. Lisäksi merkittävä yhtiön painopiste on vuoden 2026 aikana yhtiön kiinteistöjen korjausten ja investointien toteuttaminen PTS-suunnitelmien mukaisesti.

Luopioisissa sijaitsevien kohteiden osalta yhtiö liittyy 2026 vuoden aikana Pälkäneen Aluelämpö Oy:n kaukolämpöverkkoon. Muutos koskee Kukkiakodon, Haaparinteen asumisyksiköitä sekä Luopioisten terveysasemaa. Kaukolämpöverkkoon liittyminen pienentää yhtiön fossiilisten polttoaineiden kulutusta ja tukee koko konsernin ympäristötavoitteita.

Tavoitteet mittareineen vuodelle 2026

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Yhtiö liittyy Pälkäneen Aluelämpö Oy:n kaukolämpöverkkoon Luopioisissa sijaitsevien kohteiden osalta vuoden 2026 aikana	Yhtiön kaikki Luopioisissa sijaitsevat kiinteistöt ovat kaukolämpöverkossa 2026 vuonna K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa	Yhtiön talous ja kassarahoitus ovat tasapainossa	Yhtiö kattaa liiketoiminnasta saatavilla tuloilla käyttömenot K/E.

ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Paikallisyhteisöt ja yrittäjät ovat tärkeä voimavara.	Yhtiö vuokratut tilat ovat tehokkaassa käytössä.	Yhtiön hallinnoimien tilojen osalta ulosvuokrausaste on yli 95 % (huoneistoneliöllä mitattuna).
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Paikallisyhteisöt ja yrittäjät ovat tärkeä voimavara.	Yhtiön varsinaisen toiminnan käynnistämisen häiriöttömästi.	Yhtiön toimintojen häiriötön käynnistyminen ja omaisuuden siirtyminen aikataulussa kunnalta K/E.

Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Mittari			
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot K/E			Kyllä
Yhtiön tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Liikevaihto			910 000
Liiketoiminnan muut tuotot			10 000
Materiaalit ja palvelut			-420 000
Henkilöstökulut			-5 000
Poistot ja arvonalentumiset			-381 000
Liiketoiminnan muut kulut			-51 000
Liikevoitto (-tappio)			53 000
Rahoitustuotot ja -kulut			-7 500
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot			-8 000
Tilikauden voitto/tappio			37 500
Lainat rahoituslaitoksilta			0
Lainat kunnalta			420 000
Takaukset kunnalta			0
Taseen loppusumma			1 055 000

Talousarviossa esitettyihin euroihin liittyy vielä epävarmuuksia, sillä yhtiön toimintaan vaikuttavien ulkoisten kulujen osalta kilpailutukset ovat kesken. Yhtiön ja kunnan välinen palvelusopimuksen valmistelu on vielä kesken, joten kustannusvaikutus tulee tarkentumaan myöhemmin. Lisäksi yhtiön maksettavaksi tulevista veroista (mm. kiinteistövero) ei ole vielä täyttä varmuutta. Talousarvio tarkentuu ensi vuoden aikana. Yhtiö tavoittelee positiivista tulosta 2026 vuodelta.

Vuoden 2026 investointeja on valmisteltu yhdessä kunnan teknisen toimen kanssa. Investointeihin varattu määräraha on noin 500 000 euroa 2026 vuodelle. Investointien osalta suurin tarve on lämmitysremontin loppuun saattaminen Luopioisten kiinteistöjen osalta. Investointeja tullaan pääosin rahoittamaan kunnalta haettavalla lainalla. Yhtiölle siirtyy liiketoimintasiirron mukana vanhoja lainoja, jotka on huomioitu yllä olevassa taulukossa.

Käyttötalouden varauksissa on huomioitu siirtyvien sopimusten kustannukset ja indeksikorotukset (mm. lämmitys, energia, sähkö, liittymät) sekä siirrettävissä olevat erilaiset palvelusopimukset korotuksineen. Yhtiön käyttämä varsinainen huoltopalvelu tuotetaan jatkossa Pälkäneen kunnan teknisten palveluiden toimesta. Sopimuksen suurin kuluerä liittyy henkilöstökustannuksiin ja varsinaiseen huoltopalveluun. Yhtiö tulee kilpailuttamaan huoltoon liittyviä sopimuksia 2026 vuoden aikana. Yhtiölle tulee lisäksi maksettavaksi kertaluonteisena kuluna n. 45 000 euron suuruinen kaukolämmön liittymismaksu.

Yhtiö pyrkii löytämään vuokralaisia hyvinvointialueelta vapautuneisiin tiloihin heti alkuvuoden 2026 aikana. Tilamuutoksista johtuen yhtiölle saattaa aiheutua kertaluonteisia remonttikustannuksia, mutta nämä on huomioitu osana 2026 vuoden talousarviota.

Huomioita tuleville vuosille 2027–30

Yhtiö varautuu olemassa olevan kiinteistömassan ylläpitoon ja korjaustoimenpiteisiin. Taustalla huomioidaan kiinteistöjen tulevien vuosien PTS-suunnitelmat sekä vuokralaisen tarpeet. Yhtiö tulee seuraamaan tarkasti hyvinvointialueen palveluverkon kehittymistä ja tulevaa rakennetta. Osa yhtiön määräaikaista sopimuksista loppuun ajanjaksolla ja sopimuksia tullaan tarkastelemaan myöhemmin yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Yhtiön tulee selvittämään tulevien vuosien aikana mahdollisuuksia aurinkosähkön rakentamiseen yli 2000 m² kokoisten kiinteistöjen osalta (Kukkiakoto) EU:n määrittämän veloitteen mukaisesti 2027 vuoden loppuun mennessä.

7.5 Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo

Pälkäneen kunta omistaa 78 % Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Luopioisten pienteollisuustalosta. Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Luopioisten kylässä sijaitsevaa määräalaa sekä sillä olevia kahta hallirakennusta.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten Pienteollisuustalo huolehtii Teollisuusmikkola-kiinteistön (635-451-0007-0141-F) ylläpidosta osoitteessa Vohlisaarentie 2, Luopioinen. Kiinteistön oman tontin pinta-ala on 3 630 m². Kiinteistöön kuuluu vuonna 1987 valmistunut rakennus, jossa sijaitsevat Ramboll Finland Oy:n toimitilat (omistaja Pälkäneen kunta) ja Hemlog Kukkia Oy:n toimitilat (omistajat Matti Kallioinen ja Hanna Kallioinen), sekä edellisten yritysten varastotilana toimiva, vuonna 1998 valmistunut varastorakennus.

Yhtiön toiminnasta vastaa toimitusjohtaja Terttu Salmela sekä yhtiön hallitus, johon kuuluvat Marjo Koivulahti (puheenjohtaja), Matti Kallioinen, Marko Kähäri, Terhi Aittokumpu sekä varajäsenenä Hanna Kallioinen.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2026

Yhtiön tavoitteena on ylläpitää kiinteistön hyvää kuntoa. Vuonna 2022 maalattiin toimitilarakennuksen peltikatto ja vuonna 2023 jatkettiin pienempiä korjaustoimia (toimitilarakennuksen päätykolmioiden maalaus, sisäänkäyntien yläpuolisten sadelippojen kunnostus ja maalaus (1 000;-). Vuonna 2024 on maalattu varastorakennuksen peltikatto (arvio 2 500;-; toteuma 2 000;-).

Vuonna 2026 on suunnitteilla ostaa taloyhtiön omistukseen yhtiön käyttämän pysäköintipaikan alue, joka tällä hetkellä sijaitsee kunnan omistamalla maalla. Hankinnan ja lohkomisen kustannukset tulisivat olemaan noin 2000 euroa. Toimitilarakennuksen peltikaton maalausta varten otettu laina tulee maksetuksi vuoden 2026 aikana.

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Yhtiön tunnusluvut			
Liikevaihto	14 562	14 850	14850
Liiketoiminnan muut kulut	-9 724	-8 650	- 10650
Liikevoitto (-tappio)	3 789	6 200	4200
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 049	-550	-200
Tilikauden voitto/tappio	3 789	5650	4000
Lainat rahoituslaitoksilta	10 421	5 000	5000
Lainat kunnalta	0	0	0
Takaukset kunnalta	0	0	0
Taseen loppusumma	138 158		

8. Investointien hankeluettelo 2026–2028

INVESTOINTISUUNNITELMA 2025-2027	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennusinvestoinnit	4 350 000	12 505 000	9 910 000
Päiväkodit			
HermAnnin päiväkotij, maalämpöpumpun uusinta	X		
HermAnnin päiväkotij IV-koneet		X	
HermAnnin paloilmotij vanhalle puolelle		X	
Hermannin päiväkotij Tiilikatteen pesu ja pinnoitus 2028			X
Viirikukon pihakalusteet		X	
Viirikukon keittiön akustiikka	X		
Laitikkalan ryhmikseen kunnostustöitä; pesutilat ja sisäkulkureitit	X		
Koulut			
Onkkaalan alueen uusi koulu	X	X	X
Koulun irtaimisto			X
Aitoon koulun keittiön uuni	X		
Kostian koulun keittiöön ILP	X		
Koulujen hätälukitusjärjestelmät ja IV hätäseis	X	X	
Kostian koulun hirsirakennuksien maalaus		X	
Koulumetsän rakennukset ja varustus, vaihe 2	X		
Kostian koulun rakennusselvitykset			X
Muut kiinteistöt			
Lukituksen uusinta kunnan kiinteistöissä		X	X
Kankaanmaan varikon varastorakennus	X		
Esteettömyysinvestoinnit		X	X
Nuijantalo jäähdytys	X		
Nuijantalon julkisivuremontti	X	X	
Nuijantalon esteetön kulku pääovelle	X		
Mikkolan Navetan Inva-luiska ja ylätasanne	X		
Luopioisten Koulu ja kirjasto lämmönsiirrin	X		
Aurinkopaneelihankinnat		X	
Kiinteistösaneeraukset, varaus odottamattomiin investointeihin	X	X	X
Yleiset alueet ja liikuntapaikat	100 000	170 000	20 000
Leikkikentät, puistot ja yleiset alueet			

Liikuntapaikat ja ulkoilualueet			
Luopioisten liikuntahallin laajennus ja kuntosalilaitteet		X	
Kostia-areena, kuntosalilaitteiden uusinta	X		
Moottorikelkka tai telamönkijä			X
Kiinteistötraktori, liikuntapalvelut		X	
Harhalan, Taustin ja Salmентаan urheilukenttien perusparannukset	X		
Laipanmaan pitkospuu- ja siltarakenteiden uusiminen	X	X	
Kaavateiden investoinnit	970 000	1 090 000	690 000
Kaavateiden päällystäminen	X	X	X
Tommolan alueen sorateiden asfaltointi ja kevyenliikenteen reitit	X	X	
Uuden koulualueen katuinfra 2028–29			X
Kankaanmaa II hulevedet	X	X	
Kankaanmaa II kadut	X	X	
Katuvalaistusinvestoinnit	X		
Kajantilantien perusparannus			X
Mallasvedentie	X		
Vohlisaaren kadut	X	X	
Vesihuoltolaitoksen investoinnit	515 000	100 000	150 000
Vohlisaaren kunnallistekniikan rakentaminen	X		
Iltasmäen länsiosan viemäröinti			X
Museotien vesi- ja viemärilinjän saneeraus	X		
Rautajärventien-Pohjantien betoniviemärin sukitus	X		
Luopioisten alueen hulevesihanke		X	
Hulevesiverkoston kartoitus	X		
Muut investoinnit	62 000	65 000	0
Pakanrannan laituri		X	
Kostianmutkan poijut	X		
Sahan alueen maaperäselvitykset ja -työt	X		
Kostian mutkan venepaikkojen sähköistys, kuntalaisesitys		X	
Kostianvirran matonpesupaikka	X		
Maa-alueiden ostot	X	X	X
Maa-alueiden myynnit	X	X	X
YHTEENSÄ (kunta, netto)	5 997 000	13 930 000	10 770 000